

ZARZĄD GMINY ŁAZISKA

INSTYTUT GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ I KOMUNALNEJ W WARSZAWIE
ZAKŁAD GOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I URBANISTYKI W LUBLINIE

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ŁAZISKA

USTALENIA

Załącznik do Uchwały nr XX/159/2001
Rady Gminy Łaziska z dnia 20.06.2001 r.
Część 1 – Tekst

**Niniejsze studium zawiera zmiany uchwalone uchwałą Nr VI/28/2011 Rady Gminy Łaziska z dnia 28 czerwca 2011 roku*

***Niniejsze studium zawiera zmiany uchwalone uchwałą Nr XXV/169/2013 Rady Gminy Łaziska z dnia 25 lipca 2013 roku*

****Niniejsze studium zawiera zmiany uchwalone uchwałą Nr Rady Gminy Łaziska z dnia 2018 roku*

Lublin, luty 2001 r.

Spis treści

I. WPROWADZENIE.....	6
1. UWARUNKOWANIA I WYTYCZNE REGIONALNE.....	9
1.1 Ustalenia ogólne.....	9
1.2.Charakterystyka gminy, w tym położenie w regionie.....	10
1.3. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony	10
1.4. Uwarunkowania zewnętrzne	12
2. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO - GOSPODARCZE	20
2.1.Ludność.....	20
2.2. Rozmieszczenie ludności.....	21
2.3. Warunki i jakość życia mieszkańców w tym ochrony ich zdrowia.....	22
3. ROZWÓJ FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNY GMINY.....	25
3.1. Kierunki działań i rozwoju przestrzennego.....	25
4. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE - UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE - STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	26
4.1. Obszary i obiekty prawnie chronione.....	26
4.2.Przyrodniczy System Gminy (PSG) Łaziska.....	29
4.3. Surowce mineralne.....	34
4.4. Kierunki zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.....	35
4.5. Uwarunkowania wynikające z ochrony przeciwpowodziowej.....	42
5. STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	43
5.1. Zabytki wpisane do rejestru „A” zabytków nieruchomych województwa lubelskiego.....	44
5.2. Obiekty zabytkowe wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.....	46
5.3. Stanowiska archeologiczne wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.....	49
5.4. Kierunki działań w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.....	54
5.5. Elementy krajobrazu kulturowego obszaru gminy.....	55
5.6.Waloryzacja krajobrazu kulturowego.....	62
5.7. Wartości kulturowe niematerialne.....	66
5.8. Kierunki działań w zakresie kształtowania krajobrazu kulturowego.....	66
6. STRUKTURA TERENU - OBSZARY OTWARTE.....	67
6.1. Kierunki kształtowania struktury przestrzennej obszarów otwartych gminy.....	67
7. STRUKTURA TERENU - OSADNICTWO.....	72
7.1. Uwarunkowania zewnętrzne.....	72
7.2. Uwarunkowania wewnętrzne.....	73
7.3. Cele rozwoju gminy Łaziska oraz polityka ich osiągnięcia.....	73
7.4. Strefy polityki przestrzennej.....	74
7.5. Ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.....	75
8. STRUKTURA TERENU - KOMUNIKACJA STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO -ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI.....	78

8.1 Komunikacja.....	78
8.2. Zaopatrzenie w wodę.....	83
8.3. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych.....	84
8.4. Gazyfikacja i ciepłownictwo.....	86
8.5. Usuwanie odpadów komunalnych.....	86
8.6. Ochrona powietrza atmosferycznego.....	87
8.7. Elektroenergetyka.....	87
8.8. Energia odnawialna.....	88
8.9. Telekomunikacja.....	88
8.10. Kierunki działań w zakresie infrastruktury technicznej.....	89
9. WARUNKI REALIZACJI.....	90
10. STAN PRAWNY GRUNTÓW.....	91
11. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY.....	92
11.1 Cele i zasady polityki przestrzennej.....	92
11.2 Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.....	92
11.3. Obszary dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.....	92
11.4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	93
11.5. Uwarunkowania urbanistyczne.....	94
11.6 Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego.....	96
11.7. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej - Kierunki.....	96
11.8. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.....	96
11.9. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych	97
11.10. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.....	97
11.11. Obszary zdegradowane.....	97
11.12. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych	98
11.13. Obszary występowania naturalnych zagrożeń geologicznych.....	98
11.14. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²	98
11.15. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.....	98
11.16. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	98
12. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH.....	99
13. KIERUNKI UWZGLĘDNIAJĄCE BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ.....	99
13.1. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne.....	101
13.2. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy.....	103
13.3. Prognozy demograficzne	103

14. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ,
SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU ZMIANY STUDIUM, PRZYJĘTEGO UCHWAŁĄ
NRRADY GMINY ŁAZISKA Z DNIA111

Załączniki:

- (1)Zał. do rozdziału 1: Pismo Biura Planowania Przestrzennego w Lublinie
- (3)Zał. do rozdziału 3: Stanowiska archeologiczne w gminie Łaziska
- Rysunek Studium - skala 1:50 000.

Rysunki:

- Środowisko przyrodnicze - skala 1:25 000
 - 1.1. Hipsometria
 - 1.2. Środowisko przyrodnicze – Uwarunkowania
 - 1.3. Środowisko przyrodnicze - Kierunki
- Środowisko kulturowe - skala 1:25 000
- Struktura terenu - skala 1:25 000
- Infrastruktura techniczna - skala 1:25 000
- Rysunek Studium - plansza zbiorcza - skala 1:25 000

I. WPROWADZENIE

Przedstawiane opracowanie jest materiałem finalnym prac nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska. Temat został opracowywany przez lubelski Zakład Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, w realizacji umowy nr 1/2000 z dnia 10.03.2000 r., zawartej między IGPIK a Zarządem Gminy Łaziska.

Prezentowany materiał został wykonany z uwzględnieniem materiałów wyjściowych uzyskanych w etapie I („Prace wstępne”) oraz etapu II („Uwarunkowania”) i III („Kierunki rozwoju przestrzennego”). Uwzględniono również uwagi zgłoszone przez członków Zarządu Gminy zgłoszone w czasie prezentacji kolejnych etapów.

Całość opracowania jest wykonywana zgodnie z wymogami ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r. (z późniejszymi zmianami) i ma charakter dokumentu studium, który zostanie przedłożony do akceptacji Rady Gminy Łaziska, jako zbiór ustaleń polityki zagospodarowania przestrzennego gminy.

Treścią niniejszego tekstu jest osiem rozdziałów, z których:

- rozdział 1 - „Uwarunkowania i wytyczne regionalne” zawiera syntezę wytycznych z planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, jakie otrzymał Zarząd Gminy Łaziska w lipcu ub. r. z Biura Planowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie oraz ogólne wnioski do rozwoju gminy wynikające z materiałów strategii rozwoju województwa; wzięcie pod uwagę tych wytycznych wynika z rygorów ustawy jw.;
- rozdziały 2 i 3, tj. „Środowisko przyrodnicze” i „Środowisko kulturowe” są materiałem wiodącym uwarunkowań rozwoju zrównoważonego, który powinien być podstawą perspektywicznego rozwoju i zagospodarowania gminy;
- rozdziały 4, 5 i 6, tj. „Struktura terenu: obszary otwarte, osadnictwo i komunikacja” stanowią istotę przedstawianej koncepcji kierunków rozwoju; rozdział 7 - „Infrastruktura techniczna” jest materiałem koncepcji, uzasadniającym jej techniczną realność i wskazującym kierunki obsługi przez media infrastruktury;
- rozdział 8 - „Warunki realizacji” wskazuje wstępne drogi i warunki realizacji koncepcji, tj. polityki zagospodarowania przestrzennego gminy.

Uzupełnieniem graficznym tekstu są rysunki - mapy w skali 1:25 000, stanowiące razem z nim integralną całość. Są to:

- rys. 1 i 2: „Środowisko przyrodnicze” i „Środowisko kulturowe” obrazujące odpowiednio ustalenia rozdziałów 2 i 3, tj. uwarunkowania zawarte w tych działach, jakie uwzględnia się w koncepcji kierunków rozwoju i zagospodarowania;
- rys. 3: „Struktura terenu” obrazuje ustalenia rozdziałów 4, 5 i 6, tj. kierunki ewolucji obszarów otwartych oraz rozwoju osadnictwa i komunikacji; rysunek ten stanowi główną planszę koncepcji kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy;
- rys. 4: „Infrastruktura techniczna” obrazuje ustalenia rozdziału 7 i uzasadnia techniczną realność koncepcji kierunków.

Rysunki jw. zostały wykonane z uwzględnieniem rysunków poprzednich etapów oraz stanu istniejącego użytkowania terenów gminy, dotychczasowego planu gminy i innych.

Projekt został przedstawiony instytucjom opiniującym, zgodnie z art. 6 ust. 3 Ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z r. 1994 (z późniejszymi zmianami) w dniach od 26 marca do 17 kwietnia 2001 r. Powiadomiono 24 instytucje. Uzyskano 8 opinii pozytywnych na piśmie, w tym opinię wiodącą Urzędu Marszałkowskiego. Pozostałe 16 opinii - nieprzedstawione, uznaje się za pozytywne bez uwag, w myśl art. 22, ust. 2 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym jw.

W konsekwencji materiały Studium, tj. tekst - ustalenia i rysunki 1-5 są gotowe do przedstawienia Radzie Gminy do uchwalenia.

Uwaga: Załącznikiem do Uchwały Rady Gminy są:

- Część 1 - Tekst (Ustalenia),
- Część 2 - Rysunek (plansza zbiorcza - rys. nr 5 - jej z kolei załącznikiem są rysunki: 1.1., 1.2., 1.3., 2, 3, 4).

Niniejszy tekst Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska przyjęty uchwałą Nr XXIII/159/2001 Rady Gminy Łaziska z dnia 20 czerwca 2001 r. zawiera zmiany przyjęte uchwałami:

- Nr VI/28/2011 Rady Gminy Łaziska z dnia 28 czerwca 2011 r.
- Nr XXV/169/2013 Rady Gminy Łaziska z dnia 25 lipca 2013 r.
- Nr Rady Gminy Łaziska z dnia

Podstawą prawną przedmiotowej edycji zmiany jest uchwała Nr VIII/29/15 Rady Gminy Łaziska z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łaziska, która została podjęta na podstawie art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym oraz art. 9 ust. 2, w związku z art. 27 ustawy o planowaniu zagospodarowaniu przestrzennym.

Podstawa formalno – prawna Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łuków, zwane dalej Studium, stanowi dokument planistyczny określający politykę przestrzenną gminy. Sporządzany jest na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy polegająca na uzupełnieniu studium o nowe ustalenia opracowana została w formie ujednoliconego dokumentu (ujednoliconego rysunku w skali 1: 25 000, oraz ujednoliconego tekstu ustaleń studium) z uwzględnieniem uchwały Nr XX/159/2001 Rady Gminy Łaziska z dnia 20.06.2001 r.z jej późniejszymi zmianami.

Zawartość merytoryczna Studium została określona w art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Przedmiotem opracowania jest zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska, określająca zasadnicze cele rozwoju gminy. W ramach prac nad zmianą studium zaktualizowano w wymaganym zakresie wynikającym z przedmiotu opracowania, zgodnie z art. 9 ust. 3a gdzie dokonano zarówno w części tekstowej i części graficznej aktualizacje w odniesieniu do treści, które w wyniku wprowadzonej zmiany przestały być aktualne. Zatem przy obecnej edycji zmiany studium uwzględnione zostały ustalenia Studium, które zachowały aktualność, natomiast zaktualizowany tekst wprowadzono pogrubioną czcionką Calibrii, kursywą. Paragraf 8 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin określa sposób wykonania zmiany studium. Przepisy niniejszego rozporządzenia stosuje się do projektu zmiany studium w zakresie objętym zmianą. Nałożony jest natomiast obowiązek, przy zmianie polegającej na uzupełnieniu o pojedyncze ustalenia, opracowania ujednoliconej formy projektu studium z wyróżnieniem projektowanej zmiany zarówno w części tekstowej jak i graficznej. Forma ujednolicona stanowi załącznik do uchwały. Jest również wykładana do publicznego wglądu.

Potrzeba opracowania niniejszej edycji zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska wynika z wniosków dotyczących zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska uchwalonego uchwałą Nr XII/83/2004 Rady Gminy Łaziska z dnia 25 lutego 2004 r. z późn. zm. Zakres zmiany studium w zdecydowanej większości

dotyczy wyznaczenia terenów na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej. Ze względu na powyższe odstępuje się od sporządzenia bilansy terenów. Nie występuje konieczność spełnienia tego wymogu, jako nie mającego wpływu na realizację planowanych zamierzeń inwestycyjnych.

Autorzy opracowania

Projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska został wykonany przez zespół lubelskiego Zakładu IGPIK w składzie: mgr Zbigniew Borchulski, mgr inż. arch. Barbara Brylak-Szymczak, mgr inż. Jan Niedźwiedź, mgr inż. arch. Stanisław Lichota, inż. arch. Andrzej Link, mgr inż. Zdzisław Lechus.

Prace komputerowe, graficzne i administracyjne: mgr inż. Małgorzata Osmulska- Paprota, tech. Grażyna Dziedzic - Wiejak, mgr Zuzanna Pizoń.

Koordynacją opracowania sprawował mgr inż. arch. Stanisław Lichota.

Nadzór merytoryczny nad całością opracowania pełnił doc. dr arch. Romuald Dylewski.

mgr inż. arch. Stanisław Lichota

mgr Zbigniew Borchulski

1. UWARUNKOWANIA I WYTYCZNE REGIONALNE

1.1 Ustalenia ogólne

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za kształt lokalnego ładu przestrzennego. Dokumentem polityki przestrzennej gminy w tym zakresie jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

~~Podstawowym aktem prawnym dotyczącym studium jest ustawa z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 89, poz. 415 z późniejszymi zmianami). W art. 6 ust. 2 stanowi ona, iż „zarząd gminy sporządza studium uwzględniając uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa”. **27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Studium jest samodzielnym aktem planistycznym wytyczającym kierunki rozwoju przestrzennego, stanowiącym podstawę uchwalenia przyszłych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, ale podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, wiążącym przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych.**~~

~~Dokument studium gminy podlega zaopiniowaniu przez instytucje upoważnione do tego na podstawie odrębnych przepisów, **a także wyłożeniu do publicznego wglądu.** W szczególności Studium winno być zgodne z wojewódzkim planem zagospodarowania przestrzennego, a w konsekwencji także ze strategią rozwoju województwa.~~

~~Generalnie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska opracowane jest w oparciu o uwarunkowania i potrzeby lokalne, ale z uwzględnieniem uwarunkowań wyższego rzędu - powiatowych i regionalnych. Wynika to z faktu, że po reformie administracji publicznej w Polsce nie tylko w województwie, ale i w pewnym sensie także na terenie gminy realizowana jest przestrzenna polityka:~~

- ~~— interregionalna, kreowana przez rząd i centralne organy państwa, a kierowana do regionów z punktu widzenia interesu państwa. Za realizację tej polityki na obszarze województwa odpowiada wojewoda jako przedstawiciel Rady Ministrów. Należy podkreślić, że rozwój państwa to głównie rozwój regionów realizujących zadania publiczne, zgodne jednak ze strategicznymi celami polityki państwa;~~
- ~~— intraregionalna, kreowana i realizowana przez wojewódzką administrację samorządową z punktu widzenia interesu regionu i społeczności lokalnych.~~

~~Wskazane kierunki polityki przestrzennej wskazują więc na konieczność uwzględniania w koncepcjach rozwoju gminy również polityki przestrzennej państwa i administracji samorządowej szczebla regionalnego, jako organów realizujących ponadlokalne cele i programy rozwoju. **Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa Studium uwzględnia ustalenia przestrzenne zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa, Strategii Rozwoju Województwa, Strategii Rozwoju Gminy oraz zasady określone w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.** W tym względzie niezbędne jest jednak, przy uwzględnieniu zasady subsydiarności, współdziałanie administracji publicznej na wszystkich poziomach władzy. Ład przestrzenny i rozwój gospodarezy gminy wynika zatem nie tylko z lokalnych uwarunkowań ale~~

~~także wytycznych czy wskazań regionalnych i krajowych. Formalno – prawne regulacje w tym zakresie zawiera Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 1999 r. (Dz. U. nr 15, poz. 139 z dnia 25 lutego 1999 r. W studium gminy dużej wagi nabierają więc uwarunkowania i wytyczne regionalne, które należy rozpoznać i w miarę możliwości w pełni uwzględnić.~~

1.2. Charakterystyka gminy, w tym położenie w regionie

Gmina Łaziska zajmuje 101,7 km² powierzchni i liczy 4969 mieszkańców. Położona jest w zachodniej części województwa lubelskiego, w znacznej odległości od dużych miast. Należy do powiatu opolskiego. Najbliższym miastem jest Opole Lubelskie położone w odległości ok. 6 km od ośrodka gminnego Łaziska.

Gmina Łaziska sąsiaduje z gminami: Józefów, Opole Lubelskie, Karczmiska, Wilków oraz Chotcza i Solec, gminami położonymi po zachodniej stronie Wisły na terenie województwa mazowieckiego.

Gmina Łaziska jest gminą rolniczą. Wśród upraw dominują sady, które zajmują ok. 60 % użytków rolnych. Oprócz sadów na terenie gminy prowadzona jest uprawa chmielu, owoców miękkich, warzyw. W gminie dominują grunty klasy IV. Przeciętna wielkość gospodarstwa jest niewielka i wynosi 5,86 ha. Na tle gmin powiatu opolskiego gmina Łaziska wyróżnia się wysokim udziałem lasów.

Gmina Łaziska położona jest poza głównym układem komunikacyjnym województwa oraz sieci infrastrukturalnych. Przez teren gminy nie przebiega żadna droga krajowa ani linia kolejowa. Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym jest droga wojewódzka nr 747, która po zrealizowaniu jej po nowym szlaku i wybudowaniu mostu na Wiśle nabrała nowego znaczenia łącząc stolicę województwa Lublin poprzez województwo mazowieckie z centralną Polską. Z drogą nr 747 łączy się droga wojewódzka nr 825 relacji Kamień - Kolczyn. Podstawowy układ komunikacyjny w gminie tworzą drogi powiatowe i gminne. Przez obszar Gminy Łaziska nie przebiega sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia ani gazociąg wysokiego ciśnienia. Gmina Łaziska jest nieskanalizowana i niezgazyfikowana.

Gmina Łaziska położona w bezpośrednim sąsiedztwie Wisły posiada atrakcyjne tereny przyrodnicze, krajobrazowe oraz cenne zabytki. Z racji położenia i walorów przyrodniczych cały obszar gminy objęty jest ochroną przyrodniczą. Północna część gminy położona jest w Chodelskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, południowa natomiast w otulinie Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego. Mimo uwarunkowań predysponujących do rozwoju turystyki brak jest rozwiniętej bazy turystycznej.

1.3. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Na terenie gminy Łaziska obowiązują następujące dokumenty planistyczne:

- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska*
- *Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego*

Ład przestrzenny oznacza takie uwarunkowania przestrzeni, które tworzy harmonijna całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszystkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Tworzenie i utrzymanie ładu przestrzennego, jest jednym z zadań własnych samorządu gminnego. Jest zarówno celem działań gospodarki przestrzennej, jak i środkiem do uzyskania środowiska

zamieszkania, pracy i wypoczynku, w jak najwyższym stopniu oddziałującego pozytywnie funkcjonalnie i estetycznie na użytkowników, dającego mieszkańcom satysfakcję identyfikacji z miejscowością, okolicą zamieszkania, a także z gminą i przyciągającego inwestorów. W sposób najbardziej oczywisty na ład przestrzenny wpływa kształtowanie przestrzeni publicznych i zabudowy. Jedynym skutecznym narzędziem tworzenia ładu przestrzennego jest prawo miejscowe wyrażone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Pozostawienie niektórych obszarów bez planów miejscowych może sprzyjać niekorzystnym dla ładu realizacjom, opartym o możliwość ustalania warunków zabudowy w decyzjach administracyjnych. Na terenie gminy obowiązują następujące plany miejscowe uchwalone uchwałami Rady Gminy Łaziska :

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa planu</i>	<i>Publikacja</i>	<i>Uwagi</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
<i>1.</i>	<i>Uchwała Nr XII/83/2004 Rady Gminy Łaziska z dnia 25 lutego 2004 r.. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego 2004 r. Nr 51, poz. 1015</i>	<i>-</i>
<i>2.</i>	<i>Uchwała Nr VI/29/2011 Rady Gminy Łaziska z dnia 28 czerwca 2011 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2011 r. Nr 116, poz. 2050</i>	<i>-</i>
<i>3.</i>	<i>Uchwała Nr XXVI/174/2013 Rady Gminy Łaziska z dnia 5 września 2013 r. . w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Łaziska</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego 2013 r. poz. 4323</i>	<i>-</i>
<i>4.</i>	<i>Uchwała Nr XXVI/176/2013 Rady Gminy Łaziska z dnia 5 września 2013 r. . w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego "Kępa Gostecka"</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego 2013 r. poz. 4324</i>	<i>-</i>

1.2. Wytyczne regionalne

Wskazania krajowe - ogólne

Podstawą formalnych wytycznych ogólnych są wskazania wynikające z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. Opracowania planistyczne tej koncepcji zawierają dokumenty:

- "Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju", Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa, październik 1999;
- "Podstawy naukowo – badawcze polityki przestrzennego zagospodarowania kraju", Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa, wrzesień 1997.;
- "Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Strategiczne problemy rozwoju i zagospodarowania przestrzennego makroregionu środkowo-wschodniego", Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, zeszyt 14, Warszawa 1997.

W materiałach tych – wprawdzie z punktu widzenia gminy Łaziska bardzo ogólnych – istnieją jednak ustalenia, które można odnieść bezpośrednio do analizowanego obszaru. Potwierdzają one fakt, iż gmina położona jest w województwie lubelskim, w zasięgu wpływu:

- „Lublina – miasta o znaczeniu europejskim – potencjalnego europołu”, jedyne po prawej stronie Wisły i jednego z dziewięciu europołów w Polsce;
- bezpośredniego położenia w Obszarze Węzłowym Wisły Środkowej ogniwa Krajowej Sieci Ekologicznej o znaczeniu międzynarodowym;
- oddziaływania ważnych korytarzy transportowych, tj. drogi nr 747 z przeprawą mostową przez Wisłę.

Fakty te, w swoich skutkach formalnie determinują podstawy polityki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy w strukturze krajowej i regionalnej.

1.4. Uwarunkowania zewnętrzne

1.4.1. Uwarunkowania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego przyjęty uchwałą Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r. jest podstawowym dokumentem wyznaczającym cele i kierunki rozwoju regionu w układzie przestrzennym.

Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubelskiego jest dokumentem o charakterze długookresowym, stanowiącym element krajowego systemu planowania przestrzennego. Określa on zasady i kierunki kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych stanowiąc formalną i merytoryczną płaszczyznę odniesienia dla podejmowanych decyzji przestrzennych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa w określonym zakresie wiąże organy gminy przy sporządzaniu aktów planowania lokalnego. Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym organ wykonawczy gminy ma obowiązek sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy, uwzględniając ustalenia planu województwa.

W lokalnych dokumentach planistycznych należy dążyć do kształtowania ładu przestrzennego zapewniającego utrzymanie właściwych relacji estetycznych i funkcjonalnych zarówno pomiędzy różnymi sposobami zagospodarowania terenów zurbanizowanych, jak i w relacjach pomiędzy układem przyrodniczym i antropogenicznym.

Przy sporządzaniu studium należy uwzględniać zasady zagospodarowania przestrzennego wynikające z ww. dokumentu. Jako nadrzędne zasady działań należy uwzględnić:

- efektywne wykorzystywanie terenów przeznaczonych pod zabudowę minimalizując ich ekspansję na tereny otwarte,

- *harmonizowanie układów osadniczych z siecią ekologiczną,*
- *projektowanie wielofunkcyjnych jednostek urbanistycznych z zapewnieniem pełnej obsługi w infrastrukturę techniczną i społeczną,*
- *segregację i strefowanie funkcji wykluczających prawdopodobieństwo wystąpienia kolizji.*

Północna część gminy Łaziska położona jest w Chodelskim Obszarze Chronionego Krajobrazu. Na jego terenie obowiązują przepisy określone Rozporządzeniem Nr 37 Wojewody Lubelskiego z dnia 16 lutego 2006 r. w sprawie Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Przez obszar gminy Łaziska wzdłuż doliny Wisły przebiega korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym. W kształtowaniu zagospodarowania na terenach korytarzy ekologicznych uznaje się za niezbędne:

- *zapewnienie odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej migrację zwierząt (np. mosty ekologiczne, przepusty, estakady itp.) w przypadku konieczności sytuowania nasypów ziemnych poprzecznie do osi koryta,*
- *kształtowanie naturalnych alternatywnych sposobów łączności ekologicznej (obejść ekologicznych) w przypadku niemożności utrzymania naturalnych powiązań bądź realizacji odpowiednich rozwiązań technicznych,*
- *utrzymanie przestrzeni wolnej od zabudowy,*
- *stosowanie przepławek lub innych rozwiązań zapewniających zachowanie wymaganej drożności dla gatunków ryb, dla których wyznaczono korytarz rzeczny, w tym w szczególności dla ryb dwuśrodowiskowych,*
- *kształtowanie pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,*
- *zwiększanie ciągłości leśnych korytarzy ekologicznych poprzez zalesienia,*
- *restytucję użytków zielonych kosztem gruntów ornych w korytarzach dolinnych,*
- *odbudowę stosunków hydrologicznych.*

W gminie rekomendowane są dwa parki kulturowe:

- *"Park Kulturowy Przełomu Środkowej Wisły - Południowy" - planowany jako obszar ochrony dziedzictwa geologicznego poprzez zabezpieczenie stanowisk, szeroką promocję nauk geologicznych oraz propagowanie ich funkcji edukacyjnych i turystycznych a także bezkonfliktowego wykorzystywania naturalnych walorów obszaru w lokalnej polityce zrównoważonego rozwoju społecznego i ekonomicznego*
- *"Archeologiczny Park Kulturowy Dolnej Chodelki - obejmuje się ochroną planistyczną polegającą przede wszystkim na ochronie funkcjonalnej i kompozycyjnej zabudowy (w tym historycznej linii zabudowy) oraz zakazie lokalizacji obiektów budowlanych negatywnie oddziałujących na krajobraz (np. elektrowni wiatrowych).*

Z uwagi na szczególnie niski wskaźnik skanalizowania (w tym szczególnie w odniesieniu do udokumentowanego obszaru ochrony GZWP), obszar gminy Łaziska wskazuje się jako priorytetowy w zakresie budowy i rozbudowy zbiorowych systemów kanalizacyjnych.

Ze względu na potrzeby związane z poprawą bezpieczeństwa wskazuje się strefę obejmującą m.in. gminę Łaziska, dla realizacji działań w ramach pakietu strategicznej interwencji Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych.

1.4.2. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju województwa lubelskiego

Podstawowym dokumentem polityki regionalnej określającym wizję i cele rozwoju społeczno-gospodarczego województwa, a także działania służące ich realizacji jest Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.). Główne wyzwania dla regionu lubelskiego wynikają z „wielowymiarowej oceny różnorodnych cech regionu w ich dynamicznych przewidywanych zmianach. (...) Wynikają one zarówno z konieczności przewyższenia niekorzystnych cech regionu, jak i wykorzystania jego pozytywnych potencjałów.”

Najważniejszymi potencjałami województwa lubelskiego są:

- *relatywnie duże znaczenie Lublina jako ośrodka akademickiego, naukowego i kulturalnego oraz głównego polskiego ośrodka w kontaktach ze wschodnimi sąsiadami, wzmacnianie potencjałem naukowym i akademickim, a także gospodarczym kilku innych ośrodków subregionalnych;*
- *względnie bogate wyposażenie w czynniki naturalne (zasoby energetyczne, przyrodnicze warunki dla rolnictwa, które jednak nie są w pełni gospodarczo wykorzystane), a także walory krajobrazu, które – wraz z dziedzictwem kulturowym – mogą służyć do rozwijania turystyki.*

Jako strategiczne cele do osiągnięcia wskazano:

- *wzmacnianie urbanizacji regionu,*
- *restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich,*
- *selektywne zwiększenie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu,*
- *funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu.*

Będąc głównym narzędziem kształtowania polityki regionalnej, Strategia wskazuje na konieczność wzmacniania i lepszego wykorzystania potencjałów rozwojowych tkwiących w regionie oraz skumulowanych w wyodrębniających się obszarach funkcjonalnych. Na potencjały te składają się zasoby występujące w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej. Tym samym osiągnięcie spójności w rozwoju na poziomie regionalnym (spójność terytorialna) uzyskane zostanie poprzez rozwój zrównoważony i spójny gospodarczo, społecznie i ekologicznie.

1.4.3. Uwarunkowania wynikające z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju

Zasady i cele polityki przestrzennej Kraju zostały określone w Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, która została przyjęta uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. Zasada zrównoważonego rozwoju, która uznana została za najważniejszą jest ustrojową zasadą oznaczającą rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Zasada ta oparta została na 4 zasadach planowania publicznego opierających się na racjonalności ekonomicznej, preferencji regeneracji nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę, przezorności ekologicznej, kompensacji ekologicznej.

Strategicznym celem zaś polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest: efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

(2) — Dokumenty regionalne

Przy opracowaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, podstawowym dokumentem regionalnym w zakresie uwarunkowań i wytycznych regionalnych, jest plan zagospodarowania przestrzennego województwa. Plan wojewódzki powinien zawierać w szczególności koncepcję polityki przestrzennego zagospodarowania kraju odniesioną do regionu, tj. wskazującą uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa.

Polityka regionalna i przestrzenna województwa, zgodnie z ustawą o samorządzie województwa z dnia 5 czerwca 1998 r. (Dz. U. nr 91, poz. 576 z dnia 18 lipca 1998 r.) oraz ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym (jw.), wynikająca ze strategii rozwoju województwa znajduje wyraz przestrzenny w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Jak dotychczas nowe województwo lubelskie nie posiada dokumentu planu. Brak jest także programów wojewódzkich w rozumieniu art. 54d Ustawy z dnia 7 lipca 1999 r. o zagospodarowaniu przestrzennym dotyczących obszaru gminy Łaziska. Przyjmuje się więc, że aktualne i oficjalne wytyczne regionalne dla gminy Łaziska zawarte są w:

- piśmie BBP.L – 7322/24/MK, JB/2000, Biura Planowania Przestrzennego w Lublinie, z dnia 19. 07. 2000 r., skierowanego do Przewodniczącego Zarządu Gminy Łaziska, dotyczącym „regionalnych uwarunkowań rozwoju do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska”;

(3) Główne wytyczne regionalne

Syntetyzując regionalne wytyczne do rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska, które opracowane zostały na podstawie materiałów dotyczących rozwoju i zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, można wskazać następujące główne uwarunkowania i zasady:

- Łaziska pełnią rolę wielofunkcyjnego ośrodka o charakterze lokalnym.

- Położenie gminy w Krajowej Sieci Ekologicznej (ECONET-PL):

Gmina leży w całości w Obszarze Węzłowym Wisły Środkowej – ogniwa Krajowej Sieci Ekologicznej o znaczeniu międzynarodowym. Rdzeń tego Obszaru, tzw. biocentrum, stanowi międzywale Wisły i parki krajobrazowe, utworzone w strefie jej doliny, natomiast pozostałej części Obszaru przypisano funkcję strefy buforowej. Strefa ta powinna stanowić teren działań ochronnych i optymalizacji form gospodarowania w celu zachowania istniejących i przywrócenia utraconych wartości przyrodniczych.

- Położenie gminy w regionalnym systemie obszarów chronionych:

Północną część gminy zajmuje Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu. Na terenie OCK obowiązują przepisy określone Rozporządzeniem Nr 28 Wojewody Lubelskiego z dnia 2 czerwca 1998 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu. Część południowa gminy znajduje się w otulinie Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego. Na jej terenie obowiązują zasady gospodarowania określone Rozporządzeniem Wojewody Lubelskiego Nr 29 z dnia 15 czerwca 1998 r. w sprawie Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych. Oba rozporządzenia zostały ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego Nr 11 z 16 czerwca 1998 r.

- Położenie gminy w Systemie Ostoi Przyrody (CORINE):

W programie CORINE biotopes (którego zadaniem jest wyznaczenie i gromadzenie danych o ostojach przyrodniczych o znaczeniu europejskim), realizowanym od 1985 roku, międzywałę Wisły na odcinku od Janowca po Wrzelowicecki Park Knuj obrazowy uznano za kompleksową ostoję przyrody o nazwie Małopolski Przełom Wisły (nr 374) o statusie ostoi ptasiej. Status taki oznacza możliwość dopuszczenia wyłącznie takich form użytkowania międzywała, w tym rekreacji, które nie będą zakłócać warunków lęgowych ptaków wodnych, a których biotopy koncentrują się w strefie przybrzeżnej rzeki.

●Położenie gminy w regionalnym systemie ochrony wód:

Zachodnia część gminy (położona na zachód od linii Niedźwiada - Łaziska - Kosiorów) znajduje się w tym rejonie lubelskiego kredowego zbiornika wód podziemnych (nr 406), w którym obowiązują rygory tzw. wysokiej ochrony wód podziemnych (OWO). Oznacza to wymóg identyfikacji i likwidacji wszelkich ognisk zanieczyszczeń oraz takich docelowych rozwiązań gospodarki wodno-ściekowej, które pozwolą wyeliminować zagrożenia dla czystości dyspozycyjnych zasobów wodnych.

●Prawna ochrona przyrody:

W gminie utworzono tylko jeden pomnik przyrody (lipa drobnolistna o nr ewid. 302 na placu przy kościele parafialnym w Piotrawinie). Tym większego znaczenia nabiera ochrona planistyczna, zarówno tych obszarów (obiektów), które są wskazywane do ochrony prawnej w inwentaryzacji przyrodniczej gminy, jak i projektowanego rezerwatu przyrody "Wyspy Gniazdkowskie". Jest to projektowany rezerwat faunistyczny, obejmujący koryto Wisły z łachami i wyspami, położony w województwie lubelskim (gminy: Wilków i Łaziska) i mazowieckimi (gminy: Choteża i Przyłęk).

●Lasy ochronne:

W studium należy wskazać zasady aktualizacji granicy polno-leśnej obejmując statusem lasów ochronnych część lasów prywatnych (m. in. w oparciu o propozycje zamieszczone w inwentaryzacji przyrodniczej gminy). Wymagane jest uwzględnienie znajdujących się na gruntach Skarbu Państwa lasów ochronnych, ustanowionych Zarządzeniem Nr 105 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 lipca 1996 r.

●Ochrona zasobów surowców mineralnych:

Złoża surowców mineralnych, zarówno znajdujących się w bilansie zasobów, jak i szacunkowych, perspektywicznych, należy objąć ochroną przed takim zagospodarowaniem, które mogłoby w przyszłości uniemożliwić ewentualne podjęcie eksploatacji.

●Ochrona przeciwpowodziowa:

W studium należy uwzględnić wnioski, wynikające z koncepcji programowo-przestrzennej modernizacji obwałowania doliny Wisły (tzw. Doliny Opolskiej) opracowanej na zlecenie Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie, a także przyrodnicze i historyczno-kulturowe uwarunkowania proekologicznego zabezpieczenia przeciwpowodziowego tej doliny.

●Generalne ekologiczne kierunki polityki przestrzennej:

Położenie gminy w systemie obszarów chronionych, na głównych kierunkach powiązań ekologicznych oraz jej znaczące wartości przyrodnicze wymagają takiego sprecyzowania zasad polityki przestrzennej, które:

- nie byłyby sprzeczne z priorytetami ochrony i kształtowania środowiska proponowanymi dla obszarów wskazanych do ochrony prawnej i planistycznej;

- umożliwiłyby unaturalnienie obszarów mało przydatnych lub nieprzydatnych gospodarczo (głównie w rejonie Niedźwiady i Łazisk);
- sprzyjałyby zachowaniu, a tam, gdzie to możliwe i niezbędne, kształtowaniu ciągłości przestrzennej tych struktur przyrodniczych, które decydują o regionalnej i międzyregionalnej komunikacji ekologicznej (głównie struktur nadrzecznych, związanych z zalewanymi terasami Wisły i potencjalnie odpowiadających siedliskom łągów wierzbowo-topolowych);
- służyłyby podniesieniu ogólnej stabilności krajobrazu (zwłaszcza drogą dolesień i małej retencji).

• Ekspozycyjność terenów położonych wzdłuż drogi Józefów – Kamień wymusza szczególną dbałość o ochronę wglądów (otwarć widokowych) w malowniczą, przełomową dolinę Wisły.

• Studium powinno stymulować rozwój ekonomiczny gminy, poprzez podniesienie atrakcyjności lokalizacyjnej jej obszaru dla maksymalnie zróżnicowanych rodzajów przedsiębiorczości. Polityka przestrzenna powinna być elastyczna wobec możliwości lokalizowania nowych funkcji – z zachowaniem wspomnianych powyżej rygorów ekologicznych, krajobrazowych i kulturowych. Z punktu widzenia pożądanej struktury przestrzennej tej części województwa, wydaje się zwłaszcza celowe położenie nacisku na rozwój rekreacji, rolnictwa (w tym sadownictwa) oraz przemysłu rolno-spożywczego opartego o miejscową produkcję rolną.

• Walory kulturowe i krajobrazowe stwarzają w gminie dobre warunki do rozwoju funkcji wypoczynkowej. Gmina znajduje się na terenie rejonów rekreacyjnych: Wisły Środkowej o II kategorii atrakcyjności oraz Opolskiego o III kategorii atrakcyjności. Piotrawin, malowniczo położony na wysokim brzegu Wisły, posiada warunki do przekształcenia się w ośrodek usług rekreacyjnych. Należy przewidzieć i zapewnić możliwość lokalizacji instytucji i obiektów obsługujących ruch turystyczny (m. in. mała baza noclegowa, informacja turystyczna, usługi łączności, ochrony zdrowia, gastronomii i zaopatrzenia, usługi administracyjno-finansowe). Predyspozycje do rozwoju funkcji rekreacyjnej posiada również miejscowość Kamień. Rozwój rekreacji winien opierać się na zróżnicowanym programie użytkowym, jednak z przewagą funkcji o charakterze ogólnodostępnym (w tym agroturystyki już aktywnie rozwijającej się), z uzupełniającą funkcją zabudowy letniskowej polegającej na adaptacji istniejącej zabudowy zagrodowej czy realizacji nowej zabudowy jako uzupełnienia ukształtowanych ciągów wsi lub ich kontynuacji. Turystyka piesza, rowerowa i konna ma tu dobre warunki rozwoju. Wskazane jest zaprojektowanie sieci dróg rowerowych m. in. w strefie nadkrawędziowej Wisły. Przez teren gminy przebiega pieszy szlak turystyczny tzw. "Nadwiślański" (znakowany kolorem niebieskim) z licznymi punktami widokowymi. Prowadzi on z Annapola przez Józefów – Piotrawin – Kępę Gostecką – Kazimierz Dolny – Puławy – Gołęb do Dębłina.

• Niezwykle istotna jest konieczność ochrony ładów przestrzennego przez zapobieganie rozpraszaniu zabudowy, stymulowanie jej skupiania, położenie nacisku na bardziej efektywne wykorzystanie obszarów już mających ustaloną funkcję mieszkaniową, zwłaszcza zlokalizowanych wewnątrz lub w sąsiedztwie istniejących zwartych obszarów zabudowy.

• Regulacje zawarte w studium powinny zapewnić odpowiednie walory architektoniczne nowej i przekształcanej zabudowy, zwłaszcza położonej wzdłuż głównych dróg oraz w obszarach najbardziej atrakcyjnych rekreacyjnie.

• Przez obszar gminy przebiegają drogi wojewódzkie:

●nr 747 relacji Itża – Lipsko – Solec nad Wisłą – Opole Lubelskie – Belżyce – Konopnica;

●nr 825 relacji Kamień – Józefów.

W ciągu drogi 747 planowany jest most na Wiśle. W studium należy zapewnić właściwe parametry dla tych dróg, odpowiednio do obecnego natężenia drogowego oraz prawdopodobnego wzrostu intensywności ruchu w przyszłości.

●W zakresie gospodarki wodno-ściekowej obowiązuje zasada współzależnej realizacji wodociągów i unieszkodliwienia ścieków z biologicznym stopniem oczyszczania. Poprawa stanu sanitarnego miejscowości jest niezbędna zwłaszcza na terenach o funkcji wypoczynkowej.

●Gospodarkę odpadami należy rozwiązać poprzez wiejskie punkty gromadzenia odpadów przy zastosowaniu selektywnej, kontenerowej zbiórki oraz składowanie na urządzone wysypisko.

2. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

2.1. Krajowe i regionalne kierunki rozwoju

Strategiczne kierunki rozwoju przestrzennego gminy Łaziska wynikają głównie z uwarunkowań i priorytetów rozwoju zawartych w Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz strategii rozwoju województwa lubelskiego. W dokumentach tych wskazuje się na:

●trendy globalizacji gospodarki światowej. Priorytetem rozwoju w tym zakresie winno być dążenie do wspomagania konkurencyjności regionów oraz rozwój metropolii, które byłyby generatorem transferu innowacji. W tym względzie należy oczekiwać: metropolizacji rozwoju, przyspieszenia procesów rozwojowych, a jednocześnie zaostrzenia się problemów społecznych, wzrostu roli i znaczenia czynnika ludzkiego (drenaż kadr), wzrostu terytorialnych systemów innowacyjnych w tym innowacyjności organizacyjnej;

●procesy integracji z Unią Europejską. W tym względzie wskazuje się na konieczność dostosowania infrastruktury technicznej i ekonomicznej do standardów europejskich oraz stworzenie sprawnego mechanizmu finansowania rozwoju z wykorzystaniem środków przedakcesyjnych, krajowych i lokalnych. Procesy dostosowawcze dotyczą szczególnie województwa lubelskiego, które w przyszłości będzie zewnętrzną granicą Unii Europejskiej;

●zmiany ustrojowe, które dotyczą decentralizacji państwa i finansów publicznych oraz umacniania roli samorządów;

●zmiany makroekonomiczne i strukturalne oraz międzyregionalne i wewnątrzregionalne zróżnicowania rozwoju. Wskazane w tym względzie uwarunkowania i kierunki rozwoju wymuszają zmniejszenia redystrybucyjnej roli Centrum i wzrostu znaczenia budżetów własnych. Główny kierunek działania władz regionalnych i lokalnych sprowadza się więc do rozwiązywania problemów luki ekologicznej i przeludnienia agrarnego, przy jednoczesnym przewidywanym wysokim wzroście zasobów pracy oraz zachowaniu tożsamości lokalnej. Należy dążyć do zmniejszenia obszarów patologii społecznej. Polityka regionalna jako element polityki strukturalnej państwa, winna zatem sprowadzać się do pomocy regionom słabszym. Niezbędne staje się przeciwdziałanie marginalizacji obszarów zapaści.

(2) — Powiatowe kierunki rozwoju

Jakkolwiek nie opracowano dotychczas kompleksowej strategii rozwoju starostwa Opole Lubelskie, to z przeprowadzonego rozpoznania wynika, że cel strategiczny powinien być zbieżny z ogólnym, długoterminowym celem sformułowanym w przyjętym „Programie ochrony środowiska gmin nadwiślańskich”: „Rozwój Regionu Nadwiślańskiego, w którym jego wartości przyrodnicze są wykorzystywane we właściwy sposób, a jakość życia jest podnoszona poprzez selektywny wzrost ekonomiczny w sektorach charakterystycznych dla tego obszaru”.

Z tak określonym celem długoterminowym obszar powiatu lubelskiego ma szansę stać się atrakcyjnym miejscem pracy i zamieszkania, rejonem, w którym inwestujący w rozwój sektora rolniczego i turystycznego odniosą korzyści wynikające z naturalnych warunków przyrodniczych.

Realizację tego celu powinny stymulować m. in. działania zmierzające do:

- efektywnej promocji powiatu na arenie regionalnej i krajowej; niezbędne jest więc kształtowanie nowej struktury rozwoju gminy w obszarze starostwa z uwzględnieniem wielofunkcyjnej roli Opola Lubelskiego jako ponadlokalnego ośrodka obsługi w tej części Lubelszczyzny;
- rozwoju infrastruktury społecznej, który powinien opierać się o aktywizację zasobów ludzkich, w tym powiększaniu potencjału edukacyjnego i mobilności zawodowej, rozwoju oświaty i szkoleń zawodowych;
- rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacji;
- rozwoju bazy ekonomicznej.

(3) — Gminne kierunki rozwoju

Politykę rozwoju gospodarczego gminy powinna określać opracowana z inicjatywy władz samorządowych strategia rozwoju. W tym dokumencie należy wskazać działania związane ze wspomaganiami aktywności gospodarczej mieszkańców, zwiększeniem dostępności komunikacyjnej i rozwojem infrastruktury technicznej, dbałością o rozwój infrastruktury społecznej, rolnictwa, środowiska naturalnego i kulturowego gminy.

Ważnym elementem strategii rozwoju gminy powinno być określenie kierunków rozwojowych, które wynikają z predyspozycji naturalnych i cywilizacyjnych gminy, a także roli samorządu terytorialnego w procesie a

2. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO - GOSPODARCZE

2.1. Ludność

2.1.1. Stan ludności i jej charakterystyka

Gmina Łaziska pod względem liczby mieszkańców należy do grupy gmin mało liczebnych. Na koniec 2016 r. na terenie gminy Łaziska zamieszkiwało 4969 osób. Gęstość zaludnienia wynosiła 45 osób na 1 km². Ludność gminy charakteryzuje się nieznaczną przewagą kobiet. Ich udział wynosi 50,9 %, udział mężczyzn wynosił 49,1%, co oznacza, że wskaźnik feminizacji w gminie wynosi 104.

Ludność gminy cechuje ujemny przyrost naturalny, który wynika z wyższej liczby zgonów niż urodzeń. W 2016 r. urodzenia wyniosły 44, podczas gdy zgony 70, w wyniku czego przyrost naturalny był ujemny i wyniósł -26. Ujemne saldo migracji wyniosło -1.

Wymienione wyżej, przyrost naturalny oraz saldo migracji, wywierają wpływ nie tylko na liczbę mieszkańców ale także na strukturę wieku ludności gminy, która kształtuje się następująco:

Wyszczególnienie	Liczba ludności	Udział %
1	2	3
ludność ogółem	4969	100
Wiek przedprodukcyjny	872	17,6
Wiek produkcyjny	3097	62,3
Wiek poprodukcyjny	1000	20,1

Z przytoczonych danych wynika, że ludność gminy charakteryzuje się niekorzystną strukturą wieku, tj. niskim udziałem dzieci i młodzieży oraz stosunkowo wysokim udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym.

2.1.2 Zmiany w latach 2010 - 2016

Zmiany w liczbie mieszkańców gminy przedstawia poniższe zestawienie:

wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2010-2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ogółem	5250	5171	5124	5074	5065	4996	4969	-281
mężczyźni	2553	2520	2502	2489	2478	2454	2445	-1008
kobiety	2697	2651	2622	2585	2587	2542	2542	-173

Z przytoczonych liczb wynika systematyczny ubytek mieszkańców gminy, przy czym większy ubytek dotyczy kobiet niż mężczyzn.

Wraz ze zmianą liczby mieszkańców zmieniała się również struktura wieku ludności, co dowodzi poniższe zestawienie:

lata	ogółem		Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2010	5250	100	1051	20,1	3168	60,3	1031	19,6
2011	5171	100	1016	19,6	3151	60,9	1004	19,4
2012	5124	100	983	19,2	3158	61,6	983	19,2
2013	5074	100	915	18,0	3175	62,6	984	19,4
2014	5065	100	894	17,7	3173	62,6	998	19,7
2015	4996	100	886	17,7	3122	62,5	988	19,8
2016	4969	100	872	17,6	3097	62,3	1000	20,1

Najistotniejszą a zarazem niekorzystną zmianą jest spadek udziału dzieci i młodzieży oraz wzrost udziału ludzi w wieku poprodukcyjnym.

2.2. Rozmieszczenie ludności

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010-2015
1	2	3	4	5	6	7	8
Braciejowice	491	486	478	473	472	469	-22
Głodno	258	249	242	245	237	233	-25
Grabowiec	43	45	39	35	30	33	-10
Janiszów	209	213	201	198	198	199	-10
Kamień	353	347	348	342	339	334	-19
Kamień Kolonia	57	55	52	56	56	54	-3
Kępa Gostecka	334	339	337	338	340	339	+5
Kępa Piotrawińska	81	83	82	80	80	78	-3
Kępa Solecka	93	91	92	92	89	89	-4
Koło	46	48	49	49	50	56	+10
Kopanina Kaliszańska	144	146	143	142	138	130	-14
Kopanina Kamieńska	151	154	151	154	149	155	+4
Kosiorów	77	75	75	74	77	76	-1

1	2	3	4	5	6	7	8
Las Dębowy	293	294	298	294	291	286	-7
Łaziska	418	510	497	492	497	498	-20
Łaziska Kolonia	181	177	179	170	177	172	-9
Niedźwiada Duża	312	308	308	302	302	290	-22
Niedźwiada Mała	58	57	54	53	52	51	-7
Piotrawin	271	272	259	248	246	238	-33
Piotrawin Kolonia	108	102	100	95	97	94	-14
Trzciniec	290	276	279	279	272	269	-21
Wojciechów	132	129	129	126	125	119	-13
Wrzelów	224	219	215	213	210	205	-19
Zakrzów	357	344	340	346	349	344	-13
Zgoda	224	223	226	232	232	226	+2

Pod względem liczby mieszkańców miejscowości w gminie Łaziska charakteryzują się dużym zróżnicowaniem. Ich wielkość waha się od 33 osób w miejscowości Grabowiec do 469 osób w miejscowości Braciejowice. Generalnie na terenie gminy najwięcej jest miejscowości małych o liczbie mieszkańców poniżej 100 osób oraz miejscowości średnich o liczbie osób w przedziale 200 - 300 osób. Tylko 5 miejscowości liczy powyżej 300 mieszkańców, w tym dwie powyżej 400.

2.3. Warunki i jakość życia mieszkańców w tym ochrony ich zdrowia

Gminę Łaziska zamieszkuje 4969 osób. Od spisu powszechnego przeprowadzonego w 2002 r. liczba mieszkańców gminy systematycznie maleje. Gęstość zaludnienia wynosi 45 osób na 1km² i jest znacznie niższa od gęstości zaludnienia w powiecie opolskim (75osób/km²). Ludność gminy charakteryzuje się przewagą kobiet, na 100 mężczyzn przypadają 103 kobiety. Najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym, najmniej liczną osoby w wieku przedprodukcyjnym

2.3.1. Mieszkalnictwo i stan gospodarstw domowych

Według danych GUS za rok 2015, na terenie gminy Łaziska znajdują się gospodarstwa domowe i 1774 mieszkań, co oznacza, że liczba mieszkań jest mniejsza od liczby gospodarstw. Przeciętnie na jedno mieszkanie przypada 2,8 osoby. Średnia powierzchnia mieszkania w gminie systematycznie rośnie i wynosi 86,2 m².

2.3.2. Rynek pracy i działalność rolnicza

Gmina Łaziska jest typową gminą rolniczą. Na terenie gminy znajduje się 1418 gospodarstw rolnych. Od 2009 r. liczba gospodarstw zmniejszyła się o ok. 600, zwiększyła się natomiast średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego o ok. 2 ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie

wynosi 5,86 ha. Tylko ok. 10 % gospodarstw mieści się w przedziale wielkości 15 - 24 ha, natomiast ok. 60% gospodarstw to gospodarstwa mniejsze od średniego w gminie. Wśród upraw dominują sady, które zajmują ok. 60 % użytków rolnych. Oprócz sadów na terenie gminy prowadzona jest uprawa chmielu, owoców miękkich, warzyw a także znajdują się gospodarstwa rolne specjalizujące się w produkcji mleka.

Wg danych NSP 78% zatrudnionych pracowało w rolnictwie. W 2014 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 150 podmiotów gospodarczych. W większości jednak była to jednoosobowa działalność gospodarcza.

Z punktu widzenia rynku pracy istotna jest wielkość bezrobocia. Na koniec 2014 r. w ewidencji Urzędu Pracy w Opolu Lubelskim zarejestrowanych było 241 osób bezrobotnych, co stanowiło 7,73 % mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym. Na przestrzeni ostatnich kilku lat dało się zaobserwować niewielki spadek bezrobotnych w gminie z 326 bezrobotnych w 2010 r. do 241 w 2015 r.

Istotnym problemem jest to, że bezrobocie na terenie gminy ma charakter długotrwały, a ponadto występuje tu zjawisko ukrytego bezrobocia.

Brak na terenie gminy zakładów pracy oraz bliskie położenie ośrodka powiatowego powoduje, że gminę cechuje ujemne saldo dojazdów do pracy. Liczba wyjeżdżających do pracy poza gminę wynosi 170 osób, liczba przyjeżdżających do pracy na teren gminy Łaziska wynosi 68 osób.

2.3.3. Szkolnictwo

Na terenie gminy działają obecnie następujące placówki oświatowe:

1. Szkoła podstawowa w Kępie Piotrawińskiej
2. Szkoła podstawowa w Braciejowicach
3. Szkoła podstawowa w Kamieniu
4. Niepubliczna szkoła w Zakrzowie
5. Gimnazjum w Łaziskach

Do wymienionych szkół uczęszcza 379 uczniów.

Na terenie gminy nie ma przedszkola ani żłobka. Działają jedynie Oddziały przedszkolne przy szkołach w Kępie Piotrawińskiej, Braciejowicach i Kamieniu. Łącznie w Oddziałach przedszkolnych w bieżącym roku szkolnym przebywa 67 dzieci.

Sieć szkół na terenie gminy może ulec zmianie w następstwie wprowadzonej w życie reformy oświatowej.

Poziom wykształcenia

Wykształcenie mieszkańców gminy powyżej 13 lat przedstawia się następująco:

- podstawowe nieukończone - 2,0 %
- podstawowe ukończone - 26,1%
- gimnazjalne - 5,4%
- zasadnicze zawodowe - 23,2%
- średnie zawodowe - 17,9%
- średnie ogólnokształcące - 11,3%
- policealne - 3,2%
- wyższe -10,8%

Zwraca się uwagę na udział ludności z wykształceniem wyższym wynoszący niecałe 11%, jest to wskaźnik porównywalny ze wskaźnikiem dla powiatu opolskiego, podczas gdy wskaźnik ten dla województwa lubelskiego wynosi 17 %.

2.3.4. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy działa 1 przychodnia, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Eskulap", która obsługuje 4996 osób. Działalność przychodni finansowana jest przez Lubelską Regionalną Kasę Chorych na podstawie kontraktu na ambulatoryjną opiekę zdrowotną.

2.3.5. Opieka Społeczna

Podstawową instytucją działającą w zakresie opieki społecznej na terenie gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania określone w ustawie o pomocy społecznej oraz z zakresu: świadczeń rodzinnych, zaliczki alimentacyjnej, funduszu alimentacyjnego.

Udział osób korzystających z opieki społecznej na terenie gminy nieznacznie ale systematycznie spada. W 2011 r. z pomocy społecznej korzystało 15 % ludności gminy, w 2012 r - 10,6% a w 2016 - 5,3%. Warto zwrócić uwagę, że odsetek mieszkańców gminy Łaziska korzystających ze środków pomocy społecznej jest znacznie niż w powiecie opolskim oraz w województwie lubelskim. Wysoki udział ludności korzystającej z pomocy w 2011 r. wynika w dużym stopniu z faktu pomocy osobom poszkodowanym w wyniku powodzi w 2010 r.

2.3.6. Turystyka i rekreacja

Gmina posiada zabytki, atrakcyjne warunki przyrodnicze i krajobrazowe. Niemal cała gmina znajduje się w obszarach objętych ochroną przyrodniczą. Część obszaru gminy należy do otuliny Wrzeliwieckiego Parku Krajobrazowego, pozostała część wchodzi w obszar Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Przez teren wzdłuż Wisły przebiega niebieski szlak turystyczny z Annopola do Dębłina. Przez teren gminy przechodzą również szlaki rowerowe. Ponadto na obszarze gminy znajdują się zabytki, wśród których najbardziej znanym jest kościół w Piotrawinie, jeden z najcenniejszych i najstarszych (gotyckich) zespołów sakralnych woj. lubelskiego.

Mimo atrakcyjnych warunków przyrodniczych i krajobrazowych, turystyka jak i funkcja wypoczynkowa ma terenie gminy jest słabo rozwinięta.

2.4. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Na obszarze gminy nie występują zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia z punktu widzenia zagospodarowania terenu i wymagań zmiany przeznaczenia określonych terenów lub zasad zagospodarowania. Nie obserwuje się zagrożeń związanych z ruchami masowymi ziemi ani obszarów osuwiskowych. Zagrożenie powodziowe związane z największą w tym rejonie rzeką Wisłą, po rozbudowie wału przeciwpowodziowego, jest minimalne. Lokalne rzeki i ciek wodne nie stanowią istotnego zagrożenia powodziowego. Do lokalnych podtopień może dochodzić jedynie w przypadku długotrwałych lub bardzo intensywnych opadów. Dlatego wskazane jest niezabudowywanie naturalnych dolin rzecznych, ani obniżenie terenu oraz dbałość o systemy odwadniające i melioracyjne. Na terenie gminy (ani w jej bezpośrednim sąsiedztwie) nie funkcjonują zakłady przemysłowe stwarzające zagrożenie poważną awarią przemysłową. Najistotniejszymi zagrożeniami są zagrożenia komunikacyjne związane z ruchem drogowym odbywającym się przez tereny zabudowane.

Wyszczególnione uwarunkowania i zasady zostały w miarę możliwości uwzględnione w koncepcji rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska.

3. ROZWÓJ FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNY GMINY

Rozwój funkcjonalno - przestrzenny gminy, tak jak do tej pory, będzie zdeterminowany następującymi czynnikami:

- *brakiem w pełni wykształconego ośrodka gminnego*
- *położeniem w granicach gminy obszarów o wysokich walorach środowiska przyrodniczego*
- *dominacją funkcji rolniczej wpływającej zasadniczo na rozwój gospodarczy gminy*

Dalszy rozwój gospodarczy gminy będzie opierał się na rolnictwie, które wymaga restrukturyzacji oraz związany z tym inwestycjami. Szansą rozwoju gminy jest także zwiększenie znaczenia funkcji turystyczno - wypoczynkowej rozwijającej się w poszanowaniu zasad zrównowazonego rozwoju i współistniejącej z funkcją ochronną. Istotnym stymulatorem jej wzrostu jest sąsiedztwo miasta Opole Lubelskie, którego mieszkańcy mogą w coraz większym stopniu wykorzystywać okoliczne tereny do uprawiania aktywnego wypoczynku weekendowego.

Ze względu na konieczność ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych pojawiają się ograniczenia rozwoju wszelkich działalności uciążliwych dla środowiska, bądź agresywnie ingerujących w krajobraz.

3.1. Kierunki działań i rozwoju przestrzennego

Za główną zasadę służącą ukierunkowaniu długookresowej strategii rozwoju przestrzennego gminy uznanao zasadę zrównowazonego rozwoju, z czym związane jest przyjęcie następujących celów polityki przestrzennej gminy:

- *respektowanie zasad ochrony w procesie społeczno - gospodarczego rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy;*
- *ochrona dziedzictwa kulturowego, połączona z utrwalaniem korzystnych cech wykształconej struktury funkcjonalno - przestrzennej obszarów zainwestowanych;*
- *rozwój gminy dostosowany do zróżnicowanych przestrzennie uwarunkowań;*
- *poprawa ładu przestrzennego na obszarze gminy oraz sprawnego funkcjonowania układu komunikacyjnego i sieci inżynieryjnych.*

Realizacja założonych celów i kierunków doprowadzi do poprawy standardów:

- *ekologicznych - związanych z poprawą środowiska przyrodniczego gminy,*
- *ładu społecznego - polegającego na powszechnej poprawie warunków życia,*
- *ładu ekonomicznego - związanego z ekonomizacją kosztów utrzymania gminy, tworzeniem udogodnień dla rozwoju i działalności gospodarczej, przy minimalizacji obciążeń dla środowiska i infrastruktury,*
- *ładu esteryczno - funkcjonalnego - związanego z poprawą strony estetycznej i technicznej terenów zabudowanych .*

4. ŚRÓDOWISKO PRZYRODNICZE – UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE - STAN ŚRÓDOWISKA, W TYM STAN ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRÓDOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

4.1. Obszary i obiekty prawnie chronione

Na podstawie Ustawy o ochronie przyrody na terenie gminy Łaziska utworzono i planuje się utworzyć następujące formy ochrony:

- ~~Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu~~ – na terenie gminy stanowi południowo-zachodni fragment tej formy ochrony (wg ustawy o ochronie przyrody z 1991 r.), który został utworzony dla zachowania wartości i zasobów przyrodniczych i krajobrazowych subregionu Kotliny Chodelskiej. ~~ChOCK~~ spełnia ważną rolę w systemie obszarów chronionych Lubelszczyzny, szczególnie w podsystemie obszarów związanych z doliną Wisły. W gminie Łaziska obejmuje on obszar o powierzchni 5900 ha (58% powierzchni gminy) od północnej granicy gminy do drogi Opole Lubelskie – Kamień. Fizjograficznie to lewostronna część zlewni Chodelki, odwadniana przez Wrzelowiankę i Górną Jankówkę, z największymi w gminie zwartymi kompleksami leśnymi porastającymi płaską, monotonna równinę, lokalnie urozmaiconą formami wydmyowymi, fragmentami starych koryt rzecznych, martwymi zakolami. Jest i powinien stanowić fragment najwyższej aktywności przyrodniczej w gminie. Może stanowić czynnik rozwoju rekreacji, szczególnie sobotnio-niedzielnej i świątecznej.

Na terenie gminy Łaziska występują następujące formy ochrony przyrody

Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu

Został ustanowiony w celu ochrony bogatej biologicznie i interesującej krajobrazowo zlewni Chodelki. W ekologicznym systemie obszarów chronionych pełni on rolę łącznika z systemem nadwiślańskich obszarów chronionych. Jego północne granice przylegają do otuliny Kazimierskiego Parku Krajobrazowego. Na terenie ChOChK, który obejmuje północną część gminy obowiązują zakazy i ograniczenia określone uchwałą Nr VI/83/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lubel. z dnia 7 maja 2015 r. poz. 1597).

Zasady gospodarowania na obszarze objętym ochroną określają przepisy, wprowadzając nakazy, zakazy i obowiązki.

1. Na terenie ChOChK obowiązuje czynna ochrona ekosystemów przyrodniczych poprzez:

1) zachowanie oraz poprawa stosunków wodnych poprzez ograniczenie nadmiernego odpływu wód, gospodarowanie zasobami wodnymi w sposób uwzględniający potrzeby ekosystemów wodnych i wodno - błotnych, zachowanie naturalnego charakteru rzek, cieków wodnych zbiorników wodnych i starorzeczy, ochrony funkcji obszarów źródliskowych o dużych zdolnościach retencyjnych, zachowanie lub przywracanie dobrego stanu ekologicznego wód.;

2) zachowanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej dla danego typu ekosystemu, głównie poprzez zachowanie lub przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślinnych, zwierzęcych lub grzybów;

3) ochrona i kształtowanie zadrzewień, ze szczególnym uwzględnieniem zadrzewień nadwodnych i śródpolnych;

4)ochrona specyficznych cech krajobrazu doliny Chodelki, w tym meandrów rzeki, starorzeczy, naturalnych form rzeźby terenu (wydmy, doliny, głązy narzutowe);

5)tworzenie i ochrona korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację gatunków;

6)kształtowanie zagospodarowania przestrzennego w sposób umożliwiający zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz wartości kulturowych, w szczególności przez ochronę otwartej przestrzeni przed nadmierną zabudową, zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych, kształtowanie zalesień w sposób optymalny dla ochrony różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych, ochrona punktów, osi i przedpoli widokowych usuwanie lub przestanianie antropogenicznych elementów dysharmonijnych w krajobrazie;

7)dążenie do odtworzenia rewitalizacji zespołów zabudowy, w tym układów zabytkowych, propagowanie tradycyjnych cech architektury;

8)eliminowanie lub ograniczanie źródeł zagrożeń. w szczególności powietrza, wód i gleb poprzez usuwanie zanieczyszczeń antropogenicznych, kształtowanie prawidłowej gospodarki wodnościekowej, promowanie sposobów gospodarowania gruntami, ograniczającymi erozję gleb.

2.Zakazuje się:

1)zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor i legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną rybacką i łowiecką;

2)likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

3)wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświszkowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

4)dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służy innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

5)likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno- błotnych;

6)lokalizowania obiektów budowlanych w pasie o szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

3.Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody.

4.Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 6, nie dotyczy obiektów lokalizowanych w obszarach wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy lub w ciągach istniejącej, legalnej zabudowy.

Otulina Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego

Utworzona na mocy Rozporządzenia Nr 5 Wojewody Lubelskiego z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. z 2005 r., Nr 73, poz. 1526) obejmuje południową część gminy do drogi Opole Lubelskie - Kamień. północną granicę parku stanowi granica gminy, a

~~dalej w kierunku północnym do drogi Opole Lubelskie – Kamień zajmuje jego otulina. Spełniać ma rolę ochronną dla walorów WPK. Formalnie wyodrębniona otulina, w rzeczywistości nie chroni obszaru chronionego przed zewnętrznymi antropopresjami pochodzącymi z terenu gminy Łaziska.~~

Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajduje się ustanowiony jeden pomnik przyrody - lipa drobnolistna na placu przy kościele parafialnym w Piotrawinie.

Na terenie gminy są zatwierdzone (2 szt.) i projektowane są pomniki przyrody:

- modrzew i tuja w podworskim parku w Kamieniu,
- sosna zwyczajna w Łaziskach,
- głaz narzutowy (granit) w centrum wsi Łaziska,
- 5 okazów modrzewia europejskiego w parku podworskim w Kamieniu,
- sosna zwyczajna w parku podworskim w Łaziskach,
- 6 okazów robinii akacyjowej w parku przykościelnym w Piotrawinie,
- żywotnik zachodni w parku podworskim w Kamieniu,
- lipa drobnolistna w Kopaninie Kamińskiej,
- dęby szypułkowe (8 szt.) i lipa drobnolistna we wsi Zgoda,
- dęby szypułkowe (3 szt.) na skraju lasu, na północ od wsi Zgoda,
- głaz narzutowy na skraju lasu na północ od Zgody,
- sosna zwyczajna na wschód od wsi Trzciniec

Projektowane zespoły przyrodniczo – krajobrazowe:

● „Las Powiślański - Grodzisko Chodlik” - północno - wschodni fragment gminy obejmujący dolinę Jankówki i Chodelki oraz płaską wierzchowinę (równina akumulacyjna). Las porastający silnie zwydmioną terasę zalewową i wierzchowinę, charakteryzuje się różnorodnością siedlisk i ciekawą fauną. Jest to obszar, który stanowi naturalne przedłużenie terenów o najwyższych walorach przyrodniczych w gminie Opole Lubelskie (ekosystemy wodno-torfowiskowo-leśne w rejonie jeziora Bartków Ług)

● „Las Głodzieński” - rozległy kompleks leśny w obszarze źródłiskowym Górnej Jankówki. Przewaga BMśw, LMw i Bw (rejon płytkiego występowania wód gruntowych). Bogata awifauna m.in. kobuz, jastrząb, dzięcioł czarny, muchołówka żałobna, skowronek borowy, turkawka. Krajobraz leśny urozmaicają formy wydymowe, zagłębienia deflacyjne.

● Lasy chronione - zgodnie z ustawą o lasach do lasów chronionych zakwalifikowano 3 fragmenty położone w projektowanym zespole przyrodniczo-krajobazowym „Las Głodzieński”.

Korytarz ekologiczny środkowej Wisły (Małopolski Przełom Wisły - **również projektowany park krajobrazowy**) jest ważnym łącznikiem w systemie wojewódzkim, krajowym i europejskim. W tym ostatnim w krajowej sieci ekologicznej ECONET Polska stanowi część międzynarodowego obszaru węzłowego o symbolu 23M (łącznie z WPK, ChOCK, KPK).

Obszary Natura 2000:

1) „Małopolski Przełom Wisły” - istniejąca ostoja ptasia

2) „Przełom Wisły w Małopolsce ” - istniejąca ostoja siedliskowa charakteryzująca się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego. Na terenach tych zabronione jest:

- podejmowanie działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,

- realizacja planowanych przedsięwzięć, które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony, jeżeli mogą one znacząco oddziaływać na ten obszar, jest dopuszczalna po uzyskaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia,

- na obszarach Natura 2000 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin lub zwierząt ani nie wpływają w sposób istotny negatywnie na gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. *

4.2. Przyrodniczy System Gminy (PSG) Łaziska

4.2.1. Prawne przesłanki delimitacji PSG

Jak wyżej podano w omawianym obszarze znajdują się fragmenty dwóch obiektów wojewódzkiego systemu ochrony środowiska: Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu i otulina Wrzelowskiego Parku Krajobrazowego, które obejmują całą powierzchnię gminy. Różne są funkcje tych terenów, ich znaczenie dla funkcjonowania i ochrony środowiskowej w skali regionalnej, a także - co jest istotne z punktu widzenia samorządu lokalnego - zasady i wytyczne ochrony oraz użytkowania obszarów podlegających prawnej ochronie zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z 1994 r. z 2004r. Jednocześnie w gminie znajdują się inne formy i obiekty chronione, wynikające z unormowań prawnych:

- lasy chronione na podstawie ustawy o lasach,
- gleby chronione zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- złoża surowców naturalnych, których ochrona i zagospodarowanie wymaga uwzględnienia prawa geologicznego i górniczego,
- rejon źródliskowy Górnej Jankówki, liczne torfowiska, starorzecza, oczka wodne wymagające specjalnego traktowania na podstawie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska,
- projektowane zespoły przyrodniczo-krajobrazowe obejmujące walory środowiska i estetyczne, a wyodrębnione na mocy ustawy o ochronie przyrody.

Wielość obszarów i form podlegających unormowaniom prawa ekologicznego ma różnorodne skutki dla planowania przestrzennego, a szczególnie w rozwoju gminy w oparciu o wymagane zasady zrównoważonego rozwoju. Obiekty ~~systemu wojewódzkiego~~, uwzględniające walory i zasoby o znaczeniu regionalnym, mają również do tej skali dostosowane granice, które przeprowadzono z uwzględnieniem funkcjonowania środowiska i przyrody w województwie lubelskim. Z punktu widzenia uwarunkowań funkcjonalno-przyrodniczych na obszarze gminy,

a więc w skali lokalnej, wyodrębnione obszary nie zawsze spełniają warunek cenneści czy reprezentatywności wartości przyrodniczych, a przede wszystkim funkcjonowania przyrody (w tym: np małego obiegu wody, procesów i zjawisk biotycznych, topoklimatu, powiązań ekologicznych i innych).

~~Tym kontrowersjom ma przeciwdziałać wyodrębnienie Przyrodniczego Systemu Gminy, którego prawne umocowanie zawiera ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r. W art. 6, ust. 4, pkt 3 i ust. 5, pkt 2 podkreśla się, że oprócz uwarunkowań wynikających ze stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego, należy szczególnie uwzględnić lokalne wartości zasobów i zagrożeń przyrodniczych. Podkreślenie rangi walorów miejscowych w planowaniu przestrzennym gmin, wynikające ze zrozumienia funkcjonowania przyrody w mikroskali, w wymiarze biocenoz, fizjocenoz i ekosystemów, było punktem wyjścia do delimitacji PSG Łaziska. Zatwierdzenie studium przez samorząd terytorialny oznacza, że na obszarze gminy będzie się uwzględniać we wszystkich opracowaniach planistycznych granice tego systemu, a przede wszystkim ogólne i szczegółowe zasady zagospodarowania przestrzennego.~~

4.2.2. Ekologiczne przesłanki delimitacji PSG Łaziska

~~Teoretyczne i praktyczne przesłanki wyodrębniania lokalnych systemów funkcjonowania przyrody opracowano i stosuje się w Instytucie Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej. Metodę wdrożono w opracowaniach studialnych kilkunastu gmin województwa lubelskiego i innych rejonach Polski (m. in. region świętokrzyski, podkarpacki).~~

~~Punktem wyjścia metody jest obserwowana na biocenotycznym szczeblu organizacji przyrody złożona grupa zjawisk ekologicznych. Zjawiska ekologiczne cechuje powszechność występowania i spontaniczność. Do zjawisk ekologicznych zaliczamy zarówno stany przyrody żywej, procesy w niej zachodzące, zależności oraz mechanizmy ekologiczne, kierujące układem stosunków ekologicznych.~~

~~Badanie zjawisk ekologicznych w biocenozach pozwala na ściśle wyodrębnienie granic rejonów biogeograficznych wymiaru lokalnego, według następujących kryteriów:~~

- Skład gatunkowy, który dla jednakowych biocenoz ma specyficzny zestaw; oznacza to, że gatunki związane są ściśle z badanym układem warunków siedliskowych (biotopów) oraz powiązaniem biocenotycznymi w obrębie układu. Liczba gatunków i ich określone kompleksy wykazują znaczną stałość.
- Pełność składu gatunkowego, która jest możliwa jedynie w przypadku stwierdzenia pełnego obiegu materii i energii, który realizowany jest między komponentami biocenozy i środowiskiem (biotopem). Rejon biogeograficzny jest jednorodny wówczas, gdy występują wszystkie ogniwa obiegu materii: reducenty - producenci - konsumenci.
- Trwanie w czasie, czyli obszar stanowi z przyrodniczego punktu widzenia układ trwały, ustabilizowany. Tylko egzogeniczne wpływy i oddziaływania, które mogą wpłynąć na homeostazę biocenozy i siedliska, mogą zmienić ten stan.
- Obszar i granice uzależniony jest od jednolitości i rozkładu warunków biotopowych w przestrzeni. Wyznaczanie granic nie nastręcza trudności tylko w przypadku wyraźnego zróżnicowania czynników abiotycznych (biotopów), jak i biotycznych w dwóch sąsiadujących rejonach biogeograficznych (np. ekosystemy wodne i łąkowe, pola i lasy). W innych przypadkach niezbędne jest stosowanie pracochłonnych, często długotrwałych metod badawczych z zakresu nauk o ziemi, fitosocjologii, zoosocjologii.

Wyznaczone w oparciu o powyższe kryteria poszczególne biocenozy w obszarze gminy stanowią mozaikę różnych układów przyrodniczych. W przestrzeni przyrodniczej omawianego obszaru są to głównie biocenozy leśne, łąkowe (dolinne), wodne i polne. Należy podkreślić, że poszczególne rejony biogeograficzne wewnątrz są zróżnicowane pod względem np. składu gatunkowego lub pełności składu gatunkowego, ale nie ma to zasadniczego znaczenia dla przebiegu granic, bo wówczas decydującą rolę odgrywają inne czynniki (np. stosunki wodne, jednolitość pokrycia terenu).

Tą niedogodność, wynikającą z antropogenicznego użytkowania systemów, można przynajmniej częściowo zniwelować przez wyznaczenie PSG. Wówczas osiągamy następujące korzyści:

- pojedyncze i statyczne w przestrzeni biocenozy (rejony biogeograficzne, ekosystemy) uzyskują połączenie w jeden dynamiczny system przyrodniczy,
- zanika izolacja poszczególnych obszarów, tym samym wzajemne zasilanie i przepływ organizmów, zwiększanie liczebności gatunków i populacji,
- system przyrodniczy jest łatwiej chronić niż obszar typu OCK, bo można dla niego określić niezbędne zasady użytkowania i przedsięwzięcia ograniczające i naprawcze, a nade wszystko preferencje w zagospodarowaniu,
- PSG najczęściej wykracza poza granice gminy, co oznacza, że stanowi część systemu ponadlokalnego; uzyskuje się więc możliwość zasilania i wspomagania nieraz z dalekich, cennych i nieprzekształconych układów przyrodniczych (np. parki krajobrazowe, rezerwy przyrody),
- w obrębie PSG stale wzrasta bioróżnorodność poszczególnych obszarów, a więc naturalne procesy odbudowujące zgodność siedlisk (biotopów) i gatunków - podstawowego postulatu ekologii na poziomie biocenotycznym,
- tak zorganizowany wewnątrz system przyrodniczy, należy traktować jako szkielet ekologiczny gminy, którego ważną rolę jest środowiskotwórcze oddziaływanie na tereny sąsiednie, spoza PSG; wiąże się to z poprawą warunków życia mieszkańców (np. zmiany mikroklimatu, stosunków wodnych, biosfery) i możliwości wykorzystywania walorów i zasobów przyrodniczych w miejscowym biznesie.

Jednocześnie należy zauważyć, że rola poszczególnych biocenoz nie jest jednakowa. W niektórych, gdzie jest duża zgodność biotopów i biocenoz, organizacji wewnętrznej i sukcesji ekologicznej, powstały warunki do zasilania ekologicznego o dużym natężeniu i zasięgu; są one najcenniejsze w przyrodniczym systemie, bowiem z tych rejonów następuje rozprzestrzenianie się gatunków. Inne tereny umożliwiają, stosunkowo najliczniejsze i o największym natężeniu, przemieszczanie się organizmów lub komponentów abiotycznych (np. wód płynących); te uprzywilejowane strefy zasilania i wymiany na poziomie gatunków i populacji decydują o istnieniu systemu przyrodniczego i jego wewnętrznej organizacji.

4.2.3. *Przyrodniczy System Gminy Łaziska*

Przeprowadzona analiza układów biocenotycznych pozwala na wyodrębnienie następujących elementów składowych PSG:

- a. Ekologiczne Obszary Węzłowe, których zasadnicza rola w systemie decyduje o najwyższej randze przyrodniczej i ochrony; są to więc Jądra”, z których odbywa się rozprzestrzenianie się materii i puli genowej gatunków,

- b. Węzły Ekologiczne, obszary wspomagające poprzednio omówione w charakterystyczny dla danego układu przyrodniczego gatunek lub czynnik środowiskowy; pełnią zatem ważną rolę uzupełniającą, a w niektórych wypadkach - zasadniczą dla zasilania gatunkowego PSG,
- c. Obszary Łącznikowe, spełniające w systemie podwójną rolę:
 - przemieszczania się materii i puli genowej pomiędzy obszarami węzłowymi i węzłami ekologicznymi, a więc od ich drożności będzie w przyszłości zależeć jakość całego układu, ich wewnętrzna organizacja,
 - bezpośredniego oddziaływania na tereny sąsiednie, najczęściej antropogenicznie przekształcone w wyniku rolniczego użytkowania lub o niekorzystnych warunkach abiotycznych; to często niedoceniana rola tych obszarów, lecz godna podkreślenia, szczególnie w obszarach ubogich, deficytu ekologicznego i wskazywanych do zwiększania bioróżnorodności.

Ekologiczne Obszary Węzłowe

- (1) Obszar Węzłowy „Las Powiślański”, stanowi zachodni fragment rozległego kompleksu leśnego rozciągającego się wzdłuż doliny Chodelki. Jego rolę biocenotyczną podkreślają: wielkość, zwartość i rozciągłość, różnorodność biotopów (w tym cenne torfowiska i bagna), urozmaicona rzeźba, cenne obszary rangi rezerwatowej (projektowany rezerwat przyrody „Bartków Ług”). Kontakt z kompleksem stawów Pustelnia na Jankowce stwarza doskonałe warunki bytowania drapieżnej awifauny (m. in. czapla siwa, jastrząb, kania). Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy.
- (2) Obszar Węzłowy „Las Głodzieński”, który stanowi najważniejsze jądro” ekologiczne w gminie Łaziska (w części wschodniej, również w gminie Opole Lubelskie), w obszarze źródłiskowym Górnej Jankówki. Biocenoza leśna stanowi mozaikę różnych siedlisk, a zatem drzewostanów i runa. Spełnia ważną rolę wodochronną i środowiskowotwórczą. Bogata awifauna leśna. Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy.

Węzły Ekologiczne

- (1) Węzeł Ekologiczny „Las Dębowy”, to trzeci powierzchniowo kompleks leśny w gminie, z przewagą siedlisk lasu mieszanego świeżego (LMśw), lasu świeżego (Lśw) i boru mieszanego świeżego (BMśw); odgrywa ważną rolę ze względu na skład drzewostanów i położenie w rejonie łączącym dolinę Wisły z kompleksami Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego w gminie Opole Lubelskie. Jego wspomagającą rolę na pewno można w przyszłości wyraźnie zwiększyć, wzmacniając ekologicznie obecnie słabą strefę pomiędzy Kolonią Janiszów i Kamionką. Szczególne znaczenie kompleksu wynika ponadto z położenia na wododziale Chodelki i Wyżnicy.

Obszary Łącznikowe

Wśród obszarów łącznikowych wyróżniono dwie kategorie: korytarze ekologiczne i sięgacze. Pierwsze, choć w teorii ekologii krajobrazu Kwa spór o ich precyzyjne zdefiniowanie, stanowią układy przestrzenne, liniowe, elementy struktury biotycznej i abiotycznej, przez które odbywa się rozprzestrzenianie materii nieożywionej, zwierząt, nasion roślin. Jest to więc pasmo, wyraźnie wyizolowane (w znaczeniu skupienia strumienia i jego obfitości), w którym zachodzi gwałtowny, żywiołowy - choć abiotycznie ukierunkowany - przepływ różnorodnych zjawisk, procesów,

materii i puli genowej pomiędzy różnymi obszarami. Jakkolwiek „ruch” ten najczęściej jest dwukierunkowy, to dominuje kierunek od terenów i stref zasilania do obszarów deficytów ekologicznych.

Druga kategoria, choć spełnia podobne zadanie, to ich rolę ogranicza zasięg w przestrzeni oraz ilość i natężenie wzajemnych powiązań. Sięgacz ekologiczny będzie więc strefą przemieszczania się np. wód powierzchniowych, określonych gatunków fauny lub flory.

- Korytarz Ekologiczny Doliny Wisły, to najważniejsza struktura łącznikowa w omawianym obszarze o randze lokalnej, regionalnej, krajowej i kontynentalnej. W europejskiej sieci ECONET Polska w rejonie województwa oznaczony 23M, stanowi międzynarodowy obszar węzłowy. W skalach: wojewódzkiej i miejscowej należy podkreślić jego znaczącą rolę bezpośredniego oddziaływania na tereny przyległe, czyli zasilania w elementy biotyczne Powiśla.
- Korytarz Ekologiczny Doliny Chodelki, stanowi główną strukturę ekologiczną Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, czyli ESOCh-u województwa lubelskiego. W rejonie gminy łączy Obszar* Węzłowy „Las Powiślański” z obszarem węzłowym w gminach: Opole Lubelskie i Karczmiska. W dolinie powstało szereg ekosystemów łąkowych i pastwiskowych, wodnych, bagiennych i torfowiskowych.
- Korytarz Ekologiczny Jankówki - jest łącznikiem pomiędzy obszarami węzłowymi w obrębie gminy Łaziska, a ponadto jest podstawą przemieszczania się głównie gatunków łąkowych, wodnych, bagiennych i torfowiskowych w obrębie Powiśla. Zbiorowiska łąkowe w okolicach Niedźwiady Dużej i Trzcina należą do najwartościowszych w skali gminy.
- Sięgacz Ekologiczny starorzecza „Martwicy” w strukturze przyrodniczej gminy spełnia rolę strefy przemieszczania się materii biotycznej i abiotycznej pomiędzy Obszarem Węzłowym „Las Głodziański” i doliną Wisły.

4.2.4. Tereny poza PSG Łaziska

Należy ponownie odnieść się do pozostałych obszarów w gminie. Lokalny system przyrodniczy, obejmując granicami tereny o zasadniczym znaczeniu dla funkcjonowania środowiska i przyrody, stanowi około 25 % powierzchni gminy. Większość PSG znajduje się w granicach „gminnej” części Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (80 %), a więc niewielki fragment położony jest w otulinie parku krajobrazowego.

Oznacza to, że sposób i zasady zagospodarowania przestrzennego, a także działania ochronne i środowiskowotwórcze, muszą być zróżnicowane i dostosowane do funkcji obszaru.

~~Zgodnie z rozporządzeniem wojewody lubelskiego w sprawie tworzenia systemu parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa lubelskiego, w obydwu typach obszarów obowiązują takie same przepisy. Niezależnie od skutków dla przestrzeni przyrodniczej i planistycznej tego kontrowersyjnego rozwiązania (różne cele tworzenia obszarów, a więc kreowane funkcje), jest to zbiór zasad, które stanowią podstawę do ustalania kierunków zagospodarowania przestrzennego i ochrony środowiska:~~

„1. Zakazy:

- lokalizowanie zakładów uciążliwych dla środowiska,
- zakładanie bezściółkowych ferm hodowlanych.

2. Ograniczenia:

- w eksploatacji na skalę przemysłową surowców mineralnych,

- w eksploatacji lasów o wyższych wartościach przyrodniczych i lasów o dużych walorach rekreacyjnych

3. Nakazy:

- uregulowania gospodarki wodno-ściekowej.

4. Zalecenia:

- wzmoczonej ostrożności w lokalizowaniu wszystkich dużych inwestycji gospodarczych: zakładów przemysłowych, linii komunikacyjnych, linii przesyłowych wysokiego napięcia, zbiorników retencyjnych, dużych ujęć wód podziemnych i powierzchniowych, melioracji podstawowych i szczegółowych, wysypisk śmieci i odpadów,
- popierania rolnictwa ekologicznego,
- utrzymania dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenu,
- ochrony zadrzewień śródpolnych,
- stosowania biologicznych sposobów przeciwdziałania erozji gleb”.

Ustalone więc zasady zagospodarowania przestrzennego i korzystania ze środowiska oraz wytyczne do jego ochrony są więc jednakowe dla całej gminy, pomimo, że dotyczą dwóch różnych obszarów (przyrodniczo i funkcjonalnie). Jest to podejście kontrowersyjne, a uproszczenie zasad zagospodarowania przestrzennego w obydwu obszarach w skali gminy może jedynie stanowić wytyczne odnośnie kierunków użytkowania przestrzeni przyrodniczej.

4.3. Surowce mineralne

4.3.1. Udokumentowane złoża kopalin

Złożem kopaliny jest nagromadzenie minerałów i skał, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze, w celu określenia granic złoża, jego zasobów oraz geologicznych warunków występowania sporządza się dokumentację geologiczną. Udokumentowane złoża kopalin w celu ich ochrony ujawnia się w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz uwzględnia się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na obszarze gminy znajdują się udokumentowane złoża surowców mineralnych:

- Kamień I - złożo kruszywa naturalnego (piasków budowlanych) o powierzchni 17,56 ha, działka nr ewid. 380/4. Złożo o miąższości 1,30 - 3,50 m. Grubość nakładu 0,00 - 0,40 m,**
- Kępa Gostecka - złożo kruszywa naturalnego (piasków poza piaskami szklarskimi) o powierzchni 9,11 ha, działka nr ewid. 2/2. Złożo o miąższości 0,70-3,50 m. Grubość nakładu 0,50 - 3,30 m,**
- Średnie Łaziska - złożo kruszywa naturalnego (surowców ilastych ceramiki budowlanej) o powierzchni 3,92 ha. Złożo o miąższości 0,50-4,10 m. Grubość nakładu 0,30 - 1,50 m.**

4.3.2. Tereny górnicze

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze dla każdej kopaliny wyznacza się obszar górniczy. Jest to przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny objętej koncesją. Podstawą wyznaczenia obszaru górniczego jest dokumentacja geologiczna

i projekt zagospodarowania złoża. Teren górniczy jest to przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego.

Na terenie gminy Łaziska nie występują tereny górnicze wyznaczone w myśl przepisów prawa geologicznego i górniczego, a tym samym nie zostały ustanowione filary ochronne dla terenów górniczych. Ustanawianie filarów ochronnych w złożu dla zabezpieczenia obiektów na powierzchni terenu przed nadmiernymi skutkami wybierania złoża i pasów ochronnych wynika z przepisów odrębnych. Szerokość pasów ochronnych dla kopalni odkrywkowych określają polskie normy(PN-G-02100:1996 „Górnictwo odkrywkowe - Szerokość pasów ochronnych wyrobisk odkrywkowych”).

4.4. Kierunki zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska

Zapisy niniejszego podrozdziału należy rozumieć jako warunki niezbędne ochrony i zachowania obszarów i obiektów najcenniejszych, a także odtworzenie walorów zdegradowanych. Ważnym zadaniem bieżących i docelowych działań jest również stałe podnoszenie środowiskowych, przyrodniczych i kraj obrazowych, przyjaznych warunków zamieszkiwania ludności. Eliminacja działalności i funkcji destrukcyjnych, zubażających walory i zasoby, musi być naczelną zasadą postępowania zarówno mieszkańców gminy, inwestorów i przedsiębiorców.

Odporność ekosystemów i biocenoz na oddziaływania antropogeniczne jest w gminie Łaziska zróżnicowana. Teren gminy położony na Wzniesieniach Urzędowskich ma mniejszą podatność na zmiany niż w Kotlinie Chodelskiej. Obszar generalnie położony na północ od drogi Kamień - Łaziska - Opole Lubelskie, jako nietypowy w lessowej części Lubelszczyzny (uwaga dotyczy również całej Kotliny Chodelskiej), ma szczególnie wrażliwe na przekształcenia antropomorficzne stosunki wodne, biocenozy łąkowe i leśne. Jednocześnie cała gmina, w wyniku wylesienia i koncentracji kompleksów leśnych w zachodniej części obszaru, jest narażona na niekorzyści wynikające z braku trwałej szaty roślinnej: erozji wietrznej gleb, intensywnego spływu wód opadowych po powierzchni terenu (skutek: spłukiwanie, zmywy humusu), zmniejszania zasobów wodnych terenu, przyśpieszenia małego obiegu wody, przesuszania gleb. Kierunkowe zasady zagospodarowania przestrzennego i ochrony środowiska w gminie Łaziska powinny więc przede wszystkim uwzględniać te zagrożenia.

1)Obszar węzłowy „Las Powiślański”

Ważna przyrodnicza i ekologiczna rola tego kompleksu leśnego powinna być utrzymywana. Główne kierunki zachowania tych funkcji dotyczą:

- zachowania mozaiki siedlisk; ze szczególną troską należy utrzymywać warunki siedliskowe w zbiorowiskach olsowych (nie wykonywać odwodnień),
- utrzymywania równowagi pomiędzy funkcjami gospodarczymi (leśnictwo) i ekologicznymi, co oznacza m. in. zakaz wyrębów całkowitych, ochronę miejsc lęgowych ptaków (zaobserwowano tu 14 gatunków związanych ze środowiskiem wodnym), przebudowę drzewostanów w kierunku zgodności z siedliskami, ścisłe przestrzeganie wieku rębności,
- wykluczenia pozyskiwania piasków z występującego tu złoża perspektywicznego; koncesja na wydobycie nie zabezpieczy warunków biologicznej odbudowy i na wiele lat wyłączy ten teren z ekologicznej funkcji kompleksu „Lasu Powiślańskiego” (lasy prywatne),

- stwarzania formalno-prawnych możliwości zwiększania powierzchni „Lasu Powiślańskiego” poprzez plan zagospodarowania przestrzennego; powiększenie powierzchni leśnej o około 100 ha korzystnie oddziaływałoby na funkcję ekologiczną i krążenie wody w dolinie Chodelki,
- utrzymywanie właściwego stanu sanitarnego lasu; należy zlikwidować dzikie wysypiska w wyrobiskach poeksploatacyjnych, a następnie przeprowadzić ich rekultywację,
- utworzenie projektowanego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

2)Obszar Węzłowy „Las Głodzieński”

Utrzymywanie równowagi pomiędzy leśnictwem a funkcjami przyrodniczymi jest znacznie prostsze niż w poprzednim przypadku (dominacja lasów państwowych). Dotychczasowe użytkowanie w oparciu o plan urządzania lasu w większości zabezpiecza walory i znaczenie obszaru w Przyrodniczym Systemie Gminy. Ponadto szczególna rola ekologiczna, wynikająca z występowania tu obszaru źródłiskowego Górnej Jankówki, wymaga:

- odstąpienia od wykonywania jakichkolwiek robót odwadniających, zarówno w dolinie, jak i licznych siedliskach: Ol, BMw, Bw; zabezpiecza to obszar przed zmianami ilościowymi stosunków wodnych, a przede wszystkim zasobów wodnych i związków hydrodynamicznych wód gruntowych i powierzchniowych, bowiem każda zmiana spowodowałaby osuszenie siedlisk leśnych,
- uwzględnienia w planie urządzania lasu i planie zagospodarowania przestrzennego możliwości zalesień w skrajnych partiach doliny Górnej Jankówki i obszarze początkowym starorzecza Martwica,
- rezygnacji z eksploatacji torfów w złożu „Łaziska”, którego granice (złoże o zasobach perspektywicznych – kat. D) obejmują obszar źródłiskowy Górnej Jankówki,
- uwzględnienia retencji powierzchniowej w dolinie Górnej Jankówki i Wrzelowianki; możliwe są różnorodne funkcje (np. hodowlana, zwiększania zasobów, ekologiczna) oraz ilość i wielkość obiektów (oczka wodne),
- zabezpieczenie w planie zagospodarowania przestrzennego i planie urządzania lasu ochrony form wydmych przed eksploatacją; obszar prognostyczny „Gibiele” (piaski wydmy) w konflikcie z ekologiczną rolą kompleksu leśnego,
- utworzenie projektowanego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

3)Węzeł Ekologiczny „Las Dębowy”

Ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego w zakresie leśnictwa, analogicznie do ustalonych w obszarach węzłowych. Funkcje przyrodnicze i ekologiczne wymagają wzmocnienia, szczególnie w południowej części. Będzie to zadanie trudne w przypadku prowadzenia przez właścicieli nieprawidłowej gospodarki i hodowli lasu. Z koncepcji PSG wynikają następujące ustalenia: Zadaniem wyjątkowej wagi jest realizacja długofalowego programu przebudowy drzewostanów, co oznacza podnoszenie udziału dębu w drzewostanie,

- w centralnej części i południowej strefie znajduje się tzw. obszar prognostyczny występowania piasków(złoże „Zgoda – Wrzelowice”), których eksploatacja byłaby możliwa pod następującymi warunkami:
- zakazu eksploatacji piasków wydmych oraz poniżej źródła wód gruntowych;
- koncentracji wydobywania;

- ~~bieżącej rekultywacji – leśnej odbudowy poeksploatacyjnych wyrobisk; uwaga ta dotyczy również terenów sąsiadujących od południa z węzłem leśnym (na północ od Zgody);~~
- ~~południowy sektor węzła ekologicznego wymaga poprawy gospodarki leśnej, a ponadto wzmocnienia i zasilenia ekologicznego, dolesień.~~

4) Korytarz Ekologiczny Doliny Wisły

Korytarz Ekologiczny Doliny Wisły, którego rola łącznikowa (rangi: od europejskiej do miejscowej) i zasilająca wymaga działań ochronnych oraz dostosowania do możliwości ekologicznej form gospodarowania:

- teren tzw. biocentrum (międzywale) przewidywany jest do pełnienia funkcji przyrodniczych, warunkowanych reżimem rzeki; dotychczasowy sposób użytkowania rolniczego będzie wypierany przez wykorzystanie obszaru jako ostoja awifauny (System Ochrony Przyrody- CORINE biotopes),
- ekoreakcja, czyli ekstensywne wykorzystanie Wisły jako trasy wycieczkowej, szlaku wodnego, nie może to zakłócić warunków lęgowych ptaków wodnych w biotopach strefy przybrzeżnej rzeki,
- utworzenie projektowanego faunistycznego rezerwatu przyrody „Wyspy Gniazdowskie” obejmującego koryto Wisły wraz z łachami i wyspami (na pograniczu gmin i województw); oznaczać to będzie ograniczenia dotychczasowego użytkowania, m.in. w zakresie pozyskiwania wikliny i piasku, rekreacji w okresach lęgowych awifauny, wypasu bydła.

Z uwagi na traktowanie Doliny Wisły w europejskich sieciach ekologicznych jako paneuropejskiego korytarza ekologicznego ustanawia się zachowania i kształtowania ich drożności ekologiczno - przestrzennej, co oznacza:

-zakazy:

- *składowania odpadów komunalnych, przemysłowych i energetycznych, lokalizacji wylewisk gnojowicy i nieczystości oraz grzebowisk zwierząt;*
- *tworzenia nasypów ziemnych, usytuowanych poprzecznie do osi korytarza;*
- *lokalizacji zabudowy mieszkaniowej;*
- *eksploatacji surowców mineralnych;*

-nakazy:

- *likwidacji obiektów destrukcyjnych;*
- *poszerzania (lub wykonywania) przepustów w przecinających korytarze nasypach drogowych; zalecenia:*
- *kształtowanie pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień)*
- *restytucja użytków zielonych kosztem gruntów ornych;*
- *prowadzenie dróg po estakadach. **

5) Korytarz Ekologiczny Doliny Chodelki

Korytarz Ekologiczny Doliny Chodelki, którego niewielki skrawek znajduje się w granicach gminy, będzie pełnił swoją regionalną rolę łącznikową i zasilającą. W „gminnej” części korytarza dopuszcza się - ze względu na uwarunkowania środowiskowe - dolesienia w pasie sąsiadującym z „Lasem Powislańskim” jako kierunkowe zadanie wzmacniające.

6) Korytarz Ekologiczny Jankówki

W strefie wschodniej granicy gminy występują hydrogeologiczne warunki retencji na Jankówce, Wrzelowiance i Górnej Jankówce; mogą to być stawy hodowlane - jako kontynuacja kompleksu stawów Pustelnia w gminie Opole lub/i mikroretencja o funkcjach: ekologicznych, gospodarki wodnej (zwiększenie zasobów), rolniczych (poprawa stosunków wodno - powietrznych gleb łąkowych), wskazane jest stałe wzmacnianie bioróżnorodności poprzez:

- stworzenie warunków formalnoprawnych dolesienia w rejonie łąk „Golizna”
- wzbogacanie w roślinność łągową (kępy drzew i krzewów, pasy roślinności przykorytovej)
- spowolnienie przepływu cieków: przetamowania koryt, rozlewiska w zagłębieniach terasy zalewowej (co oznacza zaniechanie odwadniania po wylewach).

7) Sięgacz Ekologiczny „Martwicy”

Sięgacz ekologiczny „Martwicy”, którego funkcja ekologiczna będzie zachowana i wzmacniana przy przestrzeganiu następujących ustaleń:

- zapewnienie stałego dopływu wód do zagłębienia („jeziorka”) strugą odwadniającą Las Głodzieński, z którego wypływa „Martwica”,
- ochrona przed wykorzystaniem starorzecza jako miejsca składowania śmieci i odpadów,
- ochrona wód starorzecza przed eutrofizacją wynikającą z napływu biogenów z chemizacji rolnictwa wymaga tworzenia pasów roślinności (fitomelioracji) w strefie wierzchowinowej.

8) Obszary poza PSG Łaziska

W tym znaczeniu są to wszystkie pozostałe tereny; oznacza to, że kierunki zagospodarowania przestrzennego muszą uwzględniać dwie grupy działań:

- wynikające z możliwości niekorzystnych oddziaływań na system przyrodniczy, bowiem rodzaj i charakter zagospodarowania przestrzennego, a przede wszystkim stopień uciążliwości dla wód, powietrza atmosferycznego i Imaj obrazu, będzie decydował o funkcjonowaniu PSG,
- determinowane zasobami, wytycznymi i unormowaniami prawa ekologicznego, określonymi dla obszarów chronionego krajobrazu, otulin, parków kraj obrazowych, gleb chronionych, obszarów wysokiej ochrony wód podziemnych (OWO), złóż surowców naturalnych.

Zapewnienie optymalnego funkcjonowania PSG i spełnienie wymogów wynikających z unormowań prawnych jest również koniecznym warunkiem dla stałej poprawy jakości środowiska i przyrody. Jest to równoznaczne z podnoszeniem jakości życia mieszkańców - jako generalnego celu zrównoważonego rozwoju gminy. Poniżej sformułowano ogólne i szczegółowe kierunki zagospodarowania przestrzennego uwzględniające obie grupy uwarunkowań.

(8.1) Powiększanie trwałej pokrywy roślinnej

Jest to zadanie długofalowe, które uwzględni wymogi ochrony gleb, wód, krajobrazu, pośrednio również rzeźby terenu, a przede wszystkim postulat zwiększania bioróżnorodności gminy. W tym zakresie należy:

- bezwzględnie chronić przed rabunkową gospodarką istniejące lasy i zagajniki,
- umożliwiać formalno-prawne aspekty nowych zalesień, dolesień; realizacja gminnego programu dolesień jest punktem wyjścia do realizacji postulatu zwiększania lesistości i trwałych zalesień, zakrzaczeń i zadarnień, który należy wzbogacać poprzez:
- biologiczną obudowę wyrobisk poeksploatacyjnych,
- tworzenie śródpolnych pasów, szpalerów, żywopłotów na miedzach, ugorach, nieużytkach, a przede wszystkim zakrzaczeń i zadarnień w obszarach wzmożonej erozji wąwozowej i powierzchniowej na południu gminy i w obszarach występowania gleb chronionych,
- kształtowanie pasów zieleni w postaci wysokopiennych sadów, szczególnie na stokach Wzniesień Urzędowskich,
- pielęgnowanie i wzbogacanie zieleni zagrodowej; ta wytyczna szczególnie powinna być uwzględniana przy nowej zabudowie w Chodelskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i w przypadku domów letniskowych i typu rezydencjonalnego.

(8.2) Ochrona hydrosfery - to program mający aspekt ochrony środowiska i gospodarowania wodą. Ochrona środowiska wodnego powinna być uwzględniona w programie systemowej gospodarki wodnej, który powinien opierać się na następujących wytycznych:

- wszyscy użytkownicy zasobów wodnych są jednakowo ważni; próby hierarchizowania ważności użytkowników zasobów zawsze będą prowadzić do subiektywnych ocen,
- w bilansie wodnym należy łącznie traktować wody podziemne i powierzchniowe; zbiornik zasobowy nr 406 (na zachód od linii Niedźwiada - Łaziska - Kosiorów) wymaga szczególnej ochrony przed zanieczyszczeniem i rabunkową gospodarką,
- wody podziemne nie mogą stanowić jedyne źródła zaopatrzenia w wodę, co oznacza ochronę wód powierzchniowych przed zrzutem nieoczyszczonych ścieków (warunek: kanalizacja zakończoną oczyszczalnią) fitomelioracją (pasy roślinności chroniące przed spływem zanieczyszczeń powierzchniowych),
- zwiększenie zasobów wodnych może odbywać się przez miniretencję, tworzenie oczek wodnych, spowalnianie przepływu rzeczno (proste przetamowania), zwiększenie powierzchni szaty roślinnej.

(8.3) Zasada korzystania z istniejących korytarzy infrastruktury technicznej

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego niezbędną do obsługi gminy infrastrukturę należy „upychać” w miarę możliwości, w istniejące już ciągi; takie podejście ma uzasadnienia ekologiczne, ekonomiczne i społeczne.

(8.4) Usuwanie odpadów

Ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu, a przede wszystkim jakości życia mieszkańców wymaga wyboru koncepcji utylizacji odpadów. ~~Realizowana koncepcja gospodarki odpadami – zespół z Opolem Lubelskim i Józefowem – zabezpiecza obecnie unormowania prawne, wynikające z ustawy o odpadach, Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad ochrony powierzchni ziemi (z dnia 23 stycznia 1983 r.) i ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (z dnia 13 września 1996 r). Problem usuwania odpadów będzie aktualny ponownie po 2010 r~~

Przyjęty przez Sejmik Województwa Lubelskiego "Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017 r.", kwalifikuje gminę Łaziska do Regionu Południowo-Zachodniego z Zakładami Zagospodarowania Odpadów (ZZO) w Kraśniku i Bełżycach.

Od dnia 1 stycznia 2013 r. mieszkańcy gminy Łaziska zostali objęci nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Szczegółowe zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy reguluje w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Łaziska. Podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Łaziska jest EKOLAND. Przyjmującym odpady jest Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Bełżycach Sp.z o.o., którego założycielem jest Celowy Związek Gmin "PROEKOB" z siedzibą w Bełżycach.

(8.5) Równowaga biologiczna

Ochrona obszarów poza PSG jest uzupełnieniem sformułowanych kierunków gospodarowania przestrzenią przyrodniczą i planistyczną, które będzie stale uwzględniać:

- wykorzystanie walorów i zasobów zgodnie z obowiązującym prawem ekologicznym i właściwościami odporności środowiska,
- minimalizowanie oddziaływań PSG,
- stałe wzbogacanie przestrzeni w walory odnawialne,
- proekologiczne rolnictwo,
- popieranie nieagresywnego przemysłu,
- rozwój turystyki,
- przyjazną środowisku urbanizację, transport i komunikację,
- ochronę przyrody w zakresie wynikającym z istniejących wartości oraz uwzględniających istnienie Przyrodniczego Systemu Gminy.

9) Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP)

~~Większa część gminy położona jest w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 406 (Lublin). Dążąc do ochrony ilościowej i jakościowej zasobów wodnych uznaje się za zasadne ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika. Jako podstawową zasadę zagospodarowania na jego terenie wprowadza się zakaz:~~

- ~~● wykonywania robót lub innych czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów i wód*~~

Gmina Łaziska położona jest w obrębie obszaru udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 406 (Lublin). Dążąc do ochrony ilościowej i jakościowej zasobów wodnych uznaje się za zasadne ustanowienie obszaru ochronnego tego zbiornika. Zasady zagospodarowania (zakazy, nakazy, zalecenia) na jego terenie powinny być zgodne z propozycjami dotyczącymi

Lubelskiego Obszaru Szczególnej Ochrony Wód podziemnych, zawartymi w "Dokumentacji określającej warunki hydrologiczne dla ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód podziemnych - Niecka Lubelska - (GZWP NR 406)".

Dla obszaru ochrony GZWP NR 406 ustala się zasady zagospodarowania obejmujące zakazy:

- lokalizowania inwestycji szkodliwych oraz mogących pogorszyć stan środowiska, zakaz nie dotyczy inwestycji celu publicznego,**
- składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych oraz wylewisk,**
- wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do gruntu, wód podziemnych i powierzchniowych,**
- gromadzenia ścieków bytowych w nieszczelnych szambach i dołach chłonnych**
- rolniczego wykorzystania ścieków,**
- składów nawozów i środków ochrony roślin bez zabezpieczenia podłoża przed wsiąkaniem zanieczyszczeń do gruntu,**
- stosowania środków ochrony roślin innych niż dopuszczone do stosowania w strefach ochronnych.**

10) Jednolite części wód podziemnych

Gmina Łaziska położona jest w zasięgu jednolitych części wód podziemnych Nr 88.

11) Jednolite części wód powierzchniowych

Gmina Łaziska znajduje się w obrębie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych:

- PLRW2000212399 Wisła od Kamiennej do Wieprza,**
- PLRW2000262354 Wisetka,**
- PLRW20006237489 Wrzelowianka,**
- PLRW200062338 Wrzelowianka,**
- PLRW2000023746 Jankówka (Leonka)**

Jakość wód powierzchniowych i podziemnych winna ulegać ciągłej poprawie. Szczególnie należy zminimalizować problem zanieczyszczeń azotanowych, w związku z przechowywaniem nawozów naturalnych, obornika i środków ochrony roślin. Wody gruntowe przejmują znaczną część zanieczyszczeń związanych z rolnictwem i ogrodnictwem oraz gospodarką komunalną.

12) Strefa otwartego krajobrazu rolniczego

Na terenie gminy znajduje się strefa otwartego krajobrazu rolniczego - obejmująca obszar ograniczony od miejscowości Kamień na wschód wzdłuż drogi 747 do granicy gminy, od wschodu granicą gminy do miejscowości Kol. Łaziska, od południa drogą przebiegającą przez miejscowości Kosiorów, Wojciechów do Kamienia. Ustanowienie tej strefy ma na celu zachowanie cech charakterystycznych dla tego krajobrazu oraz wysokich wartości estetycznych i ekologicznych poprzez:

- zakaz wznoszenia w terenach otwartych obiektów kubaturowych i naziemnych urządzeń infrastruktury technicznej, za wyjątkiem infrastruktury technicznej z zakresu łączności publicznej,**
- w bezpośrednim sąsiedztwie strefy zabrania się wznoszenia obiektów o prze skalowanej kubaturze. ***

13) Dolina rzeki Wrzelowianki

Odcinek doliny rzeki Wrzelowianki w gminie został uznany za zdegradowany i wymaga rewaloryzacji biologicznej polegającej na:

- sukcesywnej likwidacji zabudowy sub standardów jej znajdującej się na terenach zalewowych, -możliwie pełnym odzysku powierzchni biologicznie czynnej poprzez likwidację terenów pod sztuczną nawierzchnią,
- rekultywacji bądź usunięciu skażonych toksycznie gleb łąkowych,
- likwidacji śmietnisk, wysypisk, gnojowisk, gruzowisk, złomowisk,
- rekultywacji koryt rzecznych głównie przez odszlamowanie,
- poprawie czystości wód między innymi poprzez likwidację niekontrolowanych punktów zrzutów ścieków. *

~~(12) Obszary zalewowe – strefa potencjalnego zagrożenia powodziowego wymagająca inwestycyjnych działań ochrony przeciwpowodziowej utrzymanie w sprawności technicznej obwałowań i urządzeń przeciwpowodziowych. *~~

4.4.1. Kierunki działań w zakresie równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska

Za główne kierunki działań mających na celu utrzymanie równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska przyjmuje się:

- utrzymanie istniejącej ochrony prawnej obszarów i obiektów o wysokich wartościach przyrodniczych oraz objęcie ochroną innych cennych obszarów i obiektów przyrodniczych,
- ochronę lasów oraz zwiększenie lesistości gminy poprzez zalesianie gruntów o małej przydatności dla produkcji rolniczej,
- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej opartej na gruntach rolnych wysokiej jakości,
- odtwarzanie właściwych stosunków wodnych, zwiększenie zdolności retencyjnej gminy, ochrona wód powierzchniowych i podziemnych,
- prowadzenie polityki sprzyjającej ochronie środowiska przyrodniczego
- łagodzenie skutków niewłaściwego korzystania ze środowiska.

4.5. Uwarunkowania wynikające z ochrony przeciwpowodziowej

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze państwa. Zasady zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią określają przepisy odrębne. Obszary objęte zagrożeniem powodziowym wskazane są na rysunku studium.

Ochronę ludzi i mienia przed powodzią realizuje się w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,

•kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, utrzymanie i remonty wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

mgr inż. arch. Barbara Brylak-Szymezak

3 ŚRODOWISKO KULTUROWE

5. STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

(patrz: rys. 2 - Środowisko kulturowe)

Ustalenia planistyczne związane z ochroną środowiska kulturowego:

W myśl ustawy o ochronie dóbr kultury z dnia 15 lutego 1962 r. (Dz.U. nr 10, poz. 48 z 1962 r.) z późniejszymi zmianami oraz ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. nr 89, poz. 415 z 1994 r.) na obszarze gminy ochroną należy objąć materialne i niematerialne zasoby kulturowe.

3.1. Zasoby materialne - strefowanie krajobrazu kulturowego

W obszarze kulturowym gminy Łaziska wyznaczone zostały - głównie przez Służby konserwatorskie - następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

(1) *Obszary i obiekty ścisłej ochrony konserwatorskiej, tj. figurujące w rejestrze zabytków województwa lubelskiego*

(w nawiasie - numer rejestru zabytków):

Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej "A"

Kamień Puławski:

zespół przestrzenny pałacowo-parkowy (A/810), w tym obiekty:

- ruiny pałacu z pozostałą wieżą z 1823 r.;
- wozownia z 1914 r.;
- fragmenty ceglano-ogrodzenia
- park krajobrazowy założony na początku XIX w.;
- ruiny pałacu z pozostałą wieżą z 1823 r.;
- wozownia z 1914 r.;
- fragmenty ceglano-ogrodzenia.

Jest to przykład dobrze zachowanej kompozycji przestrzennej z początku XIX w. z cennym drzewostanem, będącym dominantą zieleni w bezleśnym, równinnym krajobrazie miejscowym.

Piotrawin:

zespół sakralny kościoła parafialnego (A/119) pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa i św. Tomasza Apostoła:

- murowany kościół z I połowy XV w. wraz z zabytkami ruchomymi;
- otaczający drzewostan - w granicach ementarza kościelnego;
- mur otaczający ementarz kościelny z I połowy XX w.;

- dzwonnica z II połowy XVIII w.;
- kaplica pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa z I połowy XV w. z całym wyposażeniem w zabytki ruchome.

Jest to wyjątkowo cenny zespół zabytkowy pochodzący z okresu gotyku z połowy XV w., z zachowanym pierwotnym gotyckim wyposażeniem architektonicznym i bogatymi zabytkami ruchomymi z XV- XIX w.

5.1. Zabytki wpisane do rejestru „A” zabytków nieruchomych województwa lubelskiego

Wyszczególnione podstawie Obwieszczenie Nr 1/2017 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (Dz. Urz. Woj. Lubel. z 2017 r. poz. 111)

Kamień Puławski

- **zespół przestrzenny (pałacowo-parkowy): ruiny pałacu z wieżą, wozownia, fragmenty ogrodzenia, park, w gran. wg zał. planu i opracowania ewidencyjnego (A/810)**

Piotrawin

- **kościół paraf. pw. śś. Tomasza Ap. i Stanisława BM z wystrojem i zabytkami ruchomymi, otaczający drzewostan w granicach cmentarza kościelnego, mur otaczający cmentarz kościelny, dzwonnica, kaplica pw. św. Stanisława BM i pozostałościami polichromii i wyposażeniem w zabytki ruchome (A/119)**

Obiekty, zespoły i obszary zabytkowe wpisane do rejestru zabytków podlegają ochronie na podstawie Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Uwaga:

W bezpośrednim sąsiedztwie obszaru opracowania znajduje się wczesnośredniowieczne grodzisko w Chodliku (figuruje w rejestrze zabytków województwa lubelskiego nr A/93), którego część strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej leży na terenie gminy Łaziska.

(2) ~~Obszary i obiekty pośredniej ochrony konserwatorskiej, figurujące w ewidencji zabytków woj. lubelskiego:~~

Kamień Puławski:

- w zespole pałacowo-parkowym:
- rządcówka murowana z przełomu XIX i XX w.;
- czworak (ruina) z oranżerią, murowany z przełomu XIX i XX w.;
- stajnia fornalska murowana z 1914 r.;
- obora (ruina) murowana z przełomu XIX i XX w.;
- gorzelnia murowana z 1880 r.;
- słodownia murowana z przełomu XIX i XX w.;

- magazyn spirytusu przy gorzelni, murowany z 1880 r.,
- dom mieszkalny nr 14, murowany z ok. 1926 r.,
- ementarz wojenny z I wojny światowej z 1918 r.,

Łaziska:

- układ drożny wsi,
- zespół folwarczny, w tym:
 - oficyna dworska (obecnie kaplica rzymskokatolicka pod wezwaniem Matki Boskiej Anielskiej), murowana z II połowy XVIII w., gruntownie przebudowana w latach 1979–80,
 - czworaki (I i II) z XIX w.,
 - sześciorak, murowany (projektu arch. Walentynowicza) z 1926 r.,
 - stajnia eugowa (obecnie magazyn), murowana z lat 1907–1914,
 - spichlerz z suszarnią chmielu, murowany z lat 20. XX w.,
 - gorzelnia z młynem, murowana z 1924 r.,
 - magazyn spirytusu przy gorzelni, murowany z początku XX w., częściowo przebudowany,
 - dawna obora z I połowy XX w.,
 - kuźnia i warsztaty dworskie z I połowy XX w.,
- szkoła, obecnie dom mieszkalny, drewniana z początku XX w.,
- kapliczka z I połowy XX w.,

Łaziska - Janiszów:

- kapliczka,

Piotrawin:

- plebania w zespole salaalnym kościoła parafialnego, murowana z 1904 r.,
- kapliczka Matki Boskiej, murowana z 1880 r.,
- kapliczka św. Jana Nepomucena, murowana z przełomu XVIII i XIX w.,
- zespół dworsko-parkowy, w tym:
 - dwór murowany z II połowy XIX w., przebudowany w końcu XIX w. i w 1927 r.,
 - spichlerz z suszarnią, murowany z lat 20. XX w.,
 - park dworski,
- dom mieszkalny, drewniano-murowany nr 24 z 1937 r.,
- dom mieszkalny, murowany nr 26 z 1924 r.,
- ementarz parafialny rzymskokatolicki z I połowy XIX w., cmentarz przykościelny rzymskokatolicki założony w XII–XIII w.,
- ementarz choleryczny z II połowy XIX w.,
- mogiła wojenna z I wojny światowej I połowa XX w.,

Wojciechów:

- kapliczka – krzyż (obok domu nr 10) z I połowy XX w.,

Zakrzów:

- młyn z I połowy XIX w.,
- kapliczka z figurą Matki Boskiej z przełomu XIX i XX w.,

5.2. Obiekty zabytkowe wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Czas powstania
1	2	3	4	5
1.	BRACIEJOWICE	Braciejowice dz. 752	Kapliczka - krzyż przydrożny	I połowa XX w.
2.	BRACIEJOWICE	Braciejowice dz. 825	Kapliczka - krzyż przydrożny	1918 r.
3.	BRACIEJOWICE	Braciejowice nr 46, dz. 1067	Kapliczka - krzyż przydrożny	XIX/XX w.
4.	BRACIEJOWICE	Braciejowice dz. 1234	Kapliczka - krzyż przydrożny	Lata 30 XX w.
5.	BRACIEJOWICE	Braciejowice dz. 1239	Kapliczka - krzyż przydrożny	I poł XX w.
6.	BRACIEJOWICE	Braciejowice dz. 1662/2	Kapliczka - krzyż przydrożny	1958 r.
7.	GŁODNO	Głodno dz. 159/2	Kapliczka przydrożna	1917 r.
8.	GŁODNO	Głodno dz. 447	Kapliczka - krzyż przydrożny	1917 r.
9.	GŁODNO	Głodno dz. 693	Kapliczka - krzyż przydrożny	1917 r.
10.	GŁODNO	Głodno dz. 768	Kapliczka - krzyż przydrożny	1917 r.
11.	JANISZÓW	Janiszów dz. 548	Pomnik Partzantów Batalionów Chłopskich	1965 r.
12.	JANISZÓW	Janiszów nr 12, dz. 439	Kapliczka - krzyż przydrożny	1915 r.
13.	JANISZÓW	Janiszów, dz. 317	Kapliczka - krzyż przydrożny	1956 r.
14.	KAMIENI	Kamień, dz. 270/4, 270/5, 270/6, cz. 263/1	Zespół przestrzenny pałacowo - parkowy	1834, 1915
15.	KAMIENI	Kamień, dz. 270/4,	Ruiny pałacu z wieżą w zespole pałacowo - parkowym	1834, 1915
16.	KAMIENI	Kamień, dz. 270/4,	Ruiny pałacu	1834, 1915
17.	KAMIENI	Kamień, dz. 270/4,	Wieża w zespole pałacowo - parkowym	1834, 1915
18.	KAMIENI	Kamień, dz. 270/4,	Wozownia w zespole pałacowo - parkowym	ok. 1915
19.	KAMIENI	Kamień, dz. 270/4, 270/5, 270/6, cz. 263/1	Ogrodzenie w zespole pałacowo - parkowym	1834 r.
20.	KAMIENI	Kamień, dz. 270/4, 270/5, 270/6, cz. 263/1	Park w zespole pałacowo - parkowym	1834 r.
21.	KAMIENI	Kamień nr 143, dz. dz.257/4	Gorzelnia z magazynem spirytusu i słodownią w zespole folwarcznym	1900, po 1903 r.
22.	KAMIENI	Kamień 143, dz, 257/4	Gorzelnia w zespole folwarcznym	1900 r.
23.	KAMIENI	Kamień nr 143, dz. 257/4	Magazyn spirytusu w zespole folwarcznym	1900 r.
24.	KAMIENI	Kamień nr 143, dz. 257/4	Słodownia w zespole folwarcznym	1903 r.
25.	KAMIENI	Kamień nr 143A, dz. 257/4	Stajnia w zespole folwarcznym	ok. 1915 r.
26.	KAMIENI	Kamień, dz. 390	Kapliczka - krzyż przydrożny	1947 r.
27.	KAMIENI	Kamień nr 24, dz. 667	Kapliczka - krzyż przydrożny	1947 r.
28.	KAMIENI	Kamień, dz. 859/2	Kapliczka - krzyż przydrożny	I poł. XX w.
29.	KĘPA GOSTECKA	Kępa GostECKA, dz. 827/1	Kapliczka - krzyż przydrożny	1943 r.
30.	KĘPA GOSTECKA	Kępa GostECKA nr 55, dz.	Kapliczka - krzyż przydrożny	I poł. XX w.

1	2	3	4	5
		255		
31.	KĘPA PIOTRAWIŃSKA	Kępa Piotrawińska, dz. 232	Kapliczka - krzyż przydrożny	1959 r.
32.	KĘPA PIOTRAWIŃSKA	Kępa Piotrawińska, dz. 331	Kapliczka - krzyż przydrożny	1918 r.
33.	KĘPA SOLECKA	Kępa Solecka, dz. 331	Kapliczka - krzyż przydrożny	1917 r.
34.	KOPANINA KAMIENSKA	Kopanina Kamińska, dz. nr 42	Kapliczka - krzyż przydrożny	1953 r.
35.	KOPANINA KAMIENSKA	Kopanina Kamińska, dz. nr 201/4	Kapliczka - krzyż przydrożny	1910 r.
36.	LAS DĘBOWY	Las Dębowy, dz. nr 290/2	Kapliczka - krzyż przydrożny	1947 r.
37.	LAS DĘBOWY	Las Dębowy, dz. nr 460	Kapliczka - krzyż przydrożny	I poł. XX w.
38.	LAS DĘBOWY	Las Dębowy, dz. nr 508	Kapliczka - krzyż przydrożny	1915 r.
39.	ŁAZISKA	Łaziska	Układ drożny wsi Łaziska	XIX/XX w.
40.	ŁAZISKA	Łaziska, dz. nr 694/23	Obora dworska w zespole folwarcznym	I. 20-te XX w.
41.	ŁAZISKA	Łaziska nr 62A, dz. nr 694/33, 694/26	Magazyn zbożowy, d. spichlerz dworski i suszarnia chmielu w zespole folwarcznym	I. 20-te XX w.
42.	ŁAZISKA	Łaziska nr 61, dz. nr 364/6	Magazyn i rozlewnia spirytusu w zespole folwarcznym	I. 20-te XX w.
43.	ŁAZISKA	Łaziska, dz. nr 364/1	Gorzelnia i młyn w zespole folwarcznym	I. 20-te XX w.
44.	ŁAZISKA	Łaziska nr 971, dz. nr 695/9	Pompa studzienna ręczna w zespole folwarcznym	1938 r.
45.	ŁAZISKA	Łaziska nr 50, dz. nr 293	Kapliczka - krzyż przydrożny	I poł. XX w.
46.	ŁAZISKA	Łaziska nr 91, dz. nr 695/10	Kapliczka - krzyż przydrożny	1905 r.
47.	ŁAZISKA	Łaziska, dz. nr 720	Kapliczka - krzyż przydrożny	1920 r.
48.	NIEDŹWIADA DUŻA	Niedźwiada Duża nr 77A, dz. nr 1397	Kapliczka - krzyż przydrożny	I poł. XX w.
49.	PIOTRAWIN	Piotrawin, na dz. nr 194	Zespół kościoła parafialnego p.w. śś Tomasza AP. I Stanisława BM	1440 - 1441
50.	PIOTRAWIN	Piotrawin, na dz. nr 194	Kościół parafialny p.w. śś Tomasza AP. I Stanisława BM w zespole kościoła parafialnego	1440 - 1441
51.	PIOTRAWIN	Piotrawin, na dz. nr 194	Kaplica p.w. Śś Stanisława BM w zespole kościoła parafialnego p.w. śś Tomasza AP. I Stanisława BM	1440 - 1441
52.	PIOTRAWIN	Piotrawin, na dz. nr 194	Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego p.w. śś Tomasza AP. I Stanisława BM	1791
53.	PIOTRAWIN	Piotrawin, na dz. nr 194	Drzewostan w zespole kościoła parafialnego p.w. śś Tomasza AP. I Stanisława BM	XIX w.
54.	PIOTRAWIN	Piotrawin, na dz. nr 194	Ogrodzenie dawnego cmentarza w zespole kościoła parafialnego p.w. śś Tomasza AP. I Stanisława BM	1902
55.	PIOTRAWIN	Piotrawin, na dz. nr 194	Cmentarz przykościelny w zespole	XII - XIII w.

1	2	3	4	5
			kościół parafialny p.w. śś Tomasz AP. I Stanisława BM	
56.	PIOTRAWIN	Piotrawin, na dz. nr 195	Plebania w zespole kościoła parafialnego p.w. śś Tomasz AP. I Stanisława BM	1902 r.
57.	PIOTRAWIN	Piotrawin, dz. nr 42	Cmentarz parafialny	Pocz. XIX w.
58.	PIOTRAWIN	Piotrawin, dz. nr 17/1	Cmentarz choleryczny	1874 - 77
59.	PIOTRAWIN	Piotrawin, na dz. nr 192	Zespół dworsko - parkowy	Pocz. XIX w.
60.	PIOTRAWIN	Piotrawin, na dz. nr 192	Dwór w zespole dworsko - parkowy	Pocz. XIX w.
61.	PIOTRAWIN	Piotrawin, dz. nr 215	Kapliczka przydrożna z figurą Matki Boskiej	1910 r.
62.	PIOTRAWIN	Piotrawin, dz. nr 105	Kapliczka przydrożna z figurą Św. Jana Nepomucena	XVIII/XIX w.
63.	PIOTRAWIN	Piotrawin nr 93, dz. nr 199	Kapliczka - krzyż przydrożny	Ok. 1779-72 i k. XIX w.
64.	PIOTRAWIN	Piotrawin nr 45A, dz. nr 272	Kapliczka - krzyż przydrożny	XIX w.
65.	PIOTRAWIN	Piotrawin nr 33, dz. nr 333	Płyta pamiątkowa ku czci pomordowanych w 1944 r. mieszkańców Piotrawina	II poł. XX w.
66.	TRZCINIEC	Trzcinec nr 61, dz. nr 104	Kapliczka - krzyż przydrożny	1914 r.
67.	WOJCIECHÓW	Wojciechów, dz. nr 2/2	Kapliczka - krzyż przydrożny	I poł. XX w.
68.	WOJCIECHÓW	Wojciechów 9A, dz. nr 23	Kapliczka - krzyż przydrożny	1906 r.
69.	WOJCIECHÓW	Wojciechów nr 25, dz. nr 109/2	Kapliczka - krzyż przydrożny	1952 r.
70.	WRZELÓW	Wrzelów nr 6, dz. nr 104	Kapliczka - krzyż przydrożny	1928 r.
71.	WRZELÓW	Wrzelów nr 33, dz. nr 227	Remiza	1928 r.
72.	ZAKRZÓW	Zakrzów, dz. nr 381	Kapliczka - figura Matki Boskiej Różańcowej	I ćw. XX w.
73.	ZAKRZÓW	Zakrzów, dz. nr 382	Kapliczka - krzyż przydrożny	I poł. XX w.
74.	ZAKRZÓW	Zakrzów, dz. nr 499	Kapliczka - krzyż przydrożny	1920 r.
75.	ZAKRZÓW	Zakrzów nr 42, dz. nr 877	Kapliczka - krzyż przydrożny	1926 r.
76.	ZAKRZÓW	Zakrzów, dz. nr 963/1	Kapliczka - krzyż przydrożny	XIX/XX w.
77.	ZGODA	Zgoda, dz. nr 309	Cmentarz wojenny	1914 - 1918

5.3. Stanowiska archeologiczne wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Miejscowość	Nr Obszaru AZP	Nr stan. na obszarze	Funkcja osadnicza	Chronologia
1	2	3	4	5	6
1.	Braciejowice	79-74	19	śląd osadnictwa	kultura łużycka
2.	Braciejowice	79-74	20	śląd osadnictwa osada	Kult. ceramiki grzebykowo - dołkowej
3.	Głodno	79-74	2	osada	kultura łużycka
4.	Głodno	79-74	3	osada	kultura łużycka

1	2	3	4	5	6
5.	Głodno	79-74	4	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada cmentarzysko? Śląd osadnictwa	Kultura pucharów lejkowatych Kultura ceramiki sznurowej kultura łużycka kultura pomorska kultura przeworska
6.	Głodno	79-74	5	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	kultura pucharów lejkowatych wczesne średniowiecze
7.	Głodno	79-74	6	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada osada	nieokreślone kultura ceramiki sznurowej kultura trzciniecka kultura łużycka kultura przeworska
8.	Głodno	79-74	15	osada	wczesne średniowiecze
9.	Głodno	79-74	16	osada śląd osadnictwa	nieokreślone nieokreślone
10.	Głodno	79-74	17	śląd osadnictwa osada osada śląd osadnictwa	nieokreślone neolit kultura łużycka wczesne średniowiecze
11.	Głodno	79-74	18	śląd osadnictwa osada osada	nieokreślone cykl kultur wstęgowych kultura łużycka
12.	Głodno	79-74	21	śląd osadnictwa	nieokreślone
13.	Głodno	79-74	22	śląd osadnictwa	nieokreślone
14.	Głodno	79-74	23	osada osada śląd osadnictwa	nieokreślone kultura łużycka wczesne średniowiecze
15.	Głodno	79-74	26	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	neolit wczesny brąz wczesne średniowiecze
16.	Głodno	79-74	32	osada? osada	kultura trzciniecka kultura łużycka
17.	Głodno	79-74	33	osada?	kultura łużycka
18.	Głodno	79-74	34	osada?	kultura łużycka

1	2	3	4	5	6
19.	Janiszów	79-74	8	osada ślad osadnictwa	kultura łużycka nieokreślone
20.	Janiszów	79-74	9	ślad osadnictwa	kultura łużycka
21.	Janiszów	79-74	10	osada ślad osadnictwa	kultura łużycka nieokreślone
22.	Janiszów	79-74	11	ślad osadnictwa	nieokreślone
23.	Janiszów	79-74	12	ślad osadnictwa osada?	nieokreślone wczesne średniowiecze
24.	Janiszów	79-74	13	ślad osadnictwa osada?	nieokreślone kultura przeworska
25.	Janiszów / Łaziska	79-74	14	osada osada	kultura łużycka kultura przeworska
26.	Kamień	79-74	7	osada ślad osadnictwa	kultura łużycka nieokreślone
27.	Kamień	80-74	9	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	nieokreślone wczesne średniowiecze
28.	Kolonia Łaziska	80-75	17	ślad osadnictwa	nieokreślone
29.	Kolonia Łaziska	80-75	19	ślad osadnictwa	nieokreślone
30.	Kolonia Łaziska	80-75	20	ślad osadnictwa	nieokreślone
31.	Kolonia Łaziska	80-75	21	ślad osadnictwa	nieokreślone
32.	Łaziska	80-75	22	ślad osadnictwa	nieokreślone
33.	Łaziska	78-75	16	ślad osadnictwa	nieokreślone
34.	Łaziska	79-75	17	ślad osadnictwa	nieokreślone
35.	Łaziska	79-75	18	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	nieokreślone wczesne średniowiecze
36.	Łaziska	79-75	19	ślad osadnictwa osada osada	nieokreślone kultura łużycka wczesne średniowiecze
37.	Łaziska	79-75	20	osada	wczesne średniowiecze
38.	Łaziska	79-75	21	ślad osadnictwa osada osada	nieokreślone wczesne średniowiecze średniowiecze
39.	Łaziska	79-75	22	ślad osadnictwa osada ślad osadnictwa	nieokreślone kultura łużycka wczesne średniowiecze

1	2	3	4	5	6
40.	Łaziska	79-75	62	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	nieokreślone kultura ceramiki wstęgowej rytej
41.	Łaziska	80-75	18	śląd osadnictwa	neolit
42.	Niedźwiada Duża/ Niedźwiada Mała/ Głodno	79-74	27	śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	nieokreślone kultura łużycka wczesne średniowiecze
43.	Niedźwiada Duża	79-74	24	osada śląd osadnictwa	kultura łużycka nieokreślone
44.	Niedźwiada Duża	79-74	29	śląd osadnictwa osada	Nieokreślone kultura łużycka
45.	Niedźwiada Duża	78-74	11	osada	wczesne średniowiecze
46.	Niedźwiada Duża	78-74	12	śląd osadnictwa	kultura przeworska
47.	Niedźwiada Duża	78-74	13	osada?	wczesne średniowiecze
48.	Niedźwiada Duża	78-74	14	śląd osadnictwa	nieokreślone
49.	Niedźwiada Duża	79-75	48	śląd osadnictwa	nieokreślone
50.	Niedźwiada Duża	79-75	49	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
51.	Niedźwiada Duża	79-75	50	śląd osadnictwa	nieokreślone
52.	Niedźwiada Duża	79-75	51	śląd osadnictwa osada	nieokreślone kultura pomorska
53.	Niedźwiada Duża/ Głodno	79-74	25	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	nieokreślone kultura łużycka
54.	Niedźwiada Duża	79-74	30	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
55.	Niedźwiada Duża	79-74	31	śląd osadnictwa	nieokreślone
56.	Niedźwiada Mała	79-74	28	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	nieokreślone kultura łużycka
57.	Piotrawin	80-74	1	śląd osadnictwa	nieokreślone
58.	Piotrawin	80-74	2	śląd osadnictwa	średniowiecze
59.	Piotrawin	80-74	3	śląd osadnictwa	nieokreślone
60.	Piotrawin	80-74	4	śląd osadnictwa	nieokreślone
61.	Piotrawin	80-74	5	śląd osadnictwa osada	nieokreślone kultura łużycka

1	2	3	4	5	6
				<i>osada</i>	<i>wczesne średniowiecze</i>
62.	<i>Piotrawin</i>	<i>80-74</i>	<i>10</i>	<i>osada osada osada osada</i>	<i>nieokreślone kultura łużycka kultura przeworska wczesne średniowiecze</i>
63.	<i>Piotrawin</i>	<i>80-74</i>	<i>11</i>	<i>osada</i>	<i>wczesne średniowiecze</i>
64.	<i>Piotrawin</i>	<i>80-74</i>	<i>12</i>	<i>śląd osadnictwa</i>	<i>wczesne średniowiecze</i>
65.	<i>Piotrawin</i>	<i>81-74</i>	<i>15</i>	<i>śląd osadnictwa</i>	<i>nieokreślone</i>
66.	<i>Trzciniec</i>	<i>78-75</i>	<i>1</i>	<i>cmentarzysko osada</i>	<i>kultura trzciniecka kultura łużycka</i>
67.	<i>Trzciniec</i>	<i>78-75</i>	<i>12</i>	<i>osada śląd osadnictwa osada osada osada śląd osadnictwa</i>	<i>nieokreślone kultura pucharów lejkowatych kultura trzciniecka kultura pomorska kultura przeworska wczesne średniowiecze</i>
68.	<i>Trzciniec</i>	<i>78-75</i>	<i>13</i>	<i>śląd osadnictwa</i>	<i>nieokreślone</i>
69.	<i>Trzciniec</i>	<i>78-75</i>	<i>14</i>	<i>śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa</i>	<i>nieokreślone kultura pucharów lejkowatych kultura ceramiki sznurowej kultura ceramiki grzebykowo - dołkowej</i>
70.	<i>Trzciniec</i>	<i>78-75</i>	<i>16</i>	<i>osada osada</i>	<i>okres rzymski wczesne średniowiecze</i>
71.	<i>Trzciniec</i>	<i>78-75</i>	<i>17</i>	<i>śląd osadnictwa</i>	<i>kultura łużycka</i>
72.	<i>Trzciniec</i>	<i>78-75</i>	<i>18</i>	<i>śląd osadnictwa śląd osadnictwa grób ciałopalny śląd osadnictwa</i>	<i>nieokreślone kultura łużycka kultura łużycka wczesne średniowiecze</i>
73.	<i>Trzciniec</i>	<i>78-75</i>	<i>19</i>	<i>śląd osadnictwa</i>	<i>kultura ceramiki grzebykowo - dołkowej</i>
74.	<i>Trzciniec</i>	<i>78-75</i>	<i>20</i>	<i>śląd osadnictwa osada</i>	<i>nieokreślone wczesny brąz</i>
75.	<i>Trzciniec</i>	<i>78-75</i>	<i>21</i>	<i>śląd osadnictwa</i>	<i>wczesne średniowiecze</i>
76.	<i>Trzciniec</i>	<i>78-75</i>	<i>22</i>	<i>osada śląd osadnictwa</i>	<i>wczesne średniowiecze średniowiecze</i>
77.	<i>Trzciniec</i>	<i>78-75</i>	<i>23</i>	<i>śląd osadnictwa osada osada</i>	<i>nieokreślone kultura trzciniecka kultura łużycka</i>

1	2	3	4	5	6
78.	Trzciniec	78-75	24	śląd osadnictwa osada osada osada śląd osadnictwa	nieokreślone wczesny brąz kultura łużycka Laten B okres rzymski wczesne średniowiecze
79.	Trzciniec	78-75	25	śląd osadnictwa	nieokreślone
80.	Trzciniec	78-75	26	śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	nieokreślone kultura łużycka wczesne średniowiecze
81.	Trzciniec	78-75	27	śląd osadnictwa osada	nieokreślone kultura łużycka
82.	Trzciniec/Jankowa	79-75	54	osada	kultura łużycka
83.	Wrzelów/Zagłoba	78-74	5	śląd osadnictwa osada	kultura trzciniecka wczesne średniowiecze
84.	Wrzelów	78-74	6	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
85.	Wrzelów	78-74	7	śląd osadnictwa osada osada	nieokreślone kultura łużycka wczesne średniowiecze
86.	Wrzelów	78-74	8	śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	kultura pucharów lejkowatych kultura łużycka wczesne średniowiecze
87.	Wrzelów	78-74	9	osada	wczesne średniowiecze
88.	Wrzelów	78-74	10	osada osada osada	kultura łużycka wczesne średniowiecze średniowiecze
89.	Wrzelów	78-74	22	?	?

5.4. Kierunki działań w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

W celu ochrony obiektów wpisanych do:

1) rejestru „A” zabytków nieruchomych województwa lubelskiego ustala się, iż:

- wszelkie działania planistyczne, projektowe i realizacyjne muszą być podporządkowane wymaganiom konserwatorskim;
- zasady kształtowania przestrzennego i prowadzenia inwestycji powinny być uzgadniane i realizowane zgodnie z wnioskami i decyzjami określonymi przez właściwe służby konserwatorskie. Dotyczy to również zmiany sposobu zagospodarowania terenu, zmiany sposobu użytkowania obiektów;
- zachowanie zabytków w ich obecnej formie przestrzennej wraz z ich otoczeniem,

- **użytkowanie gwarantujące zachowanie i utrzymanie zabytku;**
 - **przywracanie w miarę możliwości wartości obiektom przy poprawie standardu funkcjonalnego i technicznego;**
 - **pozyskiwanie inwestorów zainteresowanych zagospodarowaniem i rewaloryzacja obiektów;**
- 2) gminnej ewidencji zabytków ustala się, iż:**
- **główną zasadą jest ochrona i konserwacja zachowanych elementów układu i substancji;**
 - **uzupełnienie i rewaloryzacja wraz z adaptacją na nowe funkcje określone w planie miejscowym;**
 - **dopuszcza się zmiany adaptacyjne obiektów po uprzednim uzyskaniu uzgodnienia Lubelskiego Konserwatora Zabytków,**
 - **w przypadku rozbiórki obiektu, znajdującego się w gminnej ewidencji zabytków, wymagana jest opinia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;**
 - **wszelkie prace prowadzone przy zabytkach niewpisanych do rejestru, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków wymaga uzgodnienia LWKZ zgodnie z przepisami odrębnymi;**
- 3) w zakresie stanowisk archeologicznych ustala się, że:**
- **zarówno w przypadku oznaczonych stanowisk archeologicznych jak i w przypadku ujawnienia podczas pozostałych, nienadzorowanych archeologicznie prac ziemnych i budowlanych przedmiotów, które posiadają cechy zabytku archeologicznego (np. fragment naczyń glinianych, szklanych, kafli, fragmenty konstrukcji, murowanych, drewnianych, wyroby metalowe, znaleziska monetarne, materiały kostne, będące pozostałością pochówku itp.) obowiązuje postępowanie zgodne z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi.**

5.5. Elementy krajobrazu kulturowego obszaru gminy

(1) Historyczne układy komunikacyjne

Ważny historycznie szlak komunikacyjny - średniowieczny trakt wschód - zachód, prowadzący z głębi województwa ku przeprawie na Wiśle biegł przez Opole Lubelskie, Niezdów, Łaziska do Kamienia Puławskiego i przeprawą przez rzekę do Solca. W centrum wsi Łaziska krzyżuje się on z drogą północ - południe łączącą się w Kluczkowicach z traktem XVII-wiecznym z Józefowa w kierunku Chodla i dalej na wschód.

(2) Zabytkowe układy ruralistyczne

Zbudowany na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych układ drożny wsi Łaziska zachował się do dziś w stanie mało przekształconym. ~~i jako taki figuruje w ewidencji dóbr kultury woj. lubelskiego.~~

(3) Zespoły dworsko- i pałacowo-parkowe

Pozostałości zespołu pałacowo-parkowego w Kamieniu Puławskim (A/810), tj. wieża pałacowa z 1823 r. jako resztkę pałacu rozebranego po pożarze w latach 60. XX w., wozownia z 1914 r., fragmenty ceglano-ogrodzenia pochodzącego z końca XIX w. oraz park krajobrazowy założony na początku XIX w.

- **zespół dworski w Piotrawinie, w tym:**
 - dwór murowany z I połowy XIX w., przebudowany w końcu XIX w. i w 1927 r.
 - spichlerz z suszarnią, murowany z lat 20. XX w.

Przy założeniu pałacowym w Kamieniu Puławskim funkcjonował folwark, z którego zachowały się obiekty administracyjne, zabudowania gospodarcze i przemysłowe, tj.: rządcówka, ruiny czworaków z oranżerią, stajnie, obora (ruina), gorzelnia z magazynem spirytusu, słodownia, ruina stelmachami.

Drugi zespół folwarczny zachował się w Łaziskach, a w jego obrębie: oficyna (obecnie przebudowana na kaplicę rzymskokatolicką), sześcioraki, stajnie, spichlerz z suszarnią chmielu, gorzelnia z młynem, magazynem spirytusu

(4) Zespoły sakralne

Na terenie gminy Łaziska istnieje jeden z najcenniejszych i najstarszych (gotyckich) zespołów sakralnych woj. lubelskiego. Jest to zespół kościoła parafialnego (A/119) pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa i św. Tomasza Apostoła, w którego obrębie znajduje się kościół murowany z lat 1440 -1441 (wielokrotnie remontowany i restaurowany - w 1915 r. przez arch. Jana Koszyc Witkiewicza), kaplica pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa, murowana, również z lat 1440 - 1441, murowana dzwonnica z 1791 r., ogrodzenie murowano-żelazne z bramą i bramkami z 1902 r. oraz murowana plebania z 1904 r.

Ponadto na obszarze gminy znajdują się obiekty sakralne: kapliczki, figury, krzyże przydrożne:

- kapliczka Jezusa Chrystusa (murowana z 1958 r. w Kamieniu Puławskim),
- kapliczki Matki Boskiej (murowana z 1880 r.) i św. Jana Nepomucena (murowana z przełomu XVIII i XIX w.) w Piotrawinie,
- kapliczka z początku XX w. w Łaziskach,
- kapliczka w Janiszowie – Łaziskach,
- kapliczka - krzyż w Wojciechowie (z początku XX w.),
- kapliczka z figurą Matki Boskiej (z przełomu XIX i XX w.) w Zakrzewie.

(5) Zabytki przemysłu i techniki

Główne obiekty historycznego przemysłu i dawnej techniki - to wymienione w pkt 3.2. (3) zabudowania folwarczne (gorzelnie, spichrze, suszarnie, słodownie, magazyn) w Kamieniu Puławskim i Łaziskach oraz młyn murowany z 1 połowy XIX w. w Zakrzewie.

(6) Obiekty użyteczności publicznej

Jedynym zachowanym historycznym obiektem użyteczności publicznej jest szkoła drewniana z początku XX w. (obecnie dom mieszkalny) w Łaziskach.

(7) Cmentarze, miejsca pamięci

- cmentarz przykościelny (A/119) (z XII - XII w.) w Piotrawinie,
- cmentarz parafialny (z II połowy XVIII w.) w Piotrawinie,
- cmentarz epidemiczny (choleryczny) (z II połowy XIX w.) w Piotrawinie,
- cmentarz wojenny z I wojny światowej (z 1918 r.) w Kamieniu Puławskim,
- mogiła wojenna z I wojny światowej w Piotrawinie,
- pomnik partyzantów Batalionów Chłopskich z 25 lipca 1944 r. w Janiszowie,
- płyta pamiątkowa ku czci pomordowanych w 1944 r. mieszkańców Piotrawina.

(8) Zabytkowe obiekty architektury i budownictwa ludowego

Na obszarze gminy brak jest wyraźnych skupisk charakterystycznego budownictwa wiejskiego. Jest to efekt intensywnej „modernizacji” zabudowy wiejskiej przez murowane, bezstylowe, zwarte kubaturowo domy, wyraźnie dysharmonijne z tradycyjnym krajobrazem wiejskim.

W poszczególnych wsiach występują nieliczne, pojedyncze zagrody lub domy, których forma architektoniczna powinna być wzorcem do kształtowania nowej zabudowy wsi. Należą do nich m. in.:

●w Braciejowiecach:

- zagroda nr 35, w tym: obora murowana z 1930 r. i drewniana stodoła z 1910 r.,

●w Głodnie:

- dom nr 4, drewniany z ok. 1920 r.,
- dom nr 23, drewniany z ok. 1910 r.,
- dom nr 42, drewniany z ok. 1900 r.,
- obora w zagrodzie nr 68, drewniana z ok. 1920 r.,

●w Grabowcu:

- o zagroda nr 9, w tym:
 - dom drewniany z ok. 1920 r.,
 - obora drewniana z 1910 r.,
 - stodoła drewniana z ok. 1910 r.,
- zagroda nr 15, w tym:
 - dom drewniany z ok. 1915 r.,
 - spichlerz drewniany z ok. 1860 r.,
- dom nr 3, drewniany z ok. 1900 r.,
- dom nr 5, drewniany z ok. 1920 r.,
- dom nr 21, drewniany z ok. 1900 r.,
- dom nr 23, drewniany z ok. 1910 r.,

●w Janiszowie:

- dom nr 27, murowany z ok. 1930 r.,
- dom nr 30, drewniany z ok. 1920 r.,
- dom nr 31, drewniany z ok. 1910 r.,
- dom nr 32, drewniany z początku XX w.,
- dom nr 36, drewniany z ok. 1910 r.,
- dom nr 60, drewniany z ok. 1900 r.,
- stodoła w zagrodzie nr 33, drewniana z ok. 1910 r.,

●w Kamieniu Puławskim:

- dom nr 14, murowany z ok. 1926 r.,
- dom nr 30, drewniany z ok. 1914 r.,
- dom nr 62, drewniany z ok. 1930 r.,
- dom nr 63, drewniany z ok. 1880 r.,
- dom nr 73, drewniany z ok. 1903 r.,
- dom nr 87, drewniany z ok. 1895 r.,

- dom nr 93, drewniany z końca XIX w.,
- dom nr 133, drewniany z 4 ćwierei XIX w.,
- dom nr 136, drewniany z ok. 1914 r.,
- w Kopaninie Kamińskiej:
 - dom nr 14, drewniany z ok. 1925 r.,
- w Piotrawinie:
 - dom nr 24, drewniano-murowany z 1937 r.,
 - dom nr 26, murowany z 1924 r.,
- w Wojciechowie:
 - zagroda nr 2, w tym:
 - dom drewniany z ok. 1935 r.,
 - obora murowana z ok. 1930 r.,
 - zagroda nr 5, w tym:
 - dom drewniany z 1930 r.,
 - obora murowana z ok. 1930 r.,
 - stodoła murowana z ok. 1920 r.,
 - zagroda nr 7, w tym:
 - dom drewniany z ok. 1930 r.,
 - obora murowana z ok. 1935 r.,
 - dom nr 4, drewniany z ok. 1939 r.,
 - dom nr 21, drewniany z 1930 r.,
 - dom nr 29, drewniany z 1935 r.,
 - dom nr 30, drewniany z 1934 r.,
- w Zgodzie:
 - dom nr 16, drewniany z 1910 r.,
 - dom nr 19, drewniany z 1925 r.,
 - dom nr 27, drewniany z 1914 r.,
 - dom nr 47, drewniany z 1910 r.,

Obiekty zabytkowe na terenie gminy Łaziska

Wieś	Zabytkowe układy urbanist.	Zespoły dworsko-palacoparkowe zespoły folwarczne	Zespoły sakralne, kapliczki, krzyże	Obiekty publiczne		Zabytki techniki	Zabytkowe budownictwo ludowe					Cmentarze, miejsca pamięci narodowej	Zabytkowy drzewostan	Zabytki archeologiczne
				D	M		Zagrody	Domy mieszk.		gospodarcze				
							D/M	D	M	D	M			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Braciejowice							1							
Braciejowice-Majorat														2
Gibiele														9
Głodno								3		1				
Głodno Nowe														7
Grabowice							2	4						
Janiszów			kapliczka					5	1	1		pomnik part. BCh.		4
Kamień-Puławski		Zespół park-palac: -palac(R) -wozownia(R) -ogrodzenie	kapliczka			W-zespole-folwarczny m -gorzelnia -słodownia						em.woj.I woj.św.	park pałacowy	8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
e.d Kamień- Puławski		Zespół folwarczny- -rządów- -ezworak (R) -stajnia -obora -magazyn- spirytusu						8	†					
Kolonia Łaziska														4
Kopalnia- Kamieńska								†						
Kosiorów														5
Łaziska	układ drożny	Zespół folwarczny -stajnia -oficyna dw. (ob.kaplica) -2 ezworaki -spichlerz z susz. chmielu -magazyn- gorzelni -obora	<i>kapliczka</i>	d. szkoła		W zespół folwarczny -gorzelnia i młyn -kuźnia i warsztaty -pompa żeliwna		†					Aleja Łaziska- Kluczkowice	9
Niedźwiada- Duża														5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Niedźwiada- Mała														8
Piotrawin		Zespół dw.- park.: -dwór -spichlerz z- suszar.	Zespół- kościelny: -kościół -kaplica -dzwonn. -ogrodz. -plebania -2 kaplica					1	1			em.przykoś. em.paraf. em.choler. mogila z Iwoj.św. płyta pam. Iwoj.św.(1944)	park dworski	8
Trzecimie														27
Wojeicchów			krzyż- kapliczka				3							
Wrzelów														11
Zakrzów							młyn							
Zakrzów-Las			kapliczka											1

RAZEM:														88
W REJESTRZE ZABYTKÓW		3	4									1	1	
W EWIDENCJI ZABYTKÓW	1	13	6	1		6	6	2	2			4	1	
W SPISIE ZABYTKÓW							6	21	1	2		2		
OGÓLEM:	1	16	10	1		6	6	23	3	2		7	2	88

Czeionką:

pogrubioną- obiekty w Rejestrze zabytków

normalną- w Ewidencji zabytków

kursywą- w Spisie zabytków architektury i budownictwa

5.6. Waloryzacja krajobrazu kulturowego

(1) Dominanty, strefy ekspozycji, punkty widokowe, obszary chronionego krajobrazu

a) Formą dominującą w krajobrazie kulturowym gminy Łaziska jest skarpa doliny Wisły. Zlokalizowane na niej obiekty zabytkowe o najważniejszych wartościach:

- zespół pałacowo - parkowy w Kamieniu Puławskim (A/810)
- zespół sakralny kościoła parafialnego pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa i św. Tomasza Apostoła (A/119) w Piotrawinie stanowią więc przestrzenne dominanty obszaru.

b) Ta skarpa jest również najbardziej eksponowanym (od strony Wisły) fragmentem obszaru. Ekspozycję pozostałości zespołu pałacowo - parkowego w Kamieniu Puławskim podkreśla ważny historycznie trakt biegnący na układzie wschód- zachód, od dawnej przeprawy i portu solnego na linii Kamienia i Solca.

c) Pozostały obszar gminy jest w przeważającej części płaski, nieznacznie wznoszący się w kierunku południowo - wschodnim. Wyniesienia terenowe są jednak zalesione i stanowią rozległą dominantę krajobrazu przyrodniczego. W tym rejonie znajdują się punkty widokowe, stąd jest rozległy widok na główne obiekty zabytkowe (kościół w Piotrawinie) i nadwiślański krajobraz na obydwu brzegach rzeki.

d) Proponuje się wyznaczyć strefy chronionego krajobrazu:

- skarpa nadwiślana od południowej granicy gminy do historycznej przeprawy przez Wisłę w rejonie Kamienia, z objęciem obiektów zabytkowych w Piotrawinie i Kamieniu oraz terenów tych wsi,
- obszar Janiszów - Łaziska z obiektami zabytkowymi figurującymi w ewidencji zabytków woj. lubelskiego (zespół folwarczny, dawna szkoła w Łaziskach) i zabytkami budownictwa ludowego,
- *Proponowany Park Kulturowy „Nadwiślański” mający na celu utrzymanie i wyeksponowanie ukształtowanych w wyniku działalności człowieka wyróżniających się krajobrazowo terenów z zachowanymi zabytkami, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Obejmuje on obszar nadwiślański przebiegający pasmowo od granicy gminy powyżej miejscowości Piotrawin, ku północy obejmując miejscowość Braciejowice, Niedźwiadę Dużą po miejscowość Grabowiec i Wrzelów,*
- *Strefa ekspozycji krajobrazowej- wyznaczonej wzdłuż drogi 825 wiodącej od miejscowości Kamień na południe przez miejscowość Piotrawin do granicy gminy. W strefie tej obowiązuje ochrona przed zabudową pasmową i zabudową luk umożliwiających wgląd w krajobraz. **

(2) Obszary dopuszczalnych przekształceń

Północna część gminy, na której w znacznie mniejszym stopniu występują walory zabytkowe (pojedyncze obiekty budownictwa ludowego w Braciejowicach, Głodnie, Grabowcu) jest obszarem na którym dopuszczalne są przekształcenia zespołów osiedleńczych w kierunku ich intensyfikacji.

3.4. Obszary proponowane do objęcia opracowaniami planistycznymi ze względu na zalecaną ochronę walorów kulturowych

Wskazane w pkt 3.3.(1) d strefy chronionego krajobrazu winny być objęte opracowaniami planistycznymi ze szczególnym uwzględnieniem walorów kulturowych i krajobrazowych:

- w obszarze „skarpy wiślanej”;
- naturalne ukształtowanie terenu;
- obiekty o najwyższych wartościach kulturowych, wpisane do rejestru zabytków woj. Lubelskiego;
- obiekty tworzące kulturowy krajobraz wsi, tj. figurujące w ewidencji zabytków oraz zabytki budownictwa ludowego;
- zaznaczenie historycznej przeprawy przez Wisłę na linii Kamień — Sołec;
- w obszarze Łaziska — Janiszów;
- utrzymanie kulturowego charakteru zespołu osadniczego przy jego węzłowym znaczeniu w przestrzeni gminy.

3.5. Ogólne założenia ochrony wartości kulturowych w poszczególnych strefach krajobrazu kulturowego

●Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków (tj. podlegające bezpośredniej ochronie konserwatorskiej) – patrz: pkt 3.1.(1) muszą być wprowadzone do wszelkich miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obiekty te winny być zachowane w swej formie zewnętrznej i wewnętrznej. Wszelkie zmiany zagospodarowania (w tym również wtórne podziały działek) oraz prace inwestycyjne i remontowe prowadzone przy obiektach lub w obrębie obszaru ochrony konserwatorskiej wymagają określenia odrębnych warunków konserwatorskich. Ww. prace podlegają uzgodnieniu z Wojewódzkim Oddziałem Służby Ochrony Zabytków w Lublinie. Dotyczy to również otoczenia obiektów i obszarów podlegających ścisłej ochronie konserwatorskiej. Przekształcenia otoczenia są dopuszczalne przy zachowaniu generalnej zasady „nie szkodenia zabytkowi”, tzn. ochrony zabytków i widoków (ekspozycji, panoram) z nich i na nie. Z wszelkiej działalności inwestycyjnej wyłączonej powinien być teren grodziska w Chodliku, znajdujący się częściowo w granicach gminy Łaziska.

Poszczególne zespoły zabytkowe objęte bezpośrednią ochroną konserwatorską (jak w pkt. 3.1.(1)) należy uwzględnić w polityce przestrzennej gminy, dążąc do nadania im funkcji najstosowniejszej dla eksponowania walorów kulturowych. Dotyczy to przede wszystkim zespołów dworsko- i pałacowo-parkowych.

●Obiekty i obszary pośredniej ochrony konserwatorskiej, tj. figurujące w ewidencji zabytków dawnego województwa lubelskiego – patrz rozdział 3.1.(2)

Obiekty i obszary wpisane do *gminnej ewidencji zabytków* konserwatorskiej powinny być wprowadzone do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obiekty te są objęte ochroną konserwatorską w zakresie wyglądu zewnętrznego i kompozycji przestrzennej. Wszelkie zmiany zagospodarowania terenu oraz prace prowadzone przy obiektach (w tym również ew. rozbiórki) wymagają określenia odrębnych warunków konserwatorskich. Działalność inwestycyjna podlega opiniowaniu przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Lublinie.

Opinii takiej powinny podlegać też przekształcenia bezpośredniego otoczenia tych obiektów.

●Obszary obserwacji archeologicznej (ad pkt 3.2.(9))

Obszary obserwacji archeologicznej są to obszary, na których występuje duże nasyceenie stanowiskami archeologicznymi (wrysowane na planszy - mapa nr 2 - na podstawie materiałów służb archeologicznych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie). W obrębie obszarów o dużej wartości pod względem archeologicznym duże zamierzenia inwestycyjne, m. in. związane z budową obiektów wielkokubaturowych, inwestycje liniowe oraz inne, związane z pracami ziemnymi i przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu (np. melioracje, niwelacje, budowy zbiorników wodnych), muszą być zgłaszane do Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie na etapie uzgadniania projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w celu uzyskania warunków i wytycznych konserwatorskich dla przedmiotowych inwestycji.

Powyższe dotyczy także związanych z inwestycjami - wszelkich prac ziemnych prowadzonych na terenie lub w bezpośrednim sąsiedztwie pojedynczych stanowisk archeologicznych (zaznaczonych na mapie nr 2).

W przypadku prowadzenia sieci liniowych infrastruktury technicznej, związanych z pracami ziemnymi (drogi, wodociągi, gazociągi, telefony, melioracje, itd.), w obrębie obszarów obserwacji archeologicznych i pojedynczych stanowisk, niezbędne jest uwzględnienie nadzoru archeologicznego bądź wyprzedzających badań archeologicznych.

Na obszarach charakteryzujących się dużym nasyceeniem śladów osadnictwa pradziejowego i wczesnośredniowiecznego, obowiązuje konieczność niezwłocznego zawiadomiania Zarządu Gminy i Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie o znalezieniu przedmiotów posiadających cechy zabytku (np.: naczynia ceramiczne, szklane, kafle, narzędzia z kamienia i metalu, fragmenty murów) - ujawnionych podczas prowadzonych robót ziemnych i budowlanych (**zgodnie z art. 22 ustawy o ochronie dóbr kultury z dnia 15 lutego 1962 r., z późniejszymi zmianami**). Osoby znajdujące te przedmioty obowiązane są zabezpieczyć odkryty przedmiot i wstrzymać • wszelkie roboty mogące go uszkodzić lub zniszczyć - do czasu wydania odpowiednich zarządzeń przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.

●Obszary chronionego krajobrazu kulturowego (ad pkt 3.2.(1))

Obszar chronionego krajobrazu kulturowego jest to obszar, na którym licznie występujące obiekty kulturowe są harmonijnie wpisane w naturalny krajobraz.

W celu zachowania i podkreślenia tożsamości kulturowej należy utrzymać:

●w obszarze „skarpy wiślanej”:

- naturalne ukształtowanie terenu;
- obiekty o najwyższych wartościach kulturowych, wpisane do rejestru zabytków woj. lubelskiego;
- obiekty tworzące kulturowy krajobraz wsi, tj. figurujące w ewidencji zabytków oraz zabytki budownictwa ludowego;
- zaznaczenie historycznej przeprawy przez Wisłę na linii Kamień - Sołec;

●w obszarze Łaziska—Janiszów:

- kulturowy charakter zespołu osadniczego przy jego węzłowym znaczeniu w przestrzeni gminy.

Wytyczne te powinny być wprowadzane do ustaleń planów miejscowych (w ramach wymogów art. 10, ust. 4, 6 i 8 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r., z późniejszymi zmianami).

W wytycznych, opracowanych w wyniku odrębnych badań form zabudowy zabytkowej i wartościowej kulturowo na obszarze gminy, należy ustalić przede wszystkim:

- ogólną zasadę kształtowania zabudowy w harmonii z tradycyjnym krajobrazem kulturowym gminy;

●niedopuszczenie do powstawania architektury bezstylowej, (tzw. „nowoczesnej”) duchowo obcej tradycji regionu (jest to nb. też ogólny kierunek polityki przestrzennej państw Unii Europejskiej, odnoszący się do zachowania dziedzictwa i tożsamości kulturowej obszarów tych państw; jedna z wytycznych Komisji Unii Europejskiej zwartych m. in. w tzw. „Zielonej Karcie” Unii, wydanej w Brukseli w 1990 r., jak też w „Nowej Karcie Ateńskiej” z 1998 r.).

Wytyczne opracowane na specjalne zlecenie w oparciu o szczegółowe rozpoznanie tradycyjnej architektury tego obszaru – powinny dotyczyć w zasadzie każdej wsi indywidualnie i określać nawiązujące do tradycji miejsca zasady:

- lokalizacji siedliska;
- sytuowania budynków na działce;
- ich wysokości, był, gabarytów – skali, formy (wysokiego) dachu;
- kształtu otworów drzwiowych, okiennych;
- detali architektonicznych;
- materiałów elewacyjnych;
- ogrodzeń (płotów, bram);
- małej architektury wsi (studnie, kapliczki, krzyże, oświetlenie).

●Obszary dopuszczalnych przekształceń (ad pkt 3.2.(2))

Należy zachować relikty zabudowy drewnianej (historycznej). Na rozległych obszarach gminy poza wyznaczonymi strefami ochronnymi zasady kształtowania zabudowy mogą być mniej rygorystyczne. Istotne jest jednak uwzględnienie zasady harmonijnego kształtowania krajobrazu kulturowego. Ewentualne nowe inwestycje, mogące zakłócić harmonię, muszą być lokalizowane w miejscach nieekspozowanych, a w ich zagospodarowaniu należy uwzględnić sposób wpisania w otaczający pejzaż (np. obsadzanie komponowaną zielenią).

5.7. Wartości kulturowe niematerialne

Należy chronić wszelkie przejawy działalności kulturowej i kulturotwórczej, przetrwałe tradycje obrzędowe, plastyczne, ewentualnie strój ludowy oraz współczesne formy kontynuacji tradycji lokalnych.

W tym celu należy zapewnić możliwość rozwijania działalności znajdujących się na terenie gminy twórców ludowych poprzez urządzenie przeglądów, festiwali i innych zorganizowanych fonu oraz popieranie inicjatyw istniejących tu instytucji kulturotwórczych.

3.7. Nowa zabudowa

W celu zachowania i podkreślenia tożsamości kulturowej obszaru – rejonu staromiejskiego, ale też ochrony krajobrazu kulturowego wsi, często charakteryzującego się specyficznym stylem budownictwa ludowego, wskazane jest ustanawianie lokalnych (miejskich, gminnych) wytycznych dotyczących form architektonicznych nowej zabudowy. Wytyczne te powinny być prowadzone jako ustalenia planów miejscowych.

W wytycznych należy uwzględnić przede wszystkim ogólną zasadę kształtowania nowej zabudowy w harmonii z historyczną i tradycyjną zabudową oraz tradycyjnym krajobrazem kulturowym; niedopuszczanie do powstawania architektury kulturowo bezstylowej, duchowo obcej miejscu i tradycji rejonu (jest to nb. też ogólny kierunek polityki przestrzennej państw Unii Europejskiej, odnoszący się do zachowania dziedzictwa i tożsamości kulturowej obszarów urbanizowanych tych państw; jedna z wytycznych Komisji Unii Europejskiej zawartych m. in. w tzw. „Zielonej Karcie” Unii, wydanej w Brukseli w 1990 r., jak też w „Nowej Karcie Ateńskiej” z 1998 r.).

Wytyczne dotyczące wsi, opracowane w oparciu o szczegółowe rozpoznanie tradycyjnej architektury lokalnej, powinny dotyczyć w zasadzie każdej wsi indywidualnie lub ich charakterystycznych typów.

Zakłada się, że wytyczne jw. będą dotyczyć przede wszystkim wsi starych o tradycyjnej bazie osadniczej, a zwłaszcza ich rejonów, w których zachowane są wątki zabudowy tradycyjnej. Rejony, w których dominują nowe siedliska można traktować mniej rygorystycznie pod warunkiem, że nie będą one zakłócały krajobrazu miejsca (np. będą mniej eksponowane, przesłonięte drzewami czy tp.).

5.8. Kierunki działań w zakresie kształtowania krajobrazu kulturowego

W celu kształtowania harmonijnego krajobrazu kulturowego zakłada się:

- *kontynuowanie tradycyjnych form osadnictwa,*
- *utrzymanie regionalno - historycznej skali i struktury jednostek osadniczych,*
- *skupianie zabudowy na zasadzie dogęszczenia istniejącej struktury jednostek osadniczych ,*
- *preferowanie zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji formy i materiałów elewacyjnych,*
- *wykorzystanie opuszczonych obiektów tradycyjnej zabudowy na cele usługowe (agroturystyka, świetlice wiejskie, gastronomia itp.).*

Za główne zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury uznano:

- *zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków i uwzględnieniu zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,*
- *zabezpieczenie i utrzymanie zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,*
- *korzystanie z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości.*

6. STRUKTURA TERENU - OBSZARY OTWARTE

6.1. Kierunki kształtowania struktury przestrzennej obszarów otwartych gminy

- W oparciu o wyznaczone na poprzednim etapie prac uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego, potrzeby rozwojowe gminy, przy respektowaniu potrzeb ochrony wartości przyrodniczych i kraj obrazowych, wyznacza się obszary otwarte gminy Łaziska, które są i powinny nadal pozostać wolne od zabudowy. Obszary te, mimo potrzeby wyznaczenia nowych terenów inwestycyjnych, obejmują przeważającą część terenu gminy i stanowią podstawową bazę funkcjonowania rolnictwa i leśnictwa. Równocześnie tworzą też potencjał przyrodniczy i krajobrazowy gminy oraz atrakcyjne środowisko rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznej.
- Wyznaczone obszary otwarte użytkowane jako pola uprawne, lasy, łąki i pastwiska, wody otwarte, zadrzewienia, tereny rekreacyjne i inne, podlegają ochronie przed nieracjonalnym użytkowaniem, w tym przed nieplanową, rozproszoną zabudową.
- ***Adaptacji z prawem do remontów, rozbudowy i uzupełnienia zainwestowania podlegają wyłącznie istniejące w terenach obszarów otwartych siedliska rolnicze.***

Obszary rolnicze

- Funkcja rolnicza bazująca na urodzajnych glebach, rolniczych tradycjach i sprzyjającym mikroklimacie pozostaje zachowana w zasadzie na dotychczasowym obszarze gminy. Można w nim wyróżnić dwie zasadnicze strefy upraw polowych:
 - strefę północno-zachodnią opartą głównie o nadwiślańskie mady z dużym udziałem chmielarstwa, sadownictwa i warzywnictwa; na obrzeżach strefy występują dogodne warunki rozwoju agroturystyki - na zachodzie w oparciu o sąsiedztwo doliny Wisły, na wschodzie - na bazie walorów krajobrazu leśno—łąkowego.
 - strefę środkową, czyli wylesione tereny wysoczyznowe w rejonie Łazisk, Kamienia i Wojciechowa; ku południowi strefa nabiera charakteru polno-leśnej.
- Wysoka jakość gleb sprzyja prowadzeniu intensywnych form rolnictwa. Gospodarka rolna nie może jednak destabilizować środowiska przyrodniczego, co oznacza przede wszystkim:
 - zachowanie umiaru w chemizacji rolnictwa (szczególnie sadownictwa i chmielarstwa),
 - przeciwdziałanie zakwaszaniu gleb,
 - przeciwdziałanie erozji gleb w południowej części gminy,
 - racjonalizację melioracji wodnych,
 - zwiększenie lesistości gminy oraz rozwój różnego typu zadrzewień.

Na obszarze gminy, a szczególnie na terenie otuliny Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego i w Chodelskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, wskazane jest promowanie metod rolnictwa i ogrodnictwa ekologicznego.

- Obszary użytków rolnych podlegają ochronie przed zabudową i powinny trwale pozostać obszarem otwartym, pełniąc podstawowe funkcje produkcyjne, a ponadto ekologiczne i krajobrazowe. Wyłączeniu z użytkowania rolniczego - po spełnieniu stosownych procedur prawnych - mogą ulec tylko obszary przeznaczone w studium pod tereny inwestycyjno-osadnicze w poszczególnych wsiach i ośrodkach obsługi rolnictwa oraz pod niezbędne trasy komunikacyjne, usługi turystyczne i dolesienia.

●Obszary rolnicze w obrębie otuliny Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego oraz Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu powinny być programowane w kierunku rolnictwa ekologicznego. Funkcją o rosnącym znaczeniu, zharmonizowaną z rolnictwem ekologicznym powinna być agroturystyka rozwijana w ramach ustawowej funkcji parku krajobrazowego.

Obszary leśne

●Lasy podlegają ustawowej ochronie przed zmianą użytkowania. Poza produkcją drewna i tzw. produktów ubocznego użytkowania lasu, znaczenie terenów leśnych przejawia się w korzystnym wpływie na:

- równowagę przyrodniczą,
- warunki życia ludzi,
- ochronę gleb, wód, flory i fauny,
- atrakcyjność turystyczną,
- fizjonomię krajobrazu.

W tym zakresie szczególną rolę pełnią lasy ochronne. Ze względu na ich ważną rolę wodochronną i glebochronną wskazane jest rozszerzenie zasięgu lasów ochronnych.

Wymaga to przeprowadzenia odpowiednich studiów i czynności formalnych.

●W ramach ustawowej ochrony lasów, właściciele zobowiązani są do trwałego ich utrzymywania, nie umniejszania wartości ekologicznych i funkcji ochronnych oraz do zapewnienia ciągłości użytkowania. Wszelkie wyłączenia powierzchni leśnej na inne cele, powinny być ograniczone do niezbędnego minimum, W obrębie otuliny Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego pierwszoplanowa funkcja lasów wiąże się z rolą ekologiczną, krajobrazową i turystyczną.

●Niezależnie od ochrony Lasów istniejących, ważnym kierunkiem polityki przestrzennej gminy powinno być zalesianie gruntów marginalnych. Zgodnie z ustawą o lasach do zalesienia mogą być przeznaczone: nieużytki, grunty rolne nieprzydatne do produkcji rolniczej, lotne piaski i wydmy, grunty położone przy źródłiskach rzek, na wododziałach, wzdłuż brzegów rzek i zbiorników wodnych, tereny po eksploatacji piasku, żwirku, gliny, torfu. **Jednocześnie wskazuje się do adaptacji z prawem do remontów, rozbudowy i uzupełnienia zainwestowania istniejące w terenach leśnych i wyznaczonych rysunkiem studium do zalesienia siedliska rolnicze.**

~~Większość i rozmieszczenie zalesień określa krajowy program zwiększania lesistości, opracowany przez Ministerstwo Środowiska, a sposób realizacji ustala miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. W gminie Łaziska program regulacji granicy polno-leśnej powinien objąć w szczególności:~~

- zwiększenie lesistości południowej - dość wylesionej części gminy, która pełni funkcję strefy ochronnej Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego,
- odtworzenie płatów lasów łęgowych w dolinie Wisły i w strefach źródłiskowych dorzecza Chodelki,
- rekultywację wyrobisk popiaskowych, utrwalanie roślinności skarpy wiślanej i wąwozów.

●Tereny leśne, zarówno w obrębie WPK, ChOCK, jak i w paśmie łączącym oba obszary, powinny pełnić funkcje rekreacyjne, dostosowane ilościowo i jakościowo do ich turystycznej chłonności oraz do zakresu uzgodnień z właścicielami lasów.

Obszary otwarte o funkcji rekreacyjnej

●Turystyka – gałąź gospodarki wykazująca coraz większą dynamikę rozwoju – stanowi istotne wyzwanie i szansę w zróżnicowaniu lokalnej gospodarki i ograniczeniu ukrytego bezrobocia w rolnictwie. Gmina dysponuje ważnymi w promocji usług rekreacyjno-turystycznych walorami przyrody, środowiska kulturowego i krajobrazu, do których należą przede wszystkim:

- cenne zabytki oraz dynamiczny krajobraz okolic Piotrawina i Kamienia,
- zróżnicowanie form rzeźby terenu, decyduje o malowniczości krajobrazu (krawędź przełomu Wisły, wąwozy, starorzecza, wydmy, doliny denudacyjne)
- zróżnicowana szata roślinna: od zbiorowisk łągowych, olsowych, borowych poprzez zbiorowiska łąkowe, kserotermiczne po uprawy sadownicze i chmielniki o przeszło stuletniej tradycji,
- walory klimatyczno-zdrowotne terenu, zwłaszcza nad Wisłą i w rejonie lasów sosnowych porastających wydmy,
- fauna, w tym szczególnie ptaki związane z doliną Wisły.

●Poszukując nowego, opartego na gospodarce rynkowej rozwiązania dla rozwoju turystyki, gmina powinna zacząć od opracowania programu aktywizacji turystyki, który byłby podstawą do szczegółowych rozwiązań w planach zagospodarowania przestrzennego wybranych fragmentów gminy. Problematyką tą zajmują się także krajowe agencje, urzędy i komisje odpowiedzialne za aktywizację turystyki i z nimi, jak również z sąsiednimi gminami należałoby w tym zakresie współpracować. Poważną rolę mógłby w tym zakresie odegrać plan ochrony Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego i to dodatkowo uzasadnia potrzebę jego opracowania.

●Przeprowadzone na etapie studium analizy pozwalają na sformułowanie generalnych kierunków turystycznego zagospodarowania gminy, harmonijnych z ustaleniami innych dziedzin planowania przestrzennego. W oparciu o walory środowiska przyrodniczego i krajobrazu wyznacza się w obrębie gminy trzy strefy najlepiej nadające się do rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznej:

- strefa nadwiślańska,
- strefa północna (leśno-łąkowa),
- strefa południowa (leśno-polna).

➤Strefa nadwiślańska obejmuje największe atrakcje turystyczne gminy, czyli:

- zabytkowe nadwiślańskie osady: Piotrawin, Kamień,
- przełomowy odcinek doliny Wisły z wyniesioną skarpą i rozległymi wglądami w panoramę okolic,
- osobliwości przyrodniczo-krajobrazowe doliny Wisły,
- historyczne układy ruralistyczne starych wsi nadwiślańskich.

Ośrodek usług turystycznych tej strefy powinien być rozwijany w oparciu o dwie najatrakcyjniejsze miejscowości turystyczne gminy, jakimi są Piotrawin i Kamień. Uzasadniają to unikalne zabytki i sceneria krajobrazowa tych miejscowości o dużej randze krajobrazowej. Rozwój przestrzenny dwubiegunowego ośrodka powinien polegać przede wszystkim na tworzeniu bazy usługowej, której lokalizacja nie może kolidować z układem ekspozycji widokowych przełomu Wisły. Powiązania komunikacyjne strefy nadwiślańskiej muszą uwzględniać szlak wodny Wisły; turystyczną żeglugę śródlądową w górę i w dół rzeki (Sandomierz, Kazimierz Dolny, Puławy) oraz przeprawę promową do Solca. Ważne są również

szlaki rowerowe i piesze, które w obrębie doliny Wisły powinny być trasowane z uwzględnieniem potrzeb ochrony ostoi awifauny związanej z rzeką. Mniejsze wsie i kolonie leżące nad Wisłą, jak Zakrzów, Stawy, Jarentowice i część Braciejowic (Majorat) mają dobre warunki rozwoju agroturystyki.

➤Strefa północna ma charakter agroturystyczny. Tworzy ją duży, atrakcyjny przyrodniczo, kompleks leśno-łąkowy w dorzeczu Chodelki oraz osadnictwo położone na jego obrzeżach. Są to wsie: Trzciniec, Niedźwiada Duża, Niedźwiada Mała, Kolonia Głódno, Janiszów, Gibiele, Ich położenie i sceneria przyrodniczo-krajobrazowa tworząc dobre warunki do poszerzenia funkcji wsi o agroturystykę. Atrakcyjności tej strefie dodaje sąsiedztwo ośrodka gminnego w Łaziskach, sąsiedztwo zabytków archeologicznych w pobliskim Chodliku oraz kontynuacja strefy rekreacyjnej doliny Chodelki w sąsiednich gminach, m.in. w gminie Opole Lubelskie, gdzie urozmaicają ją rozległe stawy i wsie agroturystyczne.

➤Strefa południowa - najmniejsza - powinna mieć również charakter agroturystyczny, oparty na walorach fragmentu krajobrazu leśno-rolnego w rejonie wsi: Kopanina Kamieńska, Kopanina Kaliszańska, Zgoda, Kępa Piotrawińska, częściowo Wojciechów. Zachodnie fragmenty tej strefy charakteryzują się rozległymi widokami na Piotrawin, przełom Wisły i dalekie plany drugiego brzegu. Strefa może być ściślej powiązana funkcjonalnie ze strefą nadwiślańską z układem Piotrawin - Kamień, ewentualnie też - ze strukturami turystycznymi ośrodka Wrzelowiec - Kluczkowice.

Obszary wyłączone – urbanizowane

W celu zaspokojenia przewidywanych potrzeb na tereny osadnicze, rekreacyjne, inwestycyjne, wydziela się z terenów otwartych wybrane obszary nadające się do szeroko pojętej urbanizacji. Należą do nich:

- strefy rozwojowe osadnictwa i funkcji usługowych, głównie w Łaziskach i Braciejowicach,
- strefa rozwojowa ośrodka turystyczno - rekreacyjnego Piotrawin - Kamień - rezerwy rozwojowe wybranych wsi, w tym celu turystyczne.

Zakłada się, że nowe zainwestowanie nie będzie uciążliwe dla ludzi i środowiska i zostanie dopełnione strukturami biologicznie czynnymi. Tworzące się aglomeracje osadnicze w rejonie Łazisk i Braciejowic, powinny podlegać zasadzie skupienia i pozostawienia planowanych ciągów otwartych.

●Zakres przeprowadzanych zmian obejmuje:

- tereny zabudowy zagrodowej oznaczone symbolem RM,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczone symbolem MN,
- tereny wielofunkcyjne uwzględniające zabudowę zagrodową, mieszkaniową jednorodziną i usługi oznaczone symbolem RM,MN, U,
- tereny przemysłu, składów i baz oznaczone symbolem P,
- tereny usług obsługi komunikacji i stacji telefonii bazowej oznaczone symbolem U,KS, TT. *

●Zakres przeprowadzonych zmian obejmujących:

- tereny zabudowy zagrodowej oznaczone symbolem RM,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oznaczone symbolem MN,
- tereny zabudowy zagrodowej i obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i ogrodniczych oznaczone symbolem RM,RU
- tereny powierzchniowej eksploatacji złóż kopalni PG

- niezbędnej obsługi komunikacyjnej. * *
- Zakres trzeciej edycji przeprowadzanych zmian obejmuje:
 - tereny zabudowy zagrodowej oznaczone symbolem RM,
 - tereny zabudowy zagrodowej i obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i ogrodniczych oznaczone symbolem RM,RU.

Jakość zagospodarowania obszarów otwartych i urbanizowanych

- Należy podnosić kulturę kształtowania, zarówno obszarów osadniczych, jak i krajobrazu otwartego gminy: rozłogów pól, dolin rzecznych, obrzeży lasów, terenów wypoczynkowych, parków i ogrodów. Kryteria jakościowe z zakresu planowania przestrzennego i architektury krajobrazu przejawiają się przez szereg ustaleń studium, niektóre jednak wymagają jeszcze wyeksponowania.
- Doliny rzek są obszarami otwartymi o szczególnym znaczeniu ekologicznym i krajobrazowym. Z tego względu muszą być poddawane podwyższonym wymogom w zakresie dyscypliny przestrzennej. Nieodpuszczalne jest zabudowywanie dolin, przeznaczanie łąk i pastwisk dolinnych na użytkowanie orne, stosowanie melioracji, bezwzględnie odwadniających doliny. ~~Na wybranych odcinkach, jak ośrodki rekreacyjne, wsie letniskowe, wskazane jest stosowanie szczególnych zasad kształtowania krajobrazu dolin rzek.~~
- Osadnictwo wzdłuż Wisły musi uwzględniać ochronę cennych ekspozycji widokowych doliny rzeki i przeciwległego brzegu. Ma to oczywiste znaczenie w strefie ośrodka Piotrawin - Kamień, ale powinno być rozszerzone na cały brzeg doliny Wisły.
- ~~Należy kontynuować i rozwijać tradycje zakładania parków, ogrodów, i różnego typu zadrzewień. Wśród nasadzeń należy preferować gatunki rodzime, długowieczne, także miododajne (lipy, klony, wierzby itp.).~~
- Tereny dysharmonijne, jak wyrobiska poeksploatacyjne, zaśmiecone obrzeża lasów, dróg i inne podobne tereny podlegają obligatoryjnej rekultywacji i uporządkowaniu.

mgr inż. arch. Stanisław Liehota

7. STRUKTURA TERENU - OSADNICTWO

7.1. Uwarunkowania zewnętrzne

Na rozwój osadnictwa, tj. urbanizację gminy Łaziska znaczny wpływ będą miały jej uwarunkowania zewnętrzne, w tym:

- relacje przestrzenne
- powiązania komunikacyjne, jak przedstawiono poniżej.

W zakresie relacji przestrzennych, środowiskowych istotne znaczenie dla rozwoju gminy ma fakt, iż cały obszar gminy znajduje się w obszarach ochrony przyrodniczej. Są to:

- od zachodu gminę obejmuje: Dolina Wisły Środkowej - o wyjątkowych wartościach przyrodniczych i walorach kraj obrazowych rangi międzynarodowej, znajdująca się w europejskiej sieci ECONET- POLSKA.
- Wrzelowiecki Park Krajobrazowy - otulina wypełnia jej część południową

- Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu, wypełniający północną część gminy i sąsiadujący od północy i wschodu.

W sumie położenie gminy można uznać za stwarzające szanse rozwoju, zwłaszcza - rekreacji i turystyki.

- W zakresie relacji przestrzennych - urbanizacyjnych decydujące znaczenie dla gminy Łaziska ma bliskość Opola Lubelskiego. Miasto to znajdujące się w bliskiej zewnętrznej strefie aglomeracji lubelskiej, jest ośrodkiem obsługi ponadlokalnej oraz głównym miejscem pracy dla ludności pozarolniczej.

- Na dynamikę i kierunki rozwojowe gminy znaczny wpływ mieć będą jej główne powiązania komunikacyjne - ~~istniejące i projektowane, potencjalne, w tym zwłaszcza szlaki komunikacyjne~~ o znaczeniu regionalnym i krajowym:

- ciąg Lublin - Bełżyce - Opole Lubelskie - Kamień, ~~z perspektywą kontynuacji na Kielec (przez nowy most na Wiśle w rejonie Kamienia - Solca)~~
- ciąg wzdłuż Wisły w kierunku Józefów - Annopol,
- istotnym powiązaniem jest też ~~ciąg N-S~~ **droga powiatowa nr 2605 L relacji Wilków - Zagłoba - Łaziska - do drogi wojewódzkiej 824** na kierunku Kazimierz Dolny - Łaziska - Wrzeliwice, Kluczkowice, krzyżujący się z trasą Opole - Kamień w Łaziskach.

- Dla rozwoju urbanizacyjnego gminy szczególne znaczenie mają powiązania z aglomeracją lubelską. Obecnie przede wszystkim drogą o znaczeniu regionalnym, wojewódzkim Opole - Poniatowa - Bełżyce - Lublin.

~~W strategii rozwoju województwa brane jest pod uwagę wzmocnienie tego kierunku arterią krajową (o klasie Gp lub S) wiążącą województwo lubelskie ze świętokrzyskim poprzez programowany również nowy most na Wiśle w rejonie Kamień - Solec. W studium wskazuje się też możliwość trasowania kolei Lublin - Opole Lubelskie - Ostrowiec Świętokrzyski, od wielu lat uwzględnianej w programach wojewódzkich, której prawdopodobieństwo budowy w przewidywalnym czasie jest jednak małe. Dla perspektyw rozwojowych gminy trasy te mają znaczenie zasadnicze*.~~

- Nie bez znaczenia dla gminy, choć o randze odpowiednio niższej, bardziej lokalnej, jest kierunek powiązań Łazisk z Józefowem. Fragment wysokiego nadbrzeża Wisły na odcinku Kamień - Józefów stanowi atrakcję turystyczno- krajoznawczą i rekreacyjną o randze ponadregionalnej, co jest dodatkowym walorem tej trasy.

- Istotne uwarunkowanie (w bliskiej i dłuższej perspektywie czasowej) stanowią walory Wisły jako trasy turystyki wodnej na odcinku, np. Puławy - Kazimierz Dolny - Piotrawin, Solec do Sandomierza.

- Istotnym potencjałem rozwojowym, szczególnie w zakresie turystyki, rekreacji jest też możliwość współpracy (wspólnych przedsięwzięć) z nadwiślańskimi gminami sąsiednimi (Józefów, Wilków oraz Solec n. Wisłą i Chotcza po zachodniej stronie Wisły).

- Rosnące znaczenie będzie miał ruch turystyczny i rekreacyjny ponadlokalny: wodny, rowerowy, pieszy, samochodowy na kierunku N-S i W-Z.

7.2. Uwarunkowania wewnętrzne

Funkcją podstawową gminy pozostanie nadal produkcja rolno wielokierunkowa gospodarstw indywidualnych, zwłaszcza sadownicza.

Funkcją uzupełniającą o rosnącym znaczeniu będzie:

- rekreacja, związana z sąsiedztwem Wisły, kompleksów leśnych i atrakcyjnych krajobrazowo, kulturowo i lokalizacyjnie miejscowości (głównie wsie Piotrawin - Kamień, rejon wsi Zgoda oraz w otulinie kompleksu leśnego w dolinie rzeki Chodelki),
- turystyka, związana głównie z atrakcją kulturowo-historyczną i krajobrazową Piotrawina (miejsca historycznie związane z kultem i legendą biskupa Stanisława patrona Polski), jak też z rozwojem funkcji komunikacji rekreacyjnej i turystycznej na Wiśle, ruchu rowerowego, jak też budową przeprawy mostowej przez Wisłę.

7.3. Cele rozwoju gminy Łaziska oraz polityka ich osiągnięcia

Biorąc pod uwagę, że rozwój osadnictwa o różnej funkcji, a w konsekwencji też struktury przestrzennej gminy zależny jest bezpośrednio od możliwości i perspektyw jej rozwoju gospodarczego, zarysowano poniżej cele rozwoju gminy i główne zasady ich osiągnięcia. Cele mają charakter celów strategicznych i są spójne z wytycznymi Biura Planowania Przestrzennego w Lublinie (z dn. 19. 07. 2000 r.) oraz analizą uwarunkowań i kierunków rozwoju i zagospodarowania gminy zawartą w materiałach poprzednich etapów (II i III) prac. W myśl tych materiałów:

Za cel główny rozwoju gminy Łaziska przyjęto:

- Zrównoważony rozwój gminy, szczególnie jakościowy, do granic optymalnego wykorzystania jej potencjałów rolniczych i rekreacyjno- turystycznych - przyrodniczych i kulturowych.

W konsekwencji poprawa jakości życia mieszkańców oraz podniesienie rangi gminy w regionie.

Dla osiągnięcia tego celu niezbędna jest realizacja celów wtórnych - warunkujących, w tym:

- Poprawa powiązań komunikacyjnych gminy - dróg kołowych, ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych; w tym wodnych - z elementami struktury regionalnej (powiązania zewnętrzne) oraz elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy między sobą (powiązania wewnętrzne);
- Przygotowanie oferty terenów rozwojowych, w najbardziej odpowiednich rejonach i miejscach gminy pod:
 - rozwój funkcji rekreacyjnej i turystycznej, ~~co dotyczy większości zmian przeznaczenia terenów;~~
 - rozwój funkcji usługowych w rejonach o niedoborze infrastruktury społecznej;
 - rozwój małego biznesu, głównie związanego z rolnictwem *i sadownictwem*, dla ~~lepszego wykorzystania bazy rolniczej gminy~~ oraz stworzenia miejsc pracy dla nadwyżek ludności produkcyjnej na wsiach;
- Poprawa jakości środowiska gminy - terenów otwartych i urbanizowanych - dla zwiększenia jej atrakcyjności i siły przyciągania, głównie w celu rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej, w tym:
 - poprawa ładu przestrzennego zagospodarowania gminy, zwłaszcza terenów zabudowanych,
 - poprawa jakości środowiska przyrodniczego i krajobrazu,
 - lepsza ochrona, ekspozycja i rozwój wartości kulturowych.

Cele te traktuje się jako podstawę programu rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy.

7.4. Strefy polityki przestrzennej

Dla realizacji w/w celów rozwoju w przestrzeni gminy, przy występujących określonych uwarunkowaniach, wydzielono następujące strefy o zróżnicowanych politykach przestrzennych:

- strefę rozwoju urbanizacji, w tym:
 - rozwoju osadnictwa, obejmującą zainwestowanie Łazisk wraz z terenami potencjalnie rozwojowymi w rejonie Łazisk i Janiszowa oraz obszar wsi Braziejowice, **we wszystkich miejscowościach gminy**,
 - rozwoju turystyki, obejmującą rejon Piotrawina i Kamienia,
- strefę rolną (sadowniczo-rolniczą), w tym:
 - upraw rolnych w północno-zachodnim, dolinnym rejonie gminy, z przewagą upraw sadowniczych,
 - upraw rolnych w południowej, wyżynnej części gminy,
- strefę rekreacji, w tym:
 - leśno-łąkową w dolinie rzeki Chodelki,
 - leśno-polną na wyżynie w południowej części gminy,
 - wodną w dolinie rzeki Wisły.

Strefy struktury wewnętrznej gminy i sieć jej powiązań komunikacyjnych pozwalają wyznaczyć potencjalne kierunki i obszary rozwojowe.

7.5. Ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Biorąc pod uwagę problemy dotyczące całej gminy, a związane z:

- zasadami ochrony przyrodniczych i kulturowych obszarów i obiektów chronionych,
- zagospodarowaniem rekreacyjnym i turystycznym gminy,
- rozwojem komunikacji i infrastruktury technicznej,

ustalono główne kierunki działań w tym zakresie. Ich uszczegółowienie w postaci konkretnych ustaleń odnosi się do wydzielonych jw. stref, obszarów i terenów.

- W strefie I urbanizacji jako główne zasady i kierunki działań w zakresie zagospodarowania przyjmuje się:

➤ Strefa jest predysponowana do rozwoju funkcji osadniczych i rekreacyjno-turystycznych gminy. Obejmuje ona tereny położone wzdłuż **wszystkich dróg wojewódzkich publicznych** na odcinku: Łaziska – Kamień – Piotrawin oraz w mniejszym stopniu tereny wsi Braziejowice.

➤ Istotne dla mieszkańców jest centrum gminy - C, grupujące usługi lokalne, jak też miejsca pracy, będące również miejscami pracy części pozarolniczej ludności gminy.

➤ Biorąc pod uwagę, że gmina Łaziska, jeśli chce się rozwijać ponad trend obecny, powinna zwiększyć atrakcyjność - siłę przyciągania (kapitału, biznesu, mieszkańców), wskazuje się obszary:

- T1 i T2, w obrębie wsi Piotrawin i Kamień jako najatrakcyjniejsze dla przekształceń i rozbudowy na bazę rekreacji i turystyki rozwijanej w oparciu o walory kulturowe, historyczne (ośrodek kultu św. Stanisława) oraz przyrodniczo-

krajobrazowe (różne programy związane z Wisłą i jej doliną), jak też docelowo - lokalizacyjne (przeprawa mostowa przez Wisłę).

➤ Strefa urbanizacji wyznaczona w obszarze gminy ma charakter rezerwy perspektywicznej, długookresowej, związanej przede wszystkim z nowymi uwarunkowaniami lokalizacyjnymi gminy. ~~w sytuacji zdecydowania, a następnie~~ **wynikającymi ze zrealizowanej** przeprawy mostowej przez Wisłę i ~~funkcjonowania~~ **funkcjonującej** nowej już trasy komunikacji kołowej **w ciągu drogi wojewódzkiej rangi międzyregionalnej (krajowej) ponadregionalnej**. ~~Oznacza to, że do czasu konkretyzacji tej realizacji w strefie tej należy zachować rezerwę (chronić teren) przed zainwestowaniem sprzecznym z ustaloną jego funkcją. Dotyczy to w szczególności pasa terenu wzdłuż drogi Łaziska - Kamień. Natomiast tereny między wsią Kamień a Piotrawin mogą być, w oparciu o ustalenia planu odpowiedniej szczegółowości przeznaczone sukcesywnie pod realizację ośrodka usług rekreacyjnych obsługującego ruch turystyczny i rekreacyjny związany z walorami Wisły i Piotrawina.~~

➤ Ośrodek usług rekreacyjnych w Piotrawinie i Kamieniu winien obejmować program obsługi ruchu turystycznego i rekreacyjnego uwzględniający:

- przystań (port) dla kajaków, żaglówek, statków tury stycznych, promu dla pasażerów i pojazdów (do czasu budowy mostu),
 - pole biwakowe dla turystów indywidualnych i zorganizowanych (turystyka wodna, rowerowa, piesza, samochodami), z zapleczem parkingowym i gastronomicznym,
 - boiska do gier i zabaw,
 - stałą bazę noclegową - pensjonaty sezonowe i całoroczne, motele,
 - udostępnianie i przekształcanie istniejącej substancji mieszkaniowej oraz zabudowy zagrodowej dla agroturystyki, zabudowy letniskowej i usług.
- ~~W rejonie Łazisk, Janiszowa lub Piotrawina - Kamienia wskazana jest lokalizacja ośrodka i szlaków rekreacji konnej.~~

Ponadto - w celu zwiększenia ładu przestrzennego - przyjmuje się:

- ustalenie w planach miejscowych warunków kształtowania form zabudowy oraz założeń zieleni, a w szczególności wielkości działek, udziału powierzchni działki biologicznie aktywnej, gabarytu zabudowy i formy dachu oraz warunków dotyczących nieuciążliwości - obiektów związanych z działalnością wytwórczą i usługową,
- uzupełnienie wyposażenia terenu w niezbędne urządzenia z zakresu komunikacji i infrastruktury technicznej (w tym szczególnie dot. gospodarki wodno-ściekowej),
- zachowanie i ekspozycja obiektów i zespołów zabytkowych ~~postulowanych do objęcia~~ ~~ochroną;~~
- ochronę krajobrazu kulturowego.

● W strefie II osadniczo-rolniczej jako główne zasady i kierunki zagospodarowania przyjmuje się:

- W zakresie osadnictwa, zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usługowej:
 - porządkowanie i uzupełnianie istniejącej zabudowy, **w tym rozproszonej zabudowy siedliskowej w terenach rolniczych**
 - wskazanie nowych terenów możliwych do pełnienia w/w funkcji, w tym terenów pod lokalizację usług i małego biznesu,
 - uzupełnienie wyposażenia w niezbędne urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej,

•możliwość realizacji w tych terenach budynków i obiektów związanych z prowadzeniem specjalistycznej działalności rolniczej.

•Dobre gleby, tradycje rolnicze obszaru sięgające średniowiecza oraz rozwój sadownictwa i ogrodnictwa sprawiają, że ta gałąź gospodarki gminy powinna pozostać w sumie dominująca. Wskazana jest restrukturyzacja wsi polegająca na stymulacji rozwoju funkcji pozarolniczych (zabudowa letniskowa, usługi itp.), oferujących miejsca pracy dla nadwyżek ludności wiejskiej. W tym celu wybrano wsie korzystnie położone - łatwo dostępne, większe - wskazując w nich lokalizację gminnych ośrodków usług i miejsc pracy. Są to:

- C Łaziska dla całej gminy,
- C1 Braciejowice, dla sektora północno-zachodniego,
- C2 Kamień, dla sektora zachodniego.

~~Funckje te powinny zostać uwzględnione w planach zagospodarowania przestrzennego tych wsi.~~

•Również pozostałe większe, lepiej dostępne wsie są brane pod uwagę jako miejsca lokalizacji - **biznesu usług** i rekreacji (agroturystyki) w zależności od lokalnych możliwości i potrzeb. ~~W rysunku „Struktura terenu” wskazano wstępnie takie wsie i tereny. Propozycja wymaga weryfikacji w planach miejscowych.~~ Tereny te należałoby traktować jako ofertę elastyczną, która w miarę potrzeby może być wprowadzona do planu, ale nie musi, gdy konkretnej potrzeby nie ma.

~~•Wskazuje się najatrakcyjniejsze miejsca dla przekształceń i zabudowy letniskowej w pasie przyległym do brzegów Wisły.~~

•W zakresie gospodarowania rolniczą przestrzenią produkcyjną:

- wykluczenie zabudowy ~~ze wskazanych kompleksów z terenów~~ rolniczych, za wyjątkiem istniejących rozproszonych siedlisk,
- prowadzenie gospodarki rolnej zgodnie z warunkami przyrodniczymi ze szczególnym uwzględnieniem działań przeciwoerozyjnych, rekultywacji terenów zniszczonych.

•Strefa III rekreacji obejmuje szczególnie atrakcyjne obszary podległe jednakże rygorom ochrony przyrody. Kierunki działań są tu więc podporządkowane obowiązującym przepisom szczególnym, które regulują zasady ochrony przyrody i udostępniania terenów chronionych dla działalności człowieka.

•Wskazuje się następujące strefy rekreacji:

- leśno-łąkowa (dolinna) w Chodelskim Obszarze Chronionego Krajobrazu (północno-wschodnia część gminy),
- leśno-polna (wyżynna) w pasie otuliny Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego,
- dolina Wisły

•Strefy te są odpowiednio atrakcyjne pod względem walorów przyrodniczych, krajobrazowych i lokalizacyjnych dla rozwoju rekreacji świątecznej i pobytowej.

•W granicach obszarów rekreacyjnych i terenów zabudowy w tych strefach należy szczególnie minimalizować ich negatywne oddziaływania na otaczające środowisko przyrodnicze. Dotyczy to ochrony powietrza, ochrony wód, gleb i lasów, ochrony krajobrazu.

- Na bazie istniejących wsi i przysiółków wskazuje się najatrakcyjniejsze tereny dla przekształceń i rozwoju obiektów wypoczynku pobytowego indywidualnego - „tereny rekreacyjne”.
- W zakresie gospodarowania przestrzenią leśną przyjmuje się:
 - ochronę istniejących kompleksów, ale zarazem
 - współdziałanie z Nadleśnictwem oraz prywatnymi właścicielami w celu udostępnienia i odpowiedniego zagospodarowania lasów dla turystyki i rekreacji (ciągi rowerowe, piesze, itp.).
- Objęty ochroną ciąg ekologiczny w dolinie rzeki Wisły powinien być m. in. chroniony przed użytkowaniem kolizyjnym z jego funkcją jako środowiska lęgowego ptaków. Dotyczy to też ochrony łącznika ekologicznego w pradolinie Wisły (wzdłuż Martwicy). Ograniczenia te wyznaczają też możliwy zakres wykorzystywania tych terenów na cele rekreacji.

Uwaga: bardziej szczegółowe ustalenia dotyczące obszarów otwartych są zawarte w rozdz. 4.

inż. arch. Andrzej Link

8. STRUKTURA TERENU – KOMUNIKACJA STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO -ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

8.1 Komunikacja

6.1.1 Kierunki rozwoju układu drogowego

W docelowym układzie dróg na obszarze gminy, uwzględniającym jego hierarchizację wyodrębnia się następujące drogi:

Drogi główne - Klasy G (GP)

● Droga nr 747 (wojewódzka) relacji Iłża - Lipsko - Solec n. Wisłą - Kamień - Opole Lubelskie - Bełżyce - Konopnica, przeprowadzona przez obszar gminy po istniejącym szlaku, obudowana na odcinku ok. 1 km w miejscowości Kamień i ok. 2,7 km w miejscowości Łaziska przez istniejącą i wyznaczoną w planie gminy zabudowę zagrodową i usługową. Dla tej drogi - odcinka w gminie długości ok. 3,7 km przyjmuje się parametry techniczne (szerokość pasa drogowego, odległość zabudowy od krawędzi jezdni i inne) jak dla klasy G. W celu zmniejszenia kolizyjności drogi należy dążyć do wyeliminowania wyjazdów indywidualnych z terenów zabudowy poprzez tworzenie dróg dojazdowych - gospodarczych wzdłuż tylnych granic działek zabudowanych oraz ograniczenia włączeń dróg gminnych.

● Ustala się przebieg drogi wojewódzkiej w klasie GP w ciągu drogi 747 z ominięciem terenów zabudowanych i eliminacją kolizji z lokalnym układem dróg, prowadzącej od projektowanej przeprawy mostowej na Wiśle w rejonie miejscowości Kamień w kierunku Lublina.

Istniejący odcinek drogi wojewódzkiej nr 747 na terenie gminy Łaziska, który zostanie zastąpiony nowym wybudowanym odcinkiem drogi z chwilą oddania do

*użytkowania, zostanie pozbawiony dotychczasowej kategorii i zaliczony do kategorii drogi gminne. **

Drogi zbiorcze – klasy Z

● Droga 825 (wojewódzka) relacji Kamień – Józefów, odcinek w obszarze gminy długości ok. 3,7 km przeprowadzony w zasadzie po istniejącym przebiegu, z propozycją poprawy geometrii jej przebiegu w rejonie miejscowości Piotrawin poprzez wyprostowanie drogi i przeprowadzenie jej poza istniejącym terenem zabudowy, pozostawiając dotychczasowy odcinek do obsługi zabudowań i dla funkcji związanych ze zwiedzaniem i organizacją dojazdów i parkingów do zabytkowego zespołu kościoła. Parametry techniczne, tj. szerokość pasa drogowego i odległości zabudowy od krawędzi jezdni przyjmuje się jak dla klasy Z. Należy dążyć do zmniejszenia kolizyjności drogi poprzez ograniczenie wyjazdów indywidualnych i wlotów dróg dojazdowych.

● Droga nr 817 (wojewódzka) w klasie Z, prowadząca od przeprawy promowej przez Wisłę w Kępie Gosteckiej do drogi nr 747. Droga obsługuje mieszkańców enklawy województwa mazowieckiego po prawej stronie Wisły.

(wsie: Kępa Gostecka i Kolonia Opas). Niezbędne będzie złagodzenie łuku poziomego do wielkości minimalnej dla drogi klasy Z.

● Droga nr 900 (wojewódzka) w klasie Z, prowadząca od projektowanej przeprawy promowej do drogi nr 825 w miejscowości Piotrawin.

● Ciąg dróg, który tworzą: droga nr 22212 w klasie Z relacji Wilków - Janiszów oraz droga nr 22501 w klasie L relacji Janiszów - Kamionka. W rejonie Janiszowa należy doprowadzić do skrzyżowania prostego z drogą wojewódzką nr 747 poprzez przebudowę końcowego odcinka drogi nr 22212. W północnej części gminy droga obsługuje pośrednio lub bezpośrednio zespoły zabudowy we wsiach: Las Dębowy, Zakrzów, Bracejowice i Głodno, zaś w środkowej części wieś Janiszów. Droga nr 22501 obsługuje wsie: Wojeiczków, Kopanina Kamińska, Kępa Piotrawińska oraz częściowo Kosiorów, położone w południowej części gminy. W celu poprawy warunków przejezdności drogi należy zabezpieczyć rezerwy terenu pod przebudowę niebezpiecznych łuków poziomych oraz rozważyć możliwość wyznaczenia dróg dojazdowych - gospodarczych wzdłuż tylnych granic działek na odcinkach zabudowanych lub wariantowo budowę krótkich nowych odcinków upływających przebieg drogi i omijających zespoły zabudowy.

● Droga nr 22213 relacji Wilków - Zagłoba - Łaziska - do drogi nr 824 w rejonie Kluczkowie. Posiada ona korzystną geometrię przebiegu, a jedynie w rejonie Niedźwiady Dużej ciasna obudowa i niebezpieczne zakręty powodują utrudnienia komunikacyjne. Proponuje się zarezerwowanie terenu na wariantowe przeprowadzenie drogi w tym rejonie z ominięciem wsi, poprzez wybudowanie nowego odcinka długości ok. 1,2 km. Istniejący odcinek byłby pozostawiony jako droga obsługująca wieś. Poza Niedźwiadą Dużą droga obsługuje pośrednio wsie: Wrzelów, Łaziska, Kolonia Łaziska i Kosiorów. Dla tej drogi należy przyjmować parametry techniczne jak dla dróg klasy G (głównych).

● Droga nr 22528 w klasie L, prowadząca od drogi nr 22212 w rejonie miejscowości Bracejowice do drogi nr 22213 w rejonie Kolonii Koło. Proponuje się utworzenie ciągu dróg poprzez przedłużenie drogi nr 22528 krótkim odcinkiem (ok. 1,0 km) i połączenie z drogą nr 22503, w klasie L, do skrzyżowania z drogą nr 22218.

●Odcinek drogi nr 22218 w klasie L, wyprowadzający ruch w kierunku Karczysk, odgałęziający się od drogi nr 22503 z omińcieniem położonego tuż za północną granicą gminy rejestrowego zabytku archeologicznego – śladów XII-wiecznego grodziska w Chodliku.

●Odcinek drogi nr 22504, w klasie Z – drogi zbiorczej wyprowadzający niech od drogi nr 22213 w rejonie Kolonii Łaziska w kierunku gminy Opole Lubelskie.

Drogi lokalne – klasy L

●Droga nr 22502 w klasie L, przebiegająca od drogi nr 825 w miejscowości Piotrawin w kierunku wsi Zgoda i mająca kontynuację w gminie Opole Lubelskie.

●Droga klasy L przebiegająca od drogi nr 22212 w rejonie miejscowości Las Dębowy śladem drogi nr 2249002, a następnie przez fragment gminy Wilków do drogi nr 2249015 i poprzez Wrzelów łączy się z drogą nr 22503.

●Droga nr 22215 w klasie L wyprowadzająca w kierunku gminy Wilków. Proponuje się przedłużenie tego ciągu w kierunku południowym śladem drogi nr 2249018 i po skrzyżowaniu z drogą nr 22213 nowoproponowanym odcinkiem do drogi nr 2249026. Wariantem tego przebiegu jest wykorzystanie istniejących dróg nr 2249019 i 2249021.

Po skrzyżowaniu z drogą nr 22212, kontynuacja ciągu po śladzie drogi polnej do drogi nr 2249001 i jej odcinkiem do drogi nr 747.

●Droga nr 22503 relacji Trzeńcice – Zagrody, odcinek od skrzyżowania z drogą nr 22218 do granicy gminy, w klasie L.

Drogi dojazdowe – klasy D

Do tej grupy zaliczona drogi gminne, które nie zostały zaangażowane do konstruowania układu dróg wyższych klas. Największe znaczenie dla obsługi komunikacyjnej w skali gminy posiadają drogi nr nr 2249001, 2249039, 2249044 oraz drogi stanowiące bezpośrednią obsługę wsi.

Rozwój tego układu może być prowadzony w uzależnieniu od występujących potrzeb z uwzględnieniem hierarchizacji powiązań.

W granicach administracyjnych gminy sieć dróg ustalona została zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich (Dz. U. z 1998 r. Nr 160 poz. 1071) oraz uchwałą Nr CXI/1443/04 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 18 czerwca 2004 r. w sprawie nadania numerów drogom powiatowym i gminnym zlokalizowanym na terenie województwa lubelskiego.

8.1.1. Główny układ drogowy

Gmina Łaziska zajmując środkowo - zachodnią część województwa lubelskiego położona jest poza układem sieci dróg krajowych.

Na terenie gminy znajdują się odcinki 4 dróg wojewódzkich, szczególne znaczenie posiada jednak tylko droga nr 747. Droga ta nabrała szczególnego znaczenia po jej realizacji po nowym śladzie na terenie gminy Łaziska i wybudowaniu mostu w Kamieniu. Stan techniczny tej drogi dobry, jej parametry spełniają wymagania obowiązujących przepisów. Droga nr 747 łączy nie tylko gminę Łaziska ale także stolicę województwa lubelskiego z terenami centralnej Polski. Droga wojewódzka nr 747 mimo, że nie jest drogą krajową ma duże znaczenie w układzie krajowym. Powiązanie zewnętrzne zapewnia

również droga wojewódzka nr 825 łącząca się na terenie gminy Józefów z drogą wojewódzką nr 824. Pozostałe drogi wojewódzkie nie odgrywają większego znaczenia w powiązaniach zewnętrznych.

DROGI WOJEWÓDZKIE:

- nr 747 relacji Iłża - Lipsko - Solec n.Wisłą - Kamień - Opole Lubelskie -Bełżyce - Konopnica, w klasie GP
- nr 825 relacji Kamień - Kolczyn, w klasie Z
- nr 817 Kłudzie - Kamień, w klasie Z
- nr 900 Raj (woj. mazowieckie) - Piotrawin, w klasie Z

Poza ww. drogami wojewódzkimi powiązania zewnętrzne zapewniają istniejące na terenie gminy drogi powiatowe. Szczególną rolę w układzie ponadlokalnym spełnia droga 2605 L Wilków - Zagłoba - Łaziska. Wszystkie większe miejscowości na terenie gminy skupione są wzdłuż dróg powiatowych, brak jednak chodników dla pieszych sprawia, że każdy rodzaj komunikacji staje się niebezpieczny dla użytkowników.

DROGI POWIATOWE:

- nr 2603 L: Szczekarków - Kosiorów - Trzciniec, w klasie L,
- nr 2604 L: Wilków - Majdany - Zakrzów - Janiszów, w klasie Z,
- nr 2605 L: Wilków- Zagłoba - Łaziska - do drogi wojewódzkiej 824, w klasie G
- nr 2608 L: Braciejowice - Kol. Koło - droga powiatowa 2605L, w klasie L,
- nr 2609 L: droga powiatowa 2606 L - Chodlik - Wrzelów, w klasie L,
- nr 2610 L: Trzciniec - Opole Lubelskie - droga wojewódzka 824, w klasie L
- nr 2623 L: Kol. Łaziska - Elżbieta - Skoków, w klasie L
- nr 2624 L: Janiszów - Kosiorów- Kamionka, w klasie L,
- nr 2625 L: Piotrawin - Zgoda - droga powiatowa 2605 L.

Sieć dróg wojewódzkich i powiatowych uzupełniają drogi gminne. Drogi gminne w części nie spełniają wymogów obowiązujących przepisów i norm w zakresie szerokości w liniach rozgraniczających.

DROGI GMINNE:

- 108014 L dr. pow. 2604 L - Kol. Wrzelów - Kłodnica Kijasków - Kol. Dąbrówka - Kol. Szczekarków - dr. pow. 2606L,
- 108102 L dr. woj. 747 - Gibiele - Podwale - Majorat - Załazsze - Las Dębowy - gr. gminy Wilków,
- 108103 L dr. gm. 108102 L Las Dębowy - - dr. pow. 2604 L,
- 108104 L dr. gm. 108102 L - dr. pow. 2604L,
- 108105 L dr. pow. 2604L - Grabowiec - gr. gminy Wilków,
- 108106 L dr. gm. 108102 L - Jarentowice - dr. pow. 2604 L,
- 108107 L dr. pow. 2604 L - Zakrzów - Stary Zakrzów,
- 108108 L dr. pow. 2604 L - Zakrzów - Las Dębowy - - dr. gm. 108107 L,
- 108109 L dr. gm. 108102 L - Zakrzów - Załazsze - dr. pow. 2604 L,
- 108110 L dr. pow. 2604 L - Majorat - dr. pow. 2604 L,
- 108111 L dr. gm. 108102 L - dr. gm. 108110 L,
- 108112 L dr. gm. 108102 L - dr. gm. 108110 L,
- 108113 L dr. gm. 108102 L - dr. gm.108110, L,
- 108114 L dr. gm. 108102L - gr. woj.,
- 108115 L gr. gminy Wilków - Wrzelów - dr. pow. 2605 L
- 108116 L dr. gm. 108115 L - dr. pow. 2605 L,

- 108117 L od dr. pow. 2603 L,
- 108118 L dr. pow. 2609 L - Trzciniec - dr. pow. 2605L,
- 108119 L dr. pow. 2605 L - Nieciecz - dr. gm. 108121 L,
- 108120 L dr. pow. 2605 L Niedźwiada Duża,
- 108121L dr. pow. 2605 L - Niedźwiada Mała – Nieciecz,
- 108122 L dr. pow. 2608 L - Głodno - dr. pow. 2604L,
- 108123 L dr. pow. 2604 L - Braciejowice - dr. gm.108124L,
- 108124 L dr. pow. 2604 L - dr. pow. 2608L,
- 108125 L dr. pow. 2604 L - Głodno - dr. gm. 108122L,
- 108126 L dr. pow. 2604 L - Kol. Niedźwiada Mała - Niedźwiada Mała
- 108127 L dr. pow. 2604 L - Podwale - gr. woj.,
- 108128 L Kamień - gr. woj.,
- 108129 L dr. pow. 2604 L - Gibiele - dr. gm. 108102L,
- 108130 L dr. pow. 2604 L - Janiszów - Łaziska - dr. pow. 2605L,
- 108131 L dr. woj. 747Janiszów - dr. gm. 108130L,
- 108132 L dr. pow. 2605 L - Łaziska,
- 108133 L dr. woj. 747- Łaziska Śr. - Kol. Elżbieta - dr. pow. 2623 L,
- 108134 L dr. pow. 2605 L - Kol. Łaziska - dr. gm. 108133 L,
- 108135 L dr. pow. 2605 L - Kosiorów - Wrzelowiec,
- 108136 L dr. pow. 2624 L - Wrzelowiec - dr. pow. 2605 L,
- 108137 L dr. pow. 2624 L - Wojciechów - dr. pow. 2624 L,
- 108138 L dr. pow. 2624 L - Kopanina Kamieńska L,
- 108139 L Kamień - Hetmanówka - dr. pow. 2624 L,
- 108140 L dr. woj. 747 - Kamień - dr. Woj. 817,
- 108141 L dr. woj. 825 - Kamień - gr. woj.,
- 108142 L dr. woj. 825 - Piotrawin - dr. gm. 108141L,
- 108143 L dr. gm. 108144 L - Kamień Kolonia - dr. gm. 108139L,
- 108144 L dr. woj. 825 - Piotrawin Kolonia,
- 108145 L dr. woj. 825 – Piotrawin,
- 108146 L dr. woj. 825 - Piotrawin - dr. gm. 108145L,
- 108147 L Kaliszany - Kopanina Kaliszaska - dr. pow. 2625L,
- 108283 L droga w m. Las Dębowy, od dr. pow. 2604L (dz. nr 583),
- 108284 L droga w m. Głodno, od dr. pow. 2604L (dz. nr 445 Głodno i nr 23 Niedźwiada Mała)
- 108285 L droga w m. Kępa Gostecka, od dr. woj. 817 do drogi biegnącej przez wieś Kępa Gostecka (dz. nr 417)
- 108286 L droga w m. Kamień i Kępa Solecka, od dr. woj. 817 do wału wiślanego (dz. nr 358 Kamień, nr 762 Kępa Solecka),
- 108287 L droga w m. Kępa Solecka , od wału wiślanego do dr. woj. 817 (dz. nr 732, 777),108288 L droga w m. Kępa Gostecka, od drogi gminnej nr 108128L do wału wiślanego (dz. nr 243, 300, 417),
- 108289 L droga w m. Kępa Gostecka (dz. nr 300), od drogi gminnej nr 108114L do dr. gm. stanowiącej działkę o nr 243,
- 108290 L droga w m. Las Dębowy, od dr. pow. 2604 L do wału wiślanego (dz. nr 411),
- 108291 L droga w m. Las Dębowy, od dr. gm. 108106 L do wału wiślanego (dz. nr 381),
- 108292 L droga w m. Las Dębowy, od wału wiślanego do dz. nr 118/1 (dz. nr 163), 113415 L droga w m. Kamień Kolonia i Piotrawin Kolonia, od dr. woj. 825 do drogi (dz. nr 264 Kopanina Kamieńska),
- 113477 L rondo w Kamieniu - Kamień - Janiszów - Łaziska - (granica gminy Łaziska).

6.2. Kolej

~~W obszarze gminy rezerwuje się możliwość przeprowadzenia linii kolejowej relacji Lublin – Ostrowiec Świętokrzyski według przebiegu określonego w obowiązującym obecnie miejscowym ogólnym planie zagospodarowania przestrzennego gminy. *~~

8.1.2. Szlaki rowerowe i piesze

~~Wyznaczone w studium Szlaki rowerowe i piesze mają głównie charakter rekreacyjny, chociaż na krótkich odcinkach mogą być wykorzystywane jako dojazdy do pracy i ośrodków usługowych. Ciągi te umożliwią rekreację rowerową, zarówno mieszkańcom gminy, jak też turystom odwiedzającym ten rejon. Łączą one ciekawe turystycznie fragmenty gminy i prowadzą przez najbardziej ciekawe przyrodniczo i krajobrazowo obszary.~~

~~W studium wskazano docelowe możliwości przeprowadzenia tych ciągów. Urządzenie ich powinno następować sukcesywnie, stosownie do występujących potrzeb.~~

~~Wyznaczono następujące szlaki:~~

- ~~•szlak Rj – regionalny nadwiślański (rowerowy i pieszy), biegnący wzdłuż Wisły przez cały obszar gminy,~~
- ~~•szlak R2 – regionalny (głównie rowerowy) prowadzący z Opola Lubelskiego wzdłuż drogi nr 747 na projektowaną przeprawę mostową na Wiśle z odgałęzieniem na przeprawę promową w Kępie Gosteckiej,~~
- ~~•szlak R3 – odgałęzienie od szlaku R2 biegnące wzdłuż starorzecza Wisły, szlak R4 – odgałęziający się od szlaku R3 i przebiegający przez ciekawe przyrodniczo obszary gminy do miejscowości Trzciniac, gdzie skręca w kierunku wschodnim do gminy Opole Lubelskie z odgałęzieniem do Chodlika,~~
- ~~•szlak R5 – przebiegający wzdłuż drogi nr 22213, rozgałęziający się na południu w kierunku Wrzelowca i Kluczkowie,~~
- ~~•szlak R6 – prowadzący z rejonu miejscowości Piotrawin do wsi Zgoda i dalej w kierunku Wrzelowca.~~

~~**Przez teren gminy przechodzą szlaki rowerowe:**~~

- ~~•zielony "Powiśle" o długości ok. 15 km, łączący Opole Lubelskie z Majdanami przez Jankowa, Las Powiślański, Trzciniac, Wrzelow,~~
- ~~•czerwony Kazimierz Dolny - Kraśnik o długości 107 km przez Głodno, Janiszów, Wojciechów, Kamionka,~~
- ~~•czarny Opole Lubelskie - Solec nad Wisłą o długości 14 km przez Łaziska, Janiszów, Kamień, Kępa Gostecka - rzeka Wisła,~~
- ~~•czarny Gościńiec Piotrawiński o długości 46 km przez Kopaninę Kaliszańską - Kolonia Kaliszany, Piotrawin.~~

~~**oraz szlaki piesze:**~~

- ~~•niebieski Nadwiślański łączący Anopol z Dęblinem. Na terenie gminy Łaziska przechodzi przez Kopaninę Kaliszańską, Zgodę, Piotrawin, Kępę Solecką, Kępę Gostecką, Zakrzów, Las Dębowy.~~

8.1.3. Szlaki żeglugi morskiej

Granicami administracyjnymi gminy objęta jest częściowo rzeka Wisła, która zaliczana jest do śródlądowych dróg wodnych. Droga ta ustanowiona została na potrzeby zapewnienia warunków do wykonywania śródlądowego transportu wodnego i żeglugowego przez statki.

Na omawianym odcinku rzeka Wisła nie jest zaliczana do dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym.

Mgr inż. Zdzisław Lechus

9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

8.2. Zaopatrzenie w wodę

● ~~Należy zakończyć wodociągowanie wszystkich istniejących wsi i kolonii oraz rozszerzyć zasięg obsługi na tereny nowej urbanizacji gminy, związanej z rolniczą przestrzenią produkcyjną oraz dla nowej funkcji terenów turystyczno-wypoczynkowych~~

● **Gmina objęta jest zbiorowym systemem zaopatrzenia w wodę, 99,9% ogółu ludności gminy korzysta z instalacji wodociągowej. Długość sieci wodociągowej wynosi ok. 94 km, do której przyłączonych jest 1639 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.**

● **Źródłami zaopatrzenia w wodę są stacje wodociągowe zlokalizowane w miejscowościach:**

- Braciejowice
- Wojciechów
- Kopanina Kaliszańska
- Kępa Gostecka
- Kamień Kolonia

Produkcja wody na poszczególnych ujęciach w 2016 r. wyniosła:

- **Stacja wodociągowa Braciejowice - 186,83 m³/dobę**
- **Stacja wodociągowa Wojciechów - 220,00 m³/dobę**
- **Stacja wodociągowa Kopanina Kaliszańska - 45,00 m³/dobę**
- **Stacja wodociągowa Kępa Gostecka - 22,00 m³/dobę**
- **Stacja wodociągowa Kamień - Kolonia - 13,70 m³/dobę**

● ~~Źródłami zaopatrzenia będzie system zorganizowanego zasilania w wodę w postaci ujęć wód podziemnych, stacji wodociągowych z uzdatnianiem wody oraz tak jak obecnie – grupowych i indywidualnych wodociągów wiejskich dostarczających wodę pitną i przeciwpożarową dla wszystkich potencjalnych użytkowników.~~

● **Obowiązuje zabezpieczanie i ścisła ochrona czystości dyspozycyjnych zasobów wód podziemnych przeznaczonych jako źródła zaopatrzenia w wodę w postaci lokalnych ujęć wody podziemnej, dla których należy opracować projekty stref ochronnych studni (w oparciu o Dz. U. nr 116, poz. 504 z dnia 16 grudnia 1991 r.) oraz projekty ich zagospodarowania.**

● **Adaptowanie i przystosowanie dotychczas realizowanego systemu wodociągów wiejskich do projektowanej strategii rozwoju funkcjonalno- przestrzennego gminy, dokonując**

modernizacji stacji wodociągowych przez stosowanie nowoczesnych urządzeń pompowania wody, mającej na celu obniżanie kosztów eksploatacyjnych zaopatrzenia w wodę odbiorców.

●**Z uwagi na położenie całego obszaru gminy Łaziska w regionalnym systemie ochrony wód województwa lubelskiego, obowiązuje ochrona rejonu kredowego zbiornika wód podziemnych (nr 406).**

●~~Konieczne jest opracowanie kompleksowego programu ochrony wód podziemnych i powierzchniowych dorzecza Wisły w ujęciu regionalnym, który byłby podstawą do dalszych opracowań planistycznych i realizacyjnych oraz zamierzeń i przedsięwzięć inwestycyjnych w strategii funkcjonalno-przestrzennej gminy Łaziska.~~

8.3. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych

●**Gmina Łaziska nie posiada oczyszczalni ścieków ani zorganizowanej gospodarki ściekowej, na terenie gminy nie występuje sieć kanalizacyjna. Nie występują również przydomowe oczyszczalnie ścieków z drenażem rozsączającym. Ścieki bytowe gromadzone są w 864 zbiornikach bezodpływowych i wywożone do oczyszczalni w Opolu Lubelskim.**

●Z uwagi na zagrożenia ekosystemu wód podziemnych, powierzchniowych i jakości hydrosfery zachodzi bezwzględna konieczność realizacji - dla zwodociągowanych terenów zurbanizowanych - zorganizowanego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych, powstających proporcjonalnie do zużywanej wody, w celu ich utylizacji.

●Dla zapewnienia czystości odbiorników wód pościekowych, (tj. rzek, cieków wodnych i rowów melioracyjnych o małych przepływach bądź bezodpływowych, znajdujących się w obszarze gminy), konieczne jest odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych przy pomocy systemu odpowiedniego układu sieciowego kanalizacji sanitarnej przewodowej i wiejskich oczyszczalni ścieków, realizowanych jako mechaniczno- biologiczne z procesami technologicznymi oczyszczania o maksymalnie dużym stopniu redukcji zanieczyszczeń.

●Występujące dobre warunki hydrogeologiczne do migracji zanieczyszczeń do wód podziemnych (słaba izolacja od powierzchni gruntu) oraz spływy z chemizacji rolnictwa, sadownictwa i infiltracji zanieczyszczonych wód powierzchniowych, wywołują konieczność opracowania odpowiedniego programu utylizacji zanieczyszczeń i sanitacji całego obszaru gminy w dostosowaniu do strategii rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy.

●Konieczne jest porozumienie z miastem Opole Lubelskie w zakresie możliwości podłączenia wsi będących w bliskim sąsiedztwie miasta, do ogólnomiejskiego systemu kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Dotyczy to głównie wsi: Łaziska, Wojciechów, Kolonia Łaziska, Kosiorów, Kopanina Kamieńska, Janiszów.

●Dla wsi i zespołów wsi, które nie będą mogły być podłączone do miasta Opolu Lubelskie, wyznacza się rejon lokalizacji grupowych wiejskich oczyszczalni ścieków oraz zasięgi przewodowej sieci kanalizacji sanitarnej. Umożliwią one grawitacyjny lub ciśnieniowy (przy pomocy lokalnych przepompowni) dopływ ścieków z obsługiwanych wsi i terenów nowourbanizowanych do odbiorników wód pościekowych. Uściślenie tych lokalizacji oczyszczalni nastąpi w programie kanalizacji sanitarnej i planach miejscowych gminy, uwzględniając możliwości pozyskania terenu od właścicieli gruntów oraz zapewnienie odpowiednich odległości od zabudowy mieszkaniowej, obiektów użyteczności publicznej i in.

Proponuje się następujące grupowe oczyszczalnie dla wsi i rejony ich lokalizacji:

- Piotrawin, Kamień z rejonem lokalizacji w północnym obszarze wsi Kamień;
 - Zgoda, Kopanina, Kaliszany z rejonem lokalizacji w zachodnim obszarze wsi Zgoda;
 - Braziejowice, Zakrzów, Las Dębowy, Grabowice, Głodno, Kępa Gostecka, Opas z rejonem lokalizacji w zachodnim obszarze wsi Zakrzów;
 - Wrzelów, Niedźwiada Duża i Mała z rejonem lokalizacji we wsi Wrzelów.
- Dla wsi o małej intensywności zabudowy, zakłada się indywidualne odprowadzanie ścieków sanitarnych do przydomowych małych oczyszczalni ścieków, szamb i osadników o pojemności do 6,0 m³ z 10-cio dobowym przetrzymaniem ścieków i ich wywożeniem do najbliższej przepływowej oczyszczalni ścieków.
- Z uwagi na uwarunkowania ekologiczne całego obszaru gminy, nie przewiduje się i zakazuje wprowadzania wód pościekowych z oczyszczalni lokalnych i osadników bezodpływowych bezpośrednio do gruntu, który jest słabo przepuszczalny i stwarza zagrożenia dla ekosystemu wód podziemnych.
- W całościowym systemie sanitacji obszaru gminy ustala się zapewnienie odbioru ścieków, oprócz obszarów wiejskich, ze stref nowej urbanizacji, stref rekreacyjnych, terenów wydzielonych funkcji turystyczno-wypoczynkowych, ośrodków usługowych i podmiotów gospodarczych.

8.4. Gazyfikacja i ciepłownictwo

- **Gmina nie posiada sieci gazowej.** Konieczne jest zgazyfikowanie wszystkich wsi gminy gazem ziemnym przewodowym, w tym dostarczenie gazu na potrzeby bytowo-gospodarcze oraz ogrzewanie mieszkań.
- Niezbędne jest opracowanie programu gazyfikacji gminy z założeniem zasilania od stacji redukcyjno-pomiarowej gazu ziemnego wys. ciś./sr. ciś. zlokalizowanej w południowym rejonie gminy Opole Lubelskie
- **Na terenie gminy funkcjonuje rozproszony system grzewczy. Podstawowym paliwem jest węgiel kamienny i drewno. W nielicznych przypadkach wykorzystuje się olej opałowy, energię elektryczną i gaz propan - butan.** Z uwagi na uwarunkowania ekologiczne i ochronę środowiska obszaru gminy przed zanieczyszczeniami powietrza atmosferycznego zakłada się, że zabudowa wiejska bazująca obecnie w ciepłownictwie na paliwach stałych, tj. węgla i drewnie opałowym, będzie ocieplana przez stosowanie innych źródeł energii cieplnej, w tym: gazu ziemnego przewodowego lub bezprzewodowego propanowo-butanowego, oleju opałowego, energii elektrycznej, energii niekonwencjonalnej lub innych źródeł czystych ekologicznie.
- Zachodzi konieczność dostosowania zagadnień zaopatrzenia gminy w energię ciepłą do warunków **obecnie obowiązujących przepisów.** ustawy „Prawo energetyczne” z dnia 4 czerwca 1997 r. (Dz. U. nr 54, poz. 348) przez opracowanie założeń i planu uciepłownienia obszaru gminy, uzgodnionego z Urzędem Regulacji Energetyki.
- Wskazane jest przeinstalowanie obecnie użytkowanych kotłowni węglowych i instalacji ciepłowniczych na zasilanie w paliwa ekologiczne czystsze, tj. gazowe, olejowe bądź niekonwencjonalne, tj. pompy ciepła i kolektory słoneczne.

8.5. Usuwanie odpadów komunalnych

- Podstawowym kierunkiem gospodarki odpadami będzie konieczność ponoszenia kosztów usuwania i unieszkodliwiania wytwarzanych odpadów przez mieszkańców, gospodarstwa wiejskie i podmioty gospodarcze w myśl zasady „zanieczyszczający płaci”.
- **„Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubelskiego” zakłada jako cel ogólny długookresowy „Stworzenie systemu gospodarki odpadami opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi”.**
- ~~Dla składowania i utylizacji odpadów komunalnych z obszaru gminy Łaziska, będzie wyznaczone międzygminne wysypisko odpadów komunalnych, zlokalizowane w gminie Opole Lubelskie, w rejonie wsi Ożarów, przeznaczone dla gmin: Opole Lubelskie, Łaziska i Józefów.~~
- Należy dążyć do wprowadzania w zakładach przemysłowych i podmiotach gospodarczych technologii małodopadowych lub bezodpadowych, z jednoczesnym wykorzystywaniem ich jako surowców wtórnych, bądź utylizacją na terenach zakładów.
- Konieczne jest dostosowanie się do wymagań ustawy o odpadach, z dnia 27 czerwca 1997 r. (Dz. U. nr 96, poz. 592) i jej nowelizacji z 14 grudnia 2016 r. (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1987) oraz wymagań prawnych dyrektyw Unii Europejskiej, dotyczącej gospodarki odpadami.
- **W kontekście przyjętej polityki gminy w zakresie gospodarowania odpadami należy prowadzić działania na rzecz likwidacji dzikich składowisk na terenie gminy.**

8.6. Ochrona powietrza atmosferycznego

- **Na stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie gminy Łaziska wpływają głównie paleniska gospodarstw domowych, zanieczyszczenia komunikacyjne i opryski upraw głównie sadowniczych.**
- Należy zapewnić odpowiednie warunki ochrony powietrza atmosferycznego w całym obszarze gminy poprzez ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze wszystkich potencjalnych źródeł zanieczyszczeń, głównie źródeł ciepła, komunikacji, użytkowania środków ochrony roślin i innych.
- **Konieczne jest spełnienie warunków dotyczących standardów dotrzymania jakości powietrza wynikających z przepisów odrębnych.** ~~rozporządzeń dotyczących ochrony powietrza atmosferycznego zawartych w Dz. U. nr 15, poz. 92 z dnia 14 marca 1990 r., Dz. U. nr 121, poz. 793 z dnia 22 września 1998 r., Dz. U. nr 124, poz. 819 z dnia 30 września 1998 r., Dz. U. nr 122, poz. 805 z dnia 28 września 1998 r., Dz. U. nr 55, poz. 355 z dnia 6 maja 1998 r. oraz dalszych ich nowelizacji.~~
- **Dążenie do zmiany kotłowni opalanych węglem na kotłownie opalane paliwami bardziej ekologicznymi takimi jak gaz czy olej opałowy**

8.7. Elektroenergetyka

●**Źródłem zasilania obszaru gminy w energię elektryczną są dwie stacje GPZ 110/15 kV: GPZ Kazimierz i GPZ Opole Lub. Sieć średniego napięcia zrealizowana jest głównie w technologii napowietrznej. Zasilanie mieszkańców gminy odbywa się za pomocą stacji transformatorowych 15/04 kV oraz linii niskiego napięcia.**

●**Adaptuje się i pozostawia do dalszej eksploatacji i rozbudowy istniejący system zaopatrzenia w energię elektryczną z dotychczasowych źródeł zasilania. ~~ze źródła zasilania z GPZ Opole Lubelskie.~~**

●**Kierunkiem działań powinna być modernizacja istniejących linii średniego napięcia 15kV i niskiego napięcia, ~~powiązanych z oświetleniem ulicznym wsi o zwartej zabudowie oraz potrzebami podmiotów gospodarczych,~~ a także budowa nowych i rozbudowa istniejących linii elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia**

●**Przy modernizacji i rozbudowie systemu zasilania w energię elektryczną tj. linii energetycznych napowietrznych i podziemnych, stacji transformatorowych oraz potrzeb użytkowników energii, obowiązkiem jest dostosowanie się do wymogów ustawy „prawo energetyczne” (Dz.U. Nr 54, poz. 348 z 1997 r) wraz z późniejszymi zmianami w tym przedmiocie**

●**dla poszczególnych linii ustala się strefy ochronne - ograniczeń w sposobie użytkowania terenu - pod liniami napowietrznymi ustala się na:**

●**15,0 m dla średnich napięć.***

●**dla linii napowietrznych 0,4 kV – pas o szerokości 10 m (po 5,0 m od osi linii),**

●**dla linii kablowych 15 kV i 0,4 kV – 1 m (pas po 0,5 m od osi linii)**

●**Na terenach planowanego zainwestowania oraz terenach intensywnej zabudowy istniejącej, celowe jest rozważenie możliwości przebudowy linii napowietrznych średniego i niskiego napięcia na linie elektroenergetyczne kablowe – podziemne.**

W podsumowaniu stwierdzić należy, że istniejąca infrastruktura elektroenergetyczna umożliwi rozbudowę sieci elektroenergetycznej i budowę nowych stacji transformatorowych, które pozwolą m.in. na rozwój inwestycyjny oraz budownictwa mieszkaniowego na nowych terenach inwestycyjnych.

8.8. Energia odnawialna

Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii za najbardziej perspektywiczne źródła energii przyjmuje energię wiatrową oraz energetykę opartą na biomasie.

W gminie Łaziska ze względu na uwarunkowania przestrzenne jako preferowane wskazuje się wykorzystanie energii słońca - poprzez budowę indywidualnych instalacji wykorzystujących energię słońca oraz budowę elektrowni fotowoltaicznych.

Z uwagi na ochronę zasobów przyrodniczych na terenie gminy Łaziska możliwości lokalizacji dużych infrastrukturalnych inwestycji takich jak: farmy wiatrowe czy biogazownie są mocno ograniczone. Wymienione instalacje mogą być zlokalizowane tylko w niektórych częściach gminy, przy uwzględnieniu ograniczeń wynikających z uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych i technicznych.

8.9. Telekomunikacja

- ~~Kierunkiem docelowym będzie pełna telefonizacja wszystkich wsi gminy Łaziska, obsługiwana przez nowoczesne centrale automatyczne, znajdujące się w zwartych obszarach mieszkalnictwa i nowej urbanizacji gminy.~~
- Adaptuje się zainwestowanie łączności przewodowej **i bezprzewodowej** w obszarze gminy, z warunkiem ich modernizacji, rozbudowy i unowocześnienia dla przyszłych potrzeb użytkowników.
- ~~Lokalizacja sieci telekomunikacyjnej zarówno w tradycyjnych, jak i w nowych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej.~~
- Objęcie terenu gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemem sieci internetowych.
- Rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (bezprzewodowych i przewodowych), stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i w regionie.
- ~~Stopniowa likwidacja napowietrznych linii telefonicznych na rzecz sieci podziemnych.~~
- *Dopuszczenie na terenie gminy innych koncesjonowanych operatorów telekomunikacyjnych oraz innych podmiotów świadczących usługi telekomunikacyjne zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi. **
- **Postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.**
- **Ustala się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie.**

8.10. Kierunki działań w zakresie infrastruktury technicznej

W celu zapewnienia wysokiego standardu obsługi inżynierskiej gospodarstw domowych należy dążyć do:

- **wyposażenia gminy w sieć kanalizacji sanitarnej**
- **pełnego sanitarnego unieszkodliwiania ścieków i odpadów stałych,**
- **dostępu do nośników energii zgodnie z potrzebami mieszkańców, przy spełnieniu warunków racjonalnego jej wykorzystania i ochrony środowiska,**
- **realizacji odnawialnych źródeł energii,**
- **skablowania napowietrznych linii elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia,**
- **wyposażenie gminy w sieć szerkopasmową.**
- ~~Strefa wolna od zabudowy (pas technologiczny) dla projektowanych i istniejących linii elektroenergetycznych wynosi:~~
- ~~dla linii napowietrznych 15 kV – pas o szerokości 15 m (po 7,5 m od osi linii);
Dopuszcza się zmniejszenie szerokości pasów technologicznych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie normami oraz przy spełnieniu wymogów wynikających z przepisów odrębnych.~~

- W zależności od zapotrzebowania na moc i energię elektryczną dla terenów rozwojowych gminy wystąpi konieczność rozbudowy sieci SN i nN oraz dobudowy stacji transformatorowych SN/nN. Zasilanie w energię elektryczną nowych odbiorców odbywać się będzie z istniejących oraz projektowanych sieci elektroenergetycznych SN i nN na podstawie Warunków Przyłączenia określonych przez zarządcę sieci.
- W przypadkach koniecznych istnieje możliwość przebudowy istniejących sieci elektroenergetycznych SN, nN kolidujących z planowanym zainwestowaniem. Zakres i technologię przebudowy określi Rejon Energetyczny Chełm. PGE Dystrybucja są nie finansuje przebudowy oraz przystosowania istniejących sieci do nowych warunków (uziemia, obostrzenia itp.).
- Dopuszcza się budowę stacji transformatorowych SN/nN nie wskazanych na rysunku Studium oraz sieci zasilających – zależnie od powstałych potrzeb. Lokalizacja do ustalenia na etapie planu miejscowego.

mgr inż. c.ireh. Stanisław Lichota

9. WARUNKI REALIZACJI

- Narzędziem realizacji studium są plany zagospodarowania przestrzennego, a następnie decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W celu realizacji studium gminy Łaziska konieczne jest:

- opracowanie aktualizacji miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego całej gminy w skali ogólnej, uwzględniającej jej politykę przestrzenną zawartą w studium.

Biorąc pod uwagę, że studium wskazuje lokalizację obiektów (obszarów) szczególnych, o istotnym dla rozwoju gminy znaczeniu, jak np. ośrodki turystyczno-rekreacyjne, ośrodki obsługi terenów rolnych i in. wskazane jest:

- opracowanie dla tych terenów planów miejscowych w szczegółowej skali: dotyczy to:
 - ośrodka usług rekreacyjnych Piotrawin - Kamień(T1, T2),
 - ośrodka gminnego Łaziska,
 - ośrodka wspomagającego Braciejowice.

- W miarę możliwości wskazane jest również opracowanie planów miejscowych w szczegółowych skalach dla kolejnych, zwłaszcza istotniejszych w strukturze gminy, wsi (terenów zabudowy), w tym np. w strefach terenów wskazanych dla zabudowy lotniskowej, w strefach rekreacji (leśno-łąkowej i leśno-polnej).

- Biorąc pod uwagę wyjątkowe walory miejsca i potencjał rekreacyjny, w celu podniesienia jakości planów dla obszarów o dużym znaczeniu dla rozwoju gminy, których jakość koncepcji ma kluczowe znaczenie dla efektów, wskazane jest opracowanie koncepcji przedprojektowych dla - ośrodków turystyczno rekreacyjnych T1 i T2 oraz szlakuje wiążącego.

Koncepcja powinna być wykonana drogą zlecenia dobremu zespołowi urbanistycznemu lub - konkursu urbanistycznego.

- Biorąc pod uwagę, że funkcja turystyczno-rekreacyjna w gminie, w proponowanej skali i jakości, jest nowym komponentem jej struktury, niełatwym do praktycznego wprowadzenia w życie, wskazane jest opracowanie strategicznego programu rozwoju tej funkcji, jako bazy inicjatyw i koordynacji działań w tym zakresie.

- Pożądane jest, aby zamierzenia rozwojowe gminy, zwłaszcza te o znaczeniu ponadlokalnym (np. rekreacja i turystyka wodna na Wiśle), zostały wprowadzone do programów strategii rozwoju województwa lubelskiego.
- Zamierzenia rozwojowe gminy w zakresie promocji i rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych winny być realizowane w ramach współpracy międzygminnej, szczególnie gmin nadwiślańskich (Łaziska, Józefów, Solec n.Wisłą, Wilków) w zakresie wspólnego wykorzystania wartości przyrodniczo-krajobrazowych doliny Wisły.
- Pożądane jest również opracowanie i wydanie nowego informatora ofertowego gminy Łaziska - w formie foldera dla potencjalnych inwestorów i użytkowników (turystyka, agroturystyka) - obrazującego zwiększony przez ustalenia Studium potencjał rozwojowy gminy i jej atrakcyjność.
- Warunki realizacji infrastruktury technicznej podano w rozdziale 9.
- Prz realizacji planów miejscowych linie rozgraniczające tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania mogą podlegać pewnym korektom (uściśleniu) w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.*
- Zgodnie z ustaleniami Studium jest przyjmowanie w ustaleniach planów miejscowych bardziej rygorystycznych i zawężonych regulacji niż te, które zostały określone w niniejszym dokumencie; w szczególności dotyczy to ustaleń odnoszących się do przeznaczenia terenów.*

10. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Rozpoznanie stanu prawnego gruntów na obszarze gminy jest szczególnie istotne na etapie sporządzania dokumentu planistycznego, jakim jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Znajomość stanu prawnego gruntów w gminie ułatwia określić właściwe kierunki rozwoju gminy.

Stan prawny gruntów na terenie gminy Łaziska przedstawia się następująco:

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>powierzchnia w ha</i>	<i>udział w %</i>
1	2	3
<i>Grunty Skarbu Państwa</i>	2287	20,9
<i>Grunty gminne</i>	5	0,04
<i>Grunty osób fizycznych</i>	7968	72,9
<i>Grunty kościołów</i>	7	0,06
<i>Grunty wspólnot</i>	574	5,2
<i>Grunty powiatu</i>	18	0,2
<i>Grunty województwa</i>	54	0,5
<i>Grunty spółek prawa handlowego</i>	20	0,2

Dominującą własnością gruntów na terenie gminy Łaziska jest własność osób fizycznych, stanowiąca prawie 73% powierzchni gminy. Są to w przeważającej mierze użytki rolne. Około 1/5 powierzchni

gminy zajmują grunty Skarbu Państwa. Są to grunty leśne i zadrzewione. oraz grunty pod wodami. Znaczącą powierzchnię w gminie zajmują grunty wspólnot tj. około 5 % powierzchni gminy. Są to głównie łąki i pastwiska oraz lasy. Wymienione 3 własności zajmują 99% powierzchni gminy. 1 % powierzchni gminy zajmują pozostałe własności tj. grunty wojewódzkie, powiatowe, spółek prawa handlowego, gminne i kościelne.

11. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY

11.1 Cele i zasady polityki przestrzennej

Za zasadę służącą ukierunkowaniu długookresowej strategii rozwoju przestrzennego gminy uznaje się zasadę zrównoważonego rozwoju. Wiąże się z tym przyjęcie celów polityki przestrzennej obejmujących:

- respektowanie w procesie społeczno - gospodarczego rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy zasad ochrony terenów chronionych,*
- pełną ochronę dziedzictwa kulturowego,*
- rozwój gminy dostosowany do zróżnicowanych przestrzennie uwarunkowań,*
- poprawę ładu przestrzennego na obszarze gminy.*

11.2 Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

Na terenie gminy nie przewiduje się inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Inwestycjami celu publicznego o znaczeniu lokalnym będą realizacje wszystkich urządzeń i sieci infrastruktury technicznej.

11.3. Obszary dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

11.3.1. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

Nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości.

11.3.2. Obszary przestrzeni publicznej

Poprzez obszary przestrzeni publicznej należy rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Obszarami przestrzeni publicznej są:

- place, skwery, parki, tereny sportu i rekreacji, szkoły wraz z przyległymi boiskami,
- tereny zieleni zabytkowej,
- tereny kościołów.

11.4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Ład przestrzenny oznacza takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszystkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Tworzenie i utrzymanie ładu przestrzennego jest jednym z zadań własnych samorządu gminnego. Jest zarówno celem działań gospodarki przestrzennej, jak środkiem do uzyskania środowiska zamieszkania, pracy i wypoczynku, w jak najwyższym stopniu oddziałującego pozytywnie, funkcjonalnie i estetycznie na użytkowników, dającego mieszkańcom satysfakcję identyfikacji z miejscowością, okolicą zamieszkania, a także z gminą i przyciągającego inwestorów. W sposób najbardziej oczywisty na ład przestrzenny wpływa kształtowanie przestrzeni publicznych i zabudowy.

Jedynym skutecznym narzędziem tworzenia ładu przestrzennego jest prawo miejscowe wyrażone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Pozostawienie niektórych obszarów bez planów miejscowych może sprzyjać niekorzystnym dla ładu realizacjom, opartym o możliwość ustalania warunków zabudowy w decyzjach administracyjnych. Na terenie gminy obowiązują następujące plany miejscowe i zmiany uchwalone uchwałami Rady Gminy Łaziska .

Lp.	Nazwa planu	Publikacja	Uwagi
1	2	3	4
1.	<i>Uchwała Nr XII/83/2004 Rady Gminy Łaziska z dnia 25 lutego 2004 r.. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego 2004 r. Nr 51, poz. 1015</i>	-
2.	<i>Uchwała Nr VI/29/2011 Rady Gminy Łaziska z dnia 28 czerwca 2011 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2011 r. Nr 116, poz. 2050</i>	-
3.	<i>Uchwała Nr XXVI/174/2013 Rady Gminy Łaziska z dnia 5 września 2013 r. . w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego 2013 r. poz. 4323</i>	-

1	2	3	4
	Gminy Łaziska		
4.	Uchwała Nr XXVI/176/2013 Rady Gminy Łaziska z dnia 5 września 2013 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego "Kępa Gostecka"	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego 2013 r. poz. 4324	-

11.5. Uwarunkowania urbanistyczne

11.5.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Gmina Łaziska położona w środkowo - zachodniej części powiatu opolskiego zajmuje 101,7 km² powierzchni. Siedzibą gminy jest miejscowość Łaziska. Przez gminę wiedzie ważny szlak komunikacyjny - droga wojewódzka nr 747, łącząca poprzez nowy most na Wiśle stolicę regionu lubelskiego Lublin ze środkową Polską. Nowy most oraz droga wybudowana po nowym śladzie sprawia, że gmina ma dobre połączenie komunikacyjne nie tylko ze stolicą regionu i innymi miastami we wschodniej części województwa, ale także z innymi ważnymi ośrodkami, po zachodniej stronie Wisły. Strukturę administracyjną tworzą 25 miejscowości: Braciejowice, Głodno, Grabowiec, Janiszów, Kamień, Kamień Kolonia, Kępa Gostecka, Kępa Piotrawińska, Kępa Solecka, Koło, Kopanina Kaliszańska, Kopanina Kamieńska, Kosiorów, Las Dębowy, Łaziska, Łaziska Kolonia, Niedźwiada Duża, Niedźwiada Mała, Piotrawin, Trzciniec, Wojciechów, Wrzelów, Zakrzów, Zgoda.

Gmina Łaziska ma charakter rolniczy. Na terenie gminy dominuje użytkowanie rolnicze, świadczy o tym procentowy udział poszczególnych rodzajów użytkowania: 70,9% - użytki rolne, 22,1,5% - użytki leśne. Rolnictwo, będące głównym źródłem utrzymania mieszkańców, specjalizuje się głównie w produkcji owoców i warzyw. Tereny zurbanizowane zajmują ok. 5% powierzchni gminy.

Zainwestowane na terenie gminy Łaziska w całości lub części jest zgodne ze wskazanym przeznaczeniem w obecnie obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego. Rozmieszczenie terenów mieszkaniowych w gminie jest stosunkowo równomierne. Zabudowa mieszkaniowa na terenie gminy zlokalizowana jest wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. W gminie dominuje zabudowa zagrodowa. Na terenie gminy nie ma zakładów przemysłowych. Gmina Łaziska z racji położenia w obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych posiada duży potencjał turystyczny, który stwarza szanse do rozwoju tej gałęzi gospodarki..

Strukturę dotychczasowego użytkowania terenu zagospodarowania gminy Łaziska przedstawiono w poniższej tabeli:

Grupa użytków gruntowych	Rodzaj użytku gruntowego	Powierzchnia w ha		
			ogółem	
1	2	3	4	5
Grunty zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe		1,59	266,39 2,44%
	Tereny przemysłowe		0,24	
	Inne tereny zabudowane		9,29	

	Zurbanizowane tereny niezabudowane		0	
	Tereny rekreacyjno -		8,55	
	Użytki kopalne		6,35	
	Tereny komunikacyjne	Drogi	240,37	
		Tereny kolejowe pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	0	
		Inne tereny komunikacyjne	0	
Użytki rolne	Grunty orne		4869,92	7757,96
	Sady		1380,13	70,96%
	Łąki trwałe		634,14	
	Pastwiska trwałe		249,71	
	Grunty rolne zabudowane		314,85	
	Grunty pod rowami		22,25	
	Grunty pod stawami		0	
	Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych		285,72	
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzaczone	Lasy		2415,85	2416,06
	Grunty zadrzewione i zakrzaczone		0,21	22,10%
Grunty pod wodami	Powierzchniowymi płynącymi		352,01	362,95
	Powierzchniowymi stojącymi		10,94	3,32%
Nieuzytki				78,62
				0,72%
Tereny różne				50,77
				0,46%
Użytki ekologiczne				0
Powierzchnia ogółem				10932,75
				100,00%

Klasyfikacja bonitacyjna gleb na terenie gminy Łziska przedstawia się następująco:

Klasy bonitacyjne użytków rolnych		
Klasa	Udział w ha	Udział w %
1	2	3
Klasa I	0,98	0,01
Klasa II	374,2576	4,5
Klasa III	2609,9385	31,5
Klasa IV	3509,2940	42,3
Klasa V	1183,9758	14,3
Klasa V	609,5946	7,5

Gmina jest słabo wyposażona w sieci uzbrojenia. Na terenie gminy znajduje się pięć ujęć wody. Teren gminy Łaziska zwodociągowany jest w 99,2%. Gmina nie posiada oczyszczalni ścieków ani kanalizacji. Brak jest również sieci gazowej.

Obszar objęty zmianą studium dotyczy terenów zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami, terenów zabudowy zagrodowej i usług obsługi rolnictwa oraz urzędzeń obsługi komunikacji zlokalizowanych głównie w ukształtowanych strukturach funkcjonalno-przestrzennych stanowiących tereny wskazane do zianwestowania, w obrębie miejscowości: Łaziska, Piotrawin, Kolonia Łaziska, Braciejowice, Janiszów.

Stan dotychczasowego przeznaczenia terenów objętych zmianą studium w omawianych fragmentach gminy obejmuje głównie tereny budowlne. Tereny objęte zmianą studium nie dotyczą terenów cennych przyrodniczo. Zlokalizowane są w strefie rozwoju urbanizacji i strefie osadniczo-rolniczej.

Dotychczasowe przeznaczenie jest zgodne z obowiązującymi przepisami odrębnymi oraz kierunkami zawartymi w Studium.

11.6 Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego

Gmina wykorzystując swój potencjał, przy uwzględnieniu korzystnych czynników zewnętrznych powinna być:

- *przestrzenią, w której żyją, mieszkają, pracują i wypoczywają jej mieszkańcy,*
- *przestrzenią krajobrazowo - estetyczną, odbieraną w kategoriach wizualnych i odczuwana w bezkonfliktowym funkcjonowaniu struktur i powiązań.*

Wyznaczone zmianą studium tereny nie wpłyną znacząco na zmianę struktury przestrzennej gminy. Natomiast kierunki zmian w strukturze przestrzennej powodują ingerencje w nieznacznym stopniu w tereny rolnicze, dotychczas niezabudowane. W związku z powyższym uznać należy, że wprowadzane zmiany nie wpłyną na zmianę struktury przestrzennej gminy.

11.7. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej - Kierunki

Przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, które wymagają stosownej zgody następuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w świetle przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wymagają przeznaczone na cele nierolnicze, grunty rolne stanowiące użytki rolne klas

I-III. Przeznaczenie tych gruntów na cele inne niż rolne, wymaga uzyskania zgód właściwych w tym zakresie organów administracji publicznej.

11.8. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

Na terenie gminy Łaziska nie wyznacza się terenów wymagających scalenia i podziału.

11.9. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych

Na terenie gminy nie występują pomniki zagłady.

11.10. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

Rekultywacja i rehabilitacja to działania mające na celu przywrócenie wartości użytkowych i przyrodniczych terenom zdewastowanym i zdegradowanym poprzez działalność człowieka.

Do przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji wskazuje się:

- *obszary leśne z drzewostanem na siedliskach zdegradowanych*
- *zdegradowane zabytki architektury i zespołów urbanistycznych poprzez zabiegi przywracające im wartość użytkową jaką jest rewaloryzacja i rewitalizacja, która dosłownie znaczy: przywrócenie do życia, ożywienie*
- *wszystkie wyrobiska pozostałe po eksploatacji surowców naturalnych poprzez ich rekultywację w kierunku, rolnym, leśnym, łąkowym lub wodnym,*
- *wymianę, likwidację wyeksploatowanych elementów infrastruktury, jak np. napowietrzne linie elektroenergetyczne (w miarę możliwości rozważyć należy zamianę na linie kablowe), telekomunikacyjne, przewody wodociągowe).*

Remediacja to poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości, kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się substancji powodujących ryzyko, tak aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu. Na terenie gminy Łaziska nie występują obszary remediacji.

W ośrodku gminnym Łaziska znajduje się obszar obejmujący pozostałości po Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska, na którym występują relikty historycznego układu przestrzennego o różnym stopniu zachowania, wymagający rehabilitacji. W obszarze tym należy doinwestować i uzupełnić nowoczesną substancją z poszanowaniem historycznej zabudowy oraz ożywić miejsce poprzez wprowadzenie różnorodnych funkcji usługowych.

11.11. Obszary zdegradowane

W myśl ustawy o rewitalizacji obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym. Na obszarze gminy nie występują obszary zdegradowane.

11.12. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Zgodnie z ustawą Prawo geodezyjne i kartograficzne tereny zamknięte to tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych. W granicach administracyjnych gminy Łaziska nie występują tereny zamknięte, ani ich strefy ochronne w rozumieniu przepisów ww. ustawy.

11.13. Obszary występowania naturalnych zagrożeń geologicznych

Do najczęściej spotykanych geologicznych zagrożeń naturalnych w Polsce zaliczyć należy osuwiska i ruchy masowe. Na terenie gminy Łaziska nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

11.14. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Na terenie gminy Łaziska nie przewiduje się rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

11.15. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filary ochronny

Filary ochronne dla terenów górniczych w gminie Łaziska nie zostały ustalone. W przypadku ich ustanowienia w trybie przepisów odrębnych, należy jego granice oraz odpowiednie zasady zagospodarowania uwzględnić w planach miejscowych.

11.16. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

11.16.1 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

W granicach gminy Łaziska, występują tereny zagrożone powodzią, które wskazane są na rysunku studium. Dla terenów znajdujących się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, należy uwzględnić wymagania ochrony przeciwpowodziowej oraz respektować ustalone w przepisach odrębnych zakazy i ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z przepisów ustawy Prawo wodne.

11.16.2. Obszary osuwania się mas ziemnych

Zgodnie z rejestracją i inwentaryzacją naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych -<http://www.geozagrozenia.agh.edu.pl/>) na terenie gminy Łaziska nie stwierdzono występowania osuwisk mas ziemnych.

W przypadku stwierdzenia obszarów narażonych na osuwanie się mas ziemnych, jej granice oraz odpowiednie zasady zagospodarowania należy ustalić w planach miejscowych.

12. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM LUB OKREŚLENIE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANIC KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Województwo lubelskie nie posiada audytu krajobrazowego, dlatego dla gminy Łaziska nie zostały określone krajobrazy priorytetowe..

13. KIERUNKI UWZGLĘDNIAJĄCE BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Przez potrzeby i możliwości rozwoju gminy rozumie się w szczególności, w myśl przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, potrzeby i możliwości rozwoju obszarów zurbanizowanych (zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę) - rozwoju jakościowego i przestrzennego tych obszarów, związanego z zapotrzebowaniem na nową zabudowę o różnych funkcjach, wynikającym ze splotu różnorodnych uwarunkowań.

Należą do nich uwarunkowania społeczne (warunki i jakość życia, wyposażenie w infrastrukturę społeczną), demograficzne (w tym prognozy demograficzne), ekonomiczne (gospodarka gminy) i finansowe (możliwości budżetu gminy) oraz środowiskowe (warunki gruntowo-budowlane, ograniczenia wynikające z potrzeby ochrony przyrody, jakość środowiska), a także z uwarunkowań wynikających z ponadlokalnej rangi miasta (zewnętrzne funkcje miasta), stopnia rozwoju sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej, a także z przyjętych w strategii rozwoju gminy ogólnych priorytetów i celów rozwoju.

Zasadniczym uwarunkowaniem, wpływającym na możliwości i potrzeby rozwoju przestrzennego obszarów zurbanizowanych, jest ich stan zagospodarowania. Tereny dotychczas przeznaczone pod zabudowę, zarówno te w znacznym stopniu już zabudowane, jak i te przeznaczone w planach miejscowych pod zabudowę, a dotychczas w większości niezabudowane, dają wyraz możliwości lokalizowania w ich obrębie nowej zabudowy. Stanowią one tzw. zasoby rezerw terenowych przeznaczonych pod zabudowę. Rozwój przestrzenny gminy i jego potrzeby wyrażają się w zapotrzebowaniu na jakościowy i przestrzenny rozwój funkcji, który w pewnym stopniu związany jest ze ścisłym rozumieniem pojęcia zabudowy - terenów zieleni urządzonej, sportoworekreacyjnych, komunikacyjnych i związanych z infrastrukturą techniczną, służących obsłudze zabudowy, w zależności od jej funkcji.

Zmiany w bilansie terenów dotychczas przeznaczonych pod zabudowę dokonuje się poprzez określenie możliwości i wskazanie uzasadnionych potrzeb wyznaczenia nowych obszarów z uwzględnieniem: maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę, wyrażoną również we wnioskach, analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych oraz prognoz demograficznych i możliwości finansowych gminy oraz możliwości lokalizacji nowej zabudowy na obszarach dotychczas przeznaczonych pod zabudowę, określających chłonność tych obszarów), a także możliwości finansowania przez gminę potrzeb inwestycyjnych związanych z rozwojem zabudowy, porównując maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę z możliwościami jej zlokalizowania na dotychczas przeznaczonych obszarach pod zabudowę oraz z możliwościami finansowymi gminy.

13.1. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

Gmina Łaziska ma przyjętą „Wieloletnią Prognozę Finansową na lata 2015 - 2021”.

Zgodnie z analizami SWOT przeprowadzonymi w celu określenia uwarunkowań wynikających z potrzeb i możliwości rozwoju gminy Łaziska, w kontekście strefy społecznej (w tym kulturowej) zanalizowano i przewidziano silne i słabe strony gminy.

Mocne strony to specjalne walory gminy odróżniające je od innych gmin, dotyczące szeroko rozumianych jej zasobów, a także umiejętności władz gminy w zakresie zarządzania gminą, tworzenia lokalnego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości, pozyskiwania środków na przedsięwzięcia publiczne.

Słabe strony to ograniczenia szeroko rozumianych zasobów i niedostateczne umiejętności w stosowaniu aktywnych i kreatywnych metod zarządzania gminą i wykorzystywania jej zasobów.

Gmina objęta jest częściowo formami ochrony ustanowionymi na podstawie przepisów odrębnych. Uwzględniając warunki przyrodnicze, występowanie obszarów prawnie chronionych w granicach gminy Łaziska nie występują potencjalne kolizja pomiędzy rozwojem funkcji inwestycyjnych, a wymogami przepisów odrębnych w zakresie zarówno ochrony środowiska jak i przyrody.

Należy zachować wszystkie struktury przyrodnicze związane z obszarami objętymi ochroną prawną na podstawie przepisów odrębnych. Wpływ na walory przyrodnicze gminy mają również doliny rzeczne i tereny lasów, które należy chronić przed nadmierną antropopresją. Na terenie gminy występują korzystne warunki klimatu lokalnego, dogodne dla zamieszkiwania i prowadzenia gospodarki rolnej.

Zgodnie z zapisami „Strategii Rozwoju Gminy Łaziska na lata 2016-2020” stan środowiska naturalnego gminy Łaziska sprzyja lokowaniu tu inwestycji, w tym turystycznych. Jakość środowiska jest elementem bazowym zarówno dla poziomu życia mieszkańców jak i rozwoju ważnych dla gminy dziedzin gospodarki. Położenie w sąsiedztwie rzeki Wisły, walory przyrodnicze, turystyczne i klimatyczne, kwalifikowana, tania siła robocza, czyste środowisko naturalne daje podstawy do stworzenia dobrej oferty inwestycyjnej i pozwala rozszerzyć istniejącą bazę dla inwestorów. Posiada również stosunkowo duży obszar zajęty przez tereny zieleni.

Założenia wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy ukazują silne i mocne strony gminy pod względem społecznym, których wdrożenie ma za zadanie poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzrost ładu na terenie gminy. Mając na uwadze powyższe oraz inne nie wymienione programy istotne w funkcjonowaniu gminy należy dążyć na terenie ośrodków wiejskich do zwiększenia programu usług związanych z aktywizacją mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym oraz dążyć do podnoszenia standardów zamieszkiwania poprzez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury technicznej.

Do jednych z ważniejszych potrzeb gminy, które potwierdzają wnioski mieszkańców, zaliczyć należy możliwość rozwoju szeroko pojętej działalności rolniczej. Różnicowanie działalności na terenach wiejskich gminy wymaga powstania nowych gospodarstw rolnych z ukierunkowaniem na produkcję specjalistyczną oraz przedsiębiorstw około rolniczych w różnych branżach np. gospodarstwa agroturystyczne, przetwórstwo żywności. W celu zwiększenia ilości inwestycji i napływu kapitału do gminy należy wprowadzić ułatwienie dla inwestorów przy nabywaniu istniejących obiektów lub gruntów pod budowę nowych. Dużym krokiem naprzód było by przygotowanie z myślą o przyszłych inwestorach, terenów uzbrojonych i uporządkowanie stosunków prawno-własnościowych tych terenów. Wprowadzona zabudowa opiera się na uzupełnianiu układu osadniczego, wzdłuż istniejących układów drogowych, wyposażone w infrastrukturę techniczną

W związku z powyższym przedmiotowa zmiana „Studium...”, która reguluje możliwość prowadzenia przede wszystkim działalności rolniczej i gospodarczej przy jednoczesnym uwzględnieniu uwarunkowań wynikających z przepisów związanych z ochroną środowiska, umożliwia bezkonfliktową koegzystencję terenów o różnych funkcjach i sposobach zagospodarowania.

13.2. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Do zadań własnych gminy należy zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym zaspokajanie zbiorowych potrzeb lokalnego społeczeństwa. Rozwój infrastruktury technicznej jest jedną z dziedzin, która należy zadaniem własnym gminy. Zadania własne z zakresu infrastruktury technicznej należy rozdzielić na:

- *kanalizacja, oczyszczanie ścieków komunalnych,*
- *wodociągi oraz zaopatrzenie w wodę,*
- *odbiór odpadów komunalnych,*
- *likwidacja wysypisk odpadów*
- *zaopatrzenie w gaz,*
- *zaopatrzenie w energię,*
- *budowa i utrzymanie dróg gminnych.*

Gmina sukcesywnie realizuje zadania publiczne w celu zaspokojenia potrzeb swoich mieszkańców, dążąc tym samym do zapewnienia większego standardu jakości oraz warunków życia swoich mieszkańców. Lokalne finanse mają decydujący wpływ na podejmowane przez władze samorządowe decyzje w zakresie przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym. Środki pieniężne na realizację sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy w perspektywie do 2021 roku pochodzić będą z budżetu gminy, subwencji, dotacji celowych, kredytów i pożyczek, zewnętrznych środków publicznych (dostępnych przede wszystkim w ramach programów finansowanych z Unii Europejskiej). Są to główne źródła finansowania potrzeb gminy.

W sferze infrastruktury technicznej najbardziej dynamiczny rozwój potrzebny jest w zakresie rozbudowy i poprawy infrastruktury drogowej i parkingowej, tak w centrum Łazisk jak i w sołectwach. Przedmiotowa edycja zmiany studium, nie wprowadzania żadnego rodzaju inwestycji wymagających nakładów ze strony gminy Łaziska, należy zatem stwierdzić że zmiana ma charakter neutralny lub pozytywny dla budżetu gminy.

13.3. Prognozy demograficzne

Przedmiotowa zmiana studium jest zmianą jednostkową obejmująca w zasadzie ukształtowane w strukturze funkcjonalno – przestrzennej tereny zabudowy. Nie jest możliwe sporządzenie prognoz demograficznych dla terenów objętych zmianą „Studium...”, odstępuje się od przeprowadzenia analizy w przedmiotowym zakresie.

13.4. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Bilans terenów, ma na celu określenie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę. Na terenie gminy Łaziska, w obecnych dokumentach planistycznych należy stwierdzić, że wyznaczona jest wystarczająca ilość terenów zabudowy mieszkaniowej w celu zaspokojenia potrzeb lokalnej społeczności. Wartość chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową zawsze traktować należy jedynie orientacyjnie, ze świadomością, iż o rzeczywistym „obciążeniu” terenu decyduje przede wszystkim jego faktyczne zainwestowanie. Zarówno w okresie kierunkowym, jak i perspektywicznym nie zaistnieje sytuacja doprowadzająca do stanu, w którym wszystkie możliwe

tereny zostaną zainwestowane. Wpływ na to ma kilka czynników, takich m.in. jak: powierzchnie działek, ich geometria oraz dotychczasowy ich stopień zagospodarowania.

Z uwagi na fakt, iż tereny objęte przedmiotową edycją zmiany studium obejmują tereny zabudowy zagrodowej, obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i ogrodniczych w ilości 4 pojedynczych lokalizacji zidentyfikowanych w ukształtowanej strukturze funkcjonalno przestrzennej gminy odstępuje się od analizy w przedmiotowym zakresie, jako nie mającej wpływu na ogólny bilans terenów w skali całej gminy. W odniesieniu do terenu związanych z aktywizacją gospodarczą stwierdzić należy, że nie występuje bezpośrednia zależność pomiędzy liczbą ludności, a wielkością powierzchni wskazanych na prowadzenia działalności gospodarczej. To właśnie wielkość powierzchni usługowych czy związanych z przetwórczością oraz sposób ich wykorzystania, może powodować zmiany liczby ludności zamieszkującej dany teren.

Analiza potencjalnych rezerw terenu dla zabudowy mieszkaniowej w ujęciu procentowym nie została przy tej edycji zmian studium przeprowadzona. Niemniej jednak bardzo istotne jest to że, żeby gmina Łaziska posiadała stosunkowo liczne i atrakcyjne tereny umożliwiające lokalizację zabudowy związanej z intensywną gospodarką rolniczą. Podstawą gospodarki gminy i jednocześnie podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców gminy Łaziska jest, działające w przeciętnych warunkach agroekologicznych, rolnictwo. Szansą dla tej gminy jest dynamiczny rozwój gospodarki sadowniczej i przetwórczej. Najistotniejszymi czynnikami, które należy brać pod uwagę przy wyznaczaniu takich terenów są przede wszystkim uwarunkowania przyrodnicze oraz w drugiej kolejności możliwości finansowe gminy. Gmina powinna maksymalnie wykorzystać swój potencjał przyrodniczy i krajobrazowy, rozwijając funkcję turystyki weekendowej.

Powyższe jest jednoznaczne z tym, że niezbędne jest dokonanie całościowej zmiany studium lub opracowanie nowego studium w tym zakresie. Przeprowadzić to należy odrębną procedurą formalnoprawną niż ta, na potrzeby której w świetle powyższych wyjaśnień i wniosków odstąpiono od bilansu, z uwagi na minimalny zakres opracowania, jako nie mającego wpływu na jego wyniki i uniemożliwiając faktycznego określenia zapotrzebowania na tereny budowlane. Wynika to z faktu, iż granice określone uchwałą intencyjną Nr VIII/29/15 Rady Gminy Łaziska z dnia 28 sierpnia 2015 r., nie dają możliwości wprowadzania zmian poza granicami nią określonymi.

ZAŁĄCZNIKI:

1.(1)Załącznik Do rozdziału 3: Stanowiska archeologiczne w gminie Łaziska

**Załącznik 1.(1)
DO ROZDZIAŁU 3:**

**~~Stanowiska archeologiczne w gminie Łaziska~~
~~STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE W GMINIE ŁAZISKA~~
~~(wg materiałów archiwalnych WKZ Lublin)~~**

~~OBSZAR AZP 78-74~~

Stanowisko:

6-12 Wrzelów

13-14 Niedźwiada Duża

22 Wrzelów

25 Zakrzów

Godnymi uwagi są stanowiska Wrzelów 15, 16, 17 znajdujące się na okazałych rozmiarów cyplu w zakolu rzeki Wrzelówki (poza obszarem opracowania).

Karta ewidencji stanowiska:

stanowisko	funkcja	kultura	bliższa chronologia
6 Wrzelów	śląd osadnictw	-	wczesne średniowiecze
7 Wrzelów	●śląd osadnictwa ●osada ●osada ●osada	starożytna KP KŁ nieokreślona	wczesne średn. VI w. brąz nieokreślona
8 Wrzelów	●osada ●śląd osadnictwa ●śląd osadnictwa	KŁ KPL	brąz neolit wczesne średniowiecze
9 Wrzelów	osada	-	wczesne średniowiecze
10 Wrzelów	●osada ●osada ●osada	KŁ KP	wczesne średniowiecze średniowiecze
11 Wrzelów	osada	-	wczesne średniowiecze
12 Wrzelów	śląd osadnictwa	KPrzew;	okres rzymski
13 Niedźwiada Duża	osada	KP	wczesne średniowiecze
14 Niedźwiada Duża	śląd osadnictwa	starożytna	nieokreślona
22 Wrzelów	Stanowisko nieodnalezione ze względu na zniszczenia (stara wyeksponowana piaskownia na skraju młodnika)		
25 Zakrzów	Stanowisko nieodnalezione w terenie		

OBSZAR AZP 78-75Stanowisko:

1-27 Trzeńce

Na szczególną uwagę zasługują osady wielokulturowe.

Karta ewidencji stanowiska:

stanowisko	funkcja	kultura	bliższa chronologia
1	2	3	4
1 Trzeńce	●ementarzysko ●osada	KTrz. KŁ	epoka brązu
2 Trzeńce stanowiska nie zweryfikowano	osada	KPL	-
3 Trzeńce stanowiska nie zweryfikowano	●osada ●śląd osadnictwa	KŁ KTrz.	koniec III okresu epoki brązu

	<ul style="list-style-type: none"> ● ślad osadnictwa ● ślad osadnictwa 	KCSzn. KCGrzeb-Dolk.	
4 Trzeiniec stanowiska nie zweryfikowano z powodu porośnięcia terenu przez las i braku dokładnej lokalizacji	<ul style="list-style-type: none"> ● ślad osadnictwa ● ślad osadnictwa 	KTrz. KCSzn.	-
5 Trzeiniec stanowiska nie zweryfikowano	ślad osadnictwa	KCSzn.	-
6 Trzeiniec stanowiska nie zweryfikowano	ślad osadnictwa	-	-
7 Trzeiniec stanowiska nie zweryfikowano	ślad osadnictwa	-	-
8 Trzeiniec stanowiska nie zweryfikowano	ślad osadnictwa	-	-
9 Trzeiniec stanowiska nie zweryfikowano	ślad osadnictwa	-	-
10 Trzeiniec stanowiska nie zweryfikowano	ślad osadnictwa	-	wczesne średniowiecze
11 Trzeiniec stanowiska nie zweryfikowano	osada	-	neolit
12 Trzeiniec	<ul style="list-style-type: none"> ● ślad osadnictwa ● osada ● osada ● osada ● ślad osadnictwa ● osada 	KPL KTrz. KPom. Kprzew.	Łaten ŁD wczesne średniowiecze
13 Trzeiniec	ślad osadnictwa	-	-

1	2	3	4
14 Trzeiniec	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● ślad osadnictwa ● obozowisko 	KCSzn. KPL	wczesny brąz
15 Trzeiniec	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● osada ● osada ● osada ● ślad osadnictwa ● obozowisko ● ślad osadnictwa 	KCSzn. KŁ KTrz.	wczesne średniowiecze
16 Trzeiniec	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● osada 	-	okres rzymski wczesne średniowiecze
17 Trzeiniec	ślad osadnictwa	KŁ	-
18 Trzeiniec	<ul style="list-style-type: none"> ● ślad osadnictwa ● ślad osadnictwa ● ślad osadnictwa 	KŁ	wczesne średniowiecze
19 Trzeiniec	ślad osadnictwa	KCGrzeb-Dolk.	-

20 Trzeiniec	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● obozowisko 	-	wczesny brąz
21 Trzeiniec	śląd osadnictwa	-	średniowiecze
22 Trzeiniec	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● śląd osadnictwa 	-	wczesne średniowiecze średniowiecze
23 Trzeiniec	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● osada ● osada-obozowisko 	KTrz. KŁ	brąz
24 Trzeiniec	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● osada ● osada ● śląd osadnictwa ● obozowisko ● osada 	KŁ	łateń B wczesny brąz okres rzymski wczesne średniowiecze
25 Trzeiniec	obozowisko	-	-
26 Trzeiniec	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● śląd osadnictwa ● śląd osadnictwa 	KŁ	wczesne średniowiecze
27 Trzeiniec	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● śląd osadnictwa 	KŁ	-

1	2	3	4
15 Głodno Nowe	osada	-	wczesne średniowiecze
16 Głodno Nowe	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● śląd osadnictwa 	-	nieokreślona
17 Głodno Nowe	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● osada ● śląd osadnictwa ● obozowisko 	KŁ	neolit wczesne średniowiecze
18 Głodno Nowe	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● ośląd osadnictwa ● osada ● śląd osadnictwa ● śląd osadnictwa 	CKW KŁ	-
19 Braciejowice Mojorat	śląd osadnictwa	KŁ	-
20 Braciejowice Mojorat	<ul style="list-style-type: none"> ● obozowisko ● osada 	KGDol. KŁ	neolit
21 Głodno Nowe	śląd osadnictwa	-	-
22 Głodno Nowe	śląd osadnictwa	-	-
23 Głodno Nowe	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● śląd osadnictwa ● osada 	KŁ	wczesne średniowiecze
24 Łaziska	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● obozowisko 	KŁ	-
25 Niedźwiada Mała	<ul style="list-style-type: none"> ● śląd osadnictwa ● śląd osadnictwa ● śląd osadnictwa 	KŁ	nieokreślona

26 Niedźwiada Mała	<ul style="list-style-type: none"> ● ślad osadnictwa ● ślad osadnictwa ● ślad osadnictwa 	KPL	neolit wczesny brąz nieokreślona
27 Niedźwiada	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● ślad osadnictwa ● obozowisko 	KŁ	wczesne średniowiecze
28 Niedźwiada Mała	<ul style="list-style-type: none"> ● ślad osadnictwa ● ślad osadnictwa 	KŁ	-
29 Niedźwiada	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● osada 	KŁ	nieokreślona
30 Niedźwiada Mała	ślad osadnictwa	-	wczesne średniowiecze
31 Niedźwiada Mała	ślad osadnictwa	-	-

OBSZAR AZP 79-75

Stanowisko:

5 Niedźwiada Duża
11-26 Łaziska
48-49 Niedźwiada Duża
58 Niedźwiada Duża
61-62 Łaziska

Karta ewidencji stanowiska:

stanowisko	funkcja	kultura	bliższa chronologia
5 Niedźwiada Duża	osada	KPom.	
16 Łaziska	ślad osadnictwa		krzemień
17 Łaziska	ślad osadnictwa	?	?
18 Łaziska	<ul style="list-style-type: none"> ● obozowisko ● ślad osadnictwa 		krzemień wczesne średniowiecze
19 Łaziska	<ul style="list-style-type: none"> ● obozowisko ● osada ● osada ● osada 		krzemień okres lateński wczesne średniowiecze
20 Łaziska	osada		wczesne średniowiecze
21 Łaziska	<ul style="list-style-type: none"> ● ślad osadnictwa ● osada 		krzemień wczesne średniowiecze
22 Łaziska	<ul style="list-style-type: none"> ● obozowisko ● osada ● ślad osadnictwa 		krzemień okres lateński wczesne średniowiecze
48 Niedźwiada Duża	osada		krzemień
49 Niedźwiada Duża	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
58 Niedźwiada Duża	osada		neolit
61 Łaziska	kurhan		
62 Łaziska	<ul style="list-style-type: none"> ● ślad osadnictwa ● ślad osadnictwa 	KCWR	krzemień neolit

OBSZAR AZP 80-74

Stanowisko:

- 1-5 Piotrawin
- 6-12 Kamień
- 13, 15 Piotrawin
- 14 Kamień

Karta ewidencji stanowiska:

stanowisko	funkcja	kultura	bliższa chronologia
1 Piotrawin	-	?	?
2 Piotrawin	-	-	średniowiecze
3 Piotrawin	-	-	-
4 Piotrawin	-	?	?
5 Piotrawin (na zachód od kościoła – między kościołem a skarpa)	<ul style="list-style-type: none"> ● Osada ● prac. Kamieniarska ● osada 	KŁ	wczesne średn. IX-XII w.
6 Kamień	?	KCBM	neolit
7 Kamień	ementarzysko (zniszczone)	KŁ	-
8 Kamień	osada	-	wczesne średn. XII-XIII w.
9 Kamień	<ul style="list-style-type: none"> ● ślad osadnictwa ● ślad osadnictwa 	-	wczesne średniowiecze
10 Kamień	<ul style="list-style-type: none"> ● osada ● osada ● osada ● osada 	KŁ K.Przew.	łateń wczesne średniowiecze
11 Kamień	osada	-	wczesne średniowiecze
12 Kamień	śląd osadnictwa	-	wczesne średniowiecze
13 Piotrawin nie odnaleziono stanowiska podczas weryfikacji	osada	KAK	neolit
14 Kamień	osada	-	okres rzymski
15 Piotrawin nie odnaleziono stanowiska podczas weryfikacji	osada	-	okres rzymski

OBSZAR AZP 80-75

Stanowisko:

- 6-9 Kosiorów
- 16 Kosiorów
- 17 Kolonia Łaziska
- 18 Łaziska
- 20-22 Kolonia Łaziska

Karta ewidencji stanowiska:

stanowisko	funkeja	kultura	bliższa chronologia
6 Kosiorów	śląd osadnictwa	nieokreślona	nieokreślona
7 Kosiorów nie zlokalizowano	śląd osadnictwa	-	-
8 Kosiorów nie ma lokalizacji	śląd osadnictwa	-	-
9 Kosiorów	nie ma lokalizacji	-	-
16 Kosiorów	śląd osadnictwa	?	?
17 Kolonia Łaziska	śląd osadnictwa	?	?
18 Łaziska	śląd osadnictwa	-	neolit
20 Kolonia Łaziska	śląd osadnictwa	?	?
21 Kolonia Łaziska	śląd osadnictwa	?	?
22 Kolonia Łaziska	śląd osadnictwa	?	?

OBSZAR AZP 81-74

Stanowisko 15 Piotrawin

Karta ewidencji stanowiska:

śląd osadnictwa z okresu pradziejowego

14. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ, SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU ZMIANY STUDIUM, PRZYJĘTEGO UCHWAŁĄ NRRADY GMINY ŁAZISKA Z DNIA

Przyjęte w niniejszym dokumencie rozwiązania i ustalenia zostały zainicjowane uchwałą Nr VIII/29/15 Rady Gminy Łaziska z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łaziska, która obejmuje działki o nr ew.:

- 681/1, 682 i 683 położonych w miejscowości Braciejowice,
- 318, 319, 545 i 546/2 położonych w miejscowości Janiszów,
- 2, 3/2, 114, 211/1, 211/2, 211/4, 211/6, 212, 212/2, 213, 213/2, 214, 214/2 i 529/2 położonych w miejscowości Kolonia Łaziska
- 531/2 położonej w miejscowości Łaziska,
- 19/9 położonej w miejscowości Piotrawin,
- 45 położonej w miejscowości Wojciechów,
- 190 położonej w miejscowości Wrzelów.

W przedmiotowej edycji zmiany studium nie wszystkie wnioskowane działki zostały uwzględnione. Niektóre z nich już w świetle obowiązującego dokumentu studium nie naruszały jego ustaleń. Dla obszarów wskazanych wyróżnionymi granicami zmiany na rysunku „Studium...”, określono nowe przeznaczenie jako tereny zabudowy zagrodowej, obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i ogrodniczych.

Zmiana „Studium...” wynikająca z potrzeby niewielkiej korekty kierunków polityki przestrzennej i gminy Łaziska, których podstawę stanowią zmieniające się potrzeby mieszkańców zasygnalizowane w zgłoszonych wnioskach, jest zgodna z istniejącymi uwarunkowaniami.

W obecnej edycji zmiany studium podjęto próbę dostosowania zapisów przedmiotowego dokumentu, w zakresie dopuszczonym uchwałą intencyjną, do obowiązujących przepisów prawa, a także wyznaczenia nowych kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Zakres i układ treści Studium gminy Łaziska dostosowane zostały częściowo do zapisów Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. oraz wydanego w oparciu o nią przepisu wykonawczego (Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z dnia 28 kwietnia 2004 r.).

Przed wszystkim oczekiwania inwestorów stały się przesłanką do opracowania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska.

Przedmiotowa wersja studium ze zmianami, w sensie merytorycznym, stanowi kontynuację kierunków kształtowania zagospodarowania przestrzennego w dostosowaniu do obecnych warunków rozwoju gminy i zasad sporządzania studium, bądź jego zmian. Prace planistyczne nad studium są procesem ciągłym, w którym kolejne wersje (aktualizacje) studium bazują na wcześniejszych edycjach, wprowadzając wyłącznie niezbędne w nich modyfikacje. Niniejsza zmiana „Studium...” nie spowodowała zmiany strategicznych celów i kierunków rozwoju miasta, ani nawet instrumentów realizacji rozwoju gminy i dzięki jednocześnie kompleksowemu podejściu i przeprowadzonym analizom przestrzennym pozwala uniknąć konfliktów przestrzennych.

Przyjęte kierunki rozwoju gminy w obecnej edycji zmiany studium, pozwalają uzyskać oczekiwane wysokie standardy życia mieszkańców, przy zachowaniu ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju i głównych zasad planistycznych, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów.

W trakcie prac nad niniejszą edycją zmiany Studium sformułowano zapisy uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do terenów objętych opracowaniem. Dokument ten zaktualizowano w wymaganym zakresie wynikającym z przedmiotu opracowania, zgodnie z art. 9 ust. 3A, gdzie dokonano zarówno w części tekstowej i części graficznej aktualizacje w odniesieniu do treści, które w wyniku wprowadzonej zmiany przestały być aktualne. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania jest dla władz samorządowych podstawą do prowadzenia polityki i strategii działań nie tylko w sferze zagospodarowania przestrzennego, ale także w sferze społeczno - gospodarczej i ekologicznej, które to pośrednio lub bezpośrednio wpływają na kształtowanie struktury przestrzennej i układu funkcjonalno - przestrzennego. Kierunki rozwoju gminy określone w studium stanowią będą wytyczne koordynacyjne dla prowadzenia dalszych prac, w szczególności sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bądź jego zmian. Zmianą studium zaktualizowano uwarunkowania gminy, które stały się wytycznymi przy formułowaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w analizowanym zakresie.